PIV B99

Biblioteca Bucureștilor

10 Octombrie 2010

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Y 34159.

CONSTANTIN I. NOTTARA

1859–1935

75 de ani de la moarte

Fără să aibă nimic cu infatuarea, încrederea neclintită în propriile-i posibilități l-a ajutat pe Nottara să-şi contureze personalitatea şi să-şi dezvolte originalitatea creatoare. El şi-a cîştigat încrederea în sine prin muncă şi tot astfel şi-a şi păstrat-o. Niciodată această încredere nu l-a dus la lipsă de receptivitate față de nou şi, în ultimă instanță, la anchilozare. A ştiut să primească cu măsură elogiile, să învețe chiar şi din critici mai puțin izbutite sau mai puțin binevoitoare, dar mai ales să aspire neîncetat şi să se străduiască pentru desăvîrşirea artistică. Încrederea în sine l-a făcut să muncească mai mult decît oricare actor din generația sa şi l-a aşezat o îndelungată perioadă în fruntea actorilor români. A cunoscut frămîntarea şi căutările creatoare, a încercat ca orice artist deziluzia neîmplinirii, dar nu l-a ținut în loc şovăiala.

Virgil BRĂDĂȚEANU – „Constantin I. Nottara“

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
G. M. CANTACUZINO – Omul de pe stradă 2

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ
Dr. Vera MOLEA – Tragicul destin al actorului Mihail Mateescu 3
Prof. Virgiliu Z. TEODORESCU – Din colecţiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti (II). Bucureştii văzuţi de sus 5

Patrimoniu 8

ISTORIA CĂRŢII
Gândul nerostit şi darul de carte 9

AUTOGRAFE CONTEMPORANE
Voci lirice ale Oştirii – De la Cârlova, în contemporaneitate: Liviu VIŞAN, preşedintele Societăţii Scriitorilor Militari 10
Ziua Armatei 12

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC
Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
Drd. Gabriela TOMA – Promovarea lecturii pentru copii în bibliotecile din Germania şi România 13
Festivalul Bibliotecilor Mobile din Turku, Finlanda, 11 – 13 august 2011 15
Secvenţe culturale argeşene 16
Comori de artă veche românească la Muzeul Satului 17
De la Filialele BMB... 18

EBLIDA – Al Doilea Congres European al Includerii Digitale: *Difuzarea Europei Digitale în Bibliotecile Publice*, Bruxelles, septembrie 2010 22

Bibliotecile lumii
Yi XUMEI, Lu XIUWEN – Moştenirea culturală a caligrafiei şi tipografiei în provincia Gansu (III) 24

Orizonturi
Ion Horea – Cantata Ardealului 29
Dr. Dumitru ISAC – Conceptul de frumos la Socrate, Platon şi Aristotel (III).....30
Dr. Ion CONSTANTIN – Cea de-a douăsprezecea ediţie a *Zilelor Culturii Polone* la Suceava 33

Am primit, vă semnalăm
„Lumină Lină"/„Gracious Light" 35

Catalog – Cărţi de literatură română de la Biblioteca „Marin Preda" 36

Repere
Dr. Marian NENCESCU – Sfânta Vineri a bucureştenilor 38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI Inventar Nr. 34159.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Omul de pe stradă

G. M. CANTACUZINO

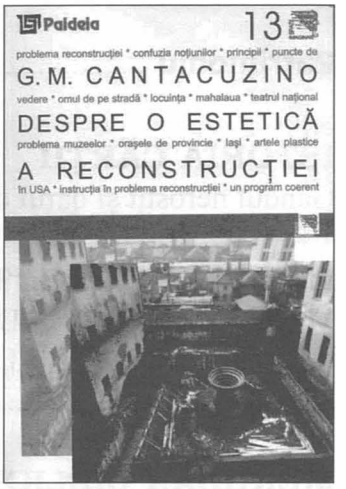

Se vorbește mult astăzi despre „omul de pe stradă". E invocat în calitatea sa de filosof mucalit și sceptic. Cu toate că a devenit o formulă literară, el nu este atât de uituc precum s-ar putea crede. Fiecare din noi joacă la rândul lui acest rol anonim. Strada, decor monoton limitat numai pe două părți de-a lungul căruia personajul nostru fuge mereu după umbra sa, e obișnuitul cadru în care se scurge viața unui oraș ca o apă între cheiuri. Și strada îți mărturisește tonul sufletesc al unei cetăți cu tainele, păcatele și năzuințele sale. Strada e jumătatea vieții unui oraș. În tratatele de urbanism se poate citi că strada este un spațiu de circulație. Ca toate definițiile docte ea nu este adevărată decât pe jumătate. Dar să revenim la omul de pe stradă, să-i cerem părerea umilă asupra propriului său decor, să cercetăm puțin drepturile sale la lumină, la frumusețe și, bineînțeles, la securitate. Deoarece, cum indică tratatele de urbanism, strada e un spațiu de circulație sau, mai bine zis, o arteră de circulație, precăderea o au vehiculele. Trecătorul nu mai este decât un tolerat în mijlocul motorizării mijloacelor de transport. Viața omului de pe stradă e mereu amenințată, el umblă cu frica în sân, n-are dreptul să fie distrat, adică atent la lumea lui interioară, n-are dreptul să se bucure de venirea primăverii, să hoinărească cu capul în sus. Înghesuit pe un trotuar îngust, malaxat de mulțime, el se furișează de-a lungul zidurilor până la casa lui, unde ajunge buimăcit. Dar omul de pe stradă nu se plânge. El crede că așa trebuie să fie, că așa a fost întotdeauna, că orașul e un moloh care îl strivește, dezumanizându-l treptat, până ce devine o fantomă anonimă și docilă ce trece cu capul plecat de-a lungul fațadelor monotone și triste. Nici piața nu mai este a lui. Și ea, în loc de a fi o încăpere sub cer deschis, unde se adună lumea, e o răspântie a năvalnicei circulații. Arborii sunt strânși prin parcuri întotdeauna prea mici, ca într-un lagăr. Strada fără umbră miroase a gaze de carburanți. Nicăieri liniște, nicăieri răcoare. Fântânile prea rare n-au mai niciodată apă ca să răcorească suflarea vătămătoare a orașului. Omul de pe stradă se simte, pe drept cuvânt, nesocotit, nedreptățit. Cei care își fac casă, o fac numai pentru dânșii. Ei nu vor să dea bani pentru o fațadă. Și la urma urmei ce e o fațadă ornamentată și îngrijită dacă nu o mărturie de vanitate? Casa a devenit o mașină de locuit, atâta tot. Strada e un loc de trecere. Fântânile sunt reminiscențe „paseiste", bune pentru decoruri de teatru. Și cu astfel de păreri, încetul cu încetul cetatea spirituală de altă dată, în care lumea se simțea solidară și trăia ca atare, s-a transformat în orașul „stupidului veac al 19-lea", în care trăim prost și ne înrăim, acest oraș care e imaginea celui mai feroce egoism, agravat încă de metehnele spiritului mașinist. Pe vremuri a face o fațadă îngrijită la o casă era un act nu de vanitate, dar de bună-cuviință și de generozitate față de omul de pe stradă. Edilii orașelor de altădată se simțeau îndatorați a se îngriji nu numai de igiena cetățeanului, dar și de sufletul lui.

Astăzi, când Statul construiește ministere, școli, stadioane și spitale, crede că și-a împlinit programul. Încadrarea omului într-un decor nobil și organizat, care să-i bucure și să-i exalte optimismul și virtuțile, e considerată cu totul de prisos. O societate însă are tot atâta nevoie de legile spațiale ale armoniei care o cuprind, cât de o constituție. O societate, mulțimea, are nevoie să fie cuprinsă într-o armonie organizată cu judecată în funcția frumuseții. Acest principiu a fost enunțat odată de un mare om de stat sovietic, care într-un discurs normativ asupra arhitecturii a spus: „Și poporul are dreptul să se bucure de coloane". El alesese coloana ca exemplu, fiindcă reprezenta în spiritul lui imaginea echilibrului și armoniei. Strada și piața trebuie deci să fie redate omului, iar circulația pe cât se poate canalizată aparte. Orașul dinainte de război nu se ocupa deloc de sistemul nervos al omului, zgomotul și emanațiile vătămătoare ale fabricilor și vehiculelor de tot soiul încărcau de miasme atmosfera. Zgomotul lor ca un enorm motor veșnic în funcțiune tocea cu răbdare nervii tuturora. Bolile nervoase erau considerate ca un tribut firesc pe care poporul trebuia să-l plătească mașinii. Pe când spitalele și casele de odihnă pentru nevropați sau cele de nebuni se perfecționau, paralel se perfecționa și lipsa de milă față de om. Dar există și o metodă preventivă pentru igiena mulțimii. Ea constă în a-i da un cadru care să sugereze fericirea, căci fericirea trebuie sugerată, provocată și nu așteptată numai de la norocul fiecăruia. În orașele stupidului veac al 19-lea vaste regiuni de locuințe excludeau însă această posibilitate, iar în ansamblul lor orașele, afară de prea puține excepții și acelea moștenite din trecut, deveniseră din ce în ce mai puțin prielnice pentru pacea sufletească a individului. Noțiunile de stradă și piață, în primul rând, se viciaseră cu totul. Această tendință s-a agravat între cele două războaie mondiale. Nebunia vitezei și necesitatea mișcării măcinau cadrul vieții. Tinzând a semăna cu docuri, vagoane ori vapoare, casele care încadrau străzile sugerau mereu mișcarea, efemerul și, deci, neliniștea. Ochiul nemaiavând pe ce se opri, spiritul cădea în neantul spleen-urilor. A merge pe stradă nu înseamnă numai a trece de la un loc la altul; umblând, omul vrea să mai gândească, să uite, să viseze... adică să se regăsească un timp, dezbărat de povara grijilor. […]

G. M. Cantacuzino, *Despre o estetică a reconstrucției*,
cuvânt înainte de Augustin Ioan,
postfața „Timpul fracturii" de Mariana Celac,
Editura Paideia, București, 2001, pp. 45-47

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Tragicul destin al actorului Mihail Mateescu

Dr. Vera MOLEA
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

Despre actorul Mihail Mateescu ne-au rămas amintiri consemnate răzleţ fie în memoriile colegilor săi de breaslă, fie în pasagerele cronici teatrale ale vremii.

Astfel, aflăm că s-a născut în 1858 (unii susţin că în 1856) la Bucureşti. A fost elevul lui Ştefan Vellescu, dar cei care au reprezentat un reper pentru arta sa interpretativă au fost Mihail Pascaly şi Matei Millo. S-a remarcat mai ales în rolurile din comedii şi operete. Cu o siluetă elegantă şi faţa prelungă întruchipa, ca nimeni altul, rolurile de juni-comici, de ţărani, mahalagii sau băieţi de prăvălie. Jocul său era modern, fapt pentru care primea aplauze la scenă deschisă. Fusese remarcat de I.L. Caragiale încă din vremea când era elev la Conservatorul Dramatic, când îl văzuse în spectacolul *Urâta satului*. *„Mateescu cântă bine şi joacă şi mai bine"*, consemna marele dramaturg în „România liberă" din 29 decembrie 1877. A fost interpretul lui *Rică Venturiano*, *Cetăţeanului turmentat*, *Efimiţa* din comediile lui Caragiale; *Limbă Dulce* din *Despot-Vodă* şi *Glutto* din *Fântâna Blanduziei* de Alecsandri. Neîntrecut era şi în rolurile din operetele: *Tromboli* din *Boccacio* de Suppé, *Choufleury* din opereta cu acelaşi nume de Offenbach, *Murzuk* din *Giroflé-Girofla* de Vanlloo Lettorier. Un succes de răsunet a avut cu rolul *Sandu Kirkidescu* din opera comică *Olteanca* de George Bengescu-Dabija. Rolul era generos, permiţându-i să treacă de la comedia bufă la situaţii dramatice, de la veselie la suferinţă, de la cântec şi dans la tristeţe maximă. Era un artist complet.

Mihail Mateescu a fost primul interpret al personajului *Rică Venturiano* din *O noapte furtunoasă*. În viziunea sa, *Venturiano* era fudul, găunos şi ridicol, dar toate aceste caracteristici erau purtate cu graţie, stârnind râsul până la lacrimi. Tot el a fost cel care a întruchipat-o pentru prima dată pe *Efimiţa* din *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea*, alături de Nicolae Hagiescu în rolul lui *Leonida*. Spectacolul era regizat de Constantin Nottara şi s-a jucat pentru prima dată pe scena de la Grădina Raşca. Adorabil era în *Cetăţeanul turmentat*, pe care l-a interpretat într-o infinită varietate de stări şi despre care Aristizza Romanescu spunea în amintirile ei că *„nimeni n-a mai jucat pe Cetăţeanul turmentat ca el"*.

Pentru meritele sale artistice a fost numit societar clasa I la Teatrul Naţional Bucureşti. Dar, prea sensibil pentru această muncă, a fost doborât de o boală necruţătoare în 1892. Ultimii trei ani din viaţă i-a trăit departe de scenă, cu minţile rătăcite şi cu o pensie mizeră de 80 de lei. Cei care până atunci îl adoraseră, îl dăduseră uitării. Din cauza sărăciei în care se stinsese era cât pe ce să fie îngropat la fel ca un cerşetor, din mila Primăriei Capitalei. A putut fi dus onorabil pe ultimul drum doar datorită chetei pe care au făcut-o câţiva colegi de breaslă. În spatele dricului plângea în hohote actorul Ştefan Iulian. Se mai aflau acolo actorii Vasile Leonescu, Ion Livescu şi Vasile Alexandrescu. Micul cortegiu s-a oprit în faţa Teatrului Naţional, unde câţiva guracască întrebau cu voce tare „Cine-o fi mortul?". Lacrimile mamei sale udau cele două jerbe sărăcăcioase care împodobeau coşciugul.

Mateescu părăsise scena vieţii în cel mai trist decor.

Mihail Mateescu

*

La începutul secolului al XX-lea, au existat câţiva oameni de cultură care ne-au lăsat mărturii în periodicele vremii. Unul dintre ei a fost ziaristul şi dramaturgul Emil Nicolau, care a consemnat în „Rampa" ultimele apariţii pe scena teatrală şi a vieţii ale lui Mihai Mateescu.

„Printre actorii care au contribuit la înălţarea instituţiei teatrului nostru naţional a fost şi comicul Mateescu. El a strălucit acum trei decenii şi, în urmă, pe prima noastră scenă, fiind colegul şi emulul lui Iulian, şi din aceeaşi generaţie cu Grigore Manolescu, d-na Aristizza Romanescu şi maestrul C. Nottara.

Eram tânăr de tot când l-am văzut pe Mateescu în Millo Director. *El interpreta rolul marelui dascăl al scenei, al lui Matei Millo, şi juca cu acesta în piesa cu acest titlu. Mateescu studiase rolul în decurs de doi ani, urmărind pretutindeni pe Millo, studiindu-i toate gesturile şi întreaga atitudine. Aşa că, în momentul apariţiei lui pe scenă, publicul îl luă drept Millo. Iar când adevăratul Millo ieşi pe scenă, alături de Mateescu, publicul nu mai ştiu care din doi era adevăratul Millo.*

Îmi aduc aminte şi de un moment de un comic irezistibil. Millo suferea, încă de mulţi ani, de o tremurătură a mâinilor, aşa că atunci când îşi lua cafeaua, din cauza acestei tremurături, ceaşca lovindu-se de farfurioară, se producea un zăngănit. Mateescu studiase într-atât pe Millo, încât la un moment dat, având să bea amândoi o cafea pe scenă, începuseră amândoi să producă zăngănitul cauzat din contactul ceştilor de farfurioare. Publicul aplaudă cu frenezie pe Millo, dar mai ales pe al doilea exemplar al său. Millo avea părul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

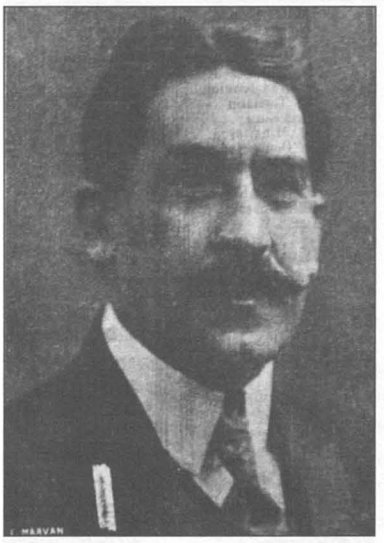

Emil Nicolau

dus de frunte á la Napoleon I, obişnuind să-şi netezească acea şuviţă de păr, cu mâna tremurândă. Mateescu nu trecu nici peste acest amănunt. Dar mai ales imitaţia era neîntrecută în prototipul în ce privea vorbirea. Mateescu a pus multă osteneală ca să imite accentul lui Millo.

Dar în Nebunii din faţă *a lui Pantazi Ghica? Mateescu avea o creaţie de artist mare. Comic la început, apoi trecând în dramă, sfârşea prin a înlănţui asupra-i privirile auditorului său, a-l îndurera şi a-i stoarce lacrimile mai ales când, fiind nebun, cânta romanţa* Ca şi frunza toamnei grele.

Era în vara anului 1884. În Bucureşti se răspândi vestea că Mateescu a înnebunit. Nenorocirea s-a întâmplat la Constanţa. Mateescu se dusese să joace cu Iulian, pare-mi-se, între alte, piesa Iulian şi Mateescu. *Sala era arhiplină. Se aştepta cu nerăbdare ridicarea cortinei. La un moment dat, publicul auzi strigăte de mânie în dosul cortinei, un ţipăt sfâşietor... Se prevedea că se întâmplă în dosul acelei pânze ceva neobişnuit şi care nu intra în cadrul spectacolului anunţat. Deodată Mateescu izbucni pe scenă dând într-o parte, cu furie, cortina de pânză, articulă câteva cuvinte, obscene ziceau unii, neînţelese afirmau alţii şi izbucnii într-un hohot prelung de râs... Maestrul era nebun!*

*

Trecuseră şase luni de când Mateescu se găsea cura ilustrului dr. Soutzo. Într-o dimineaţă, pe când mă aflam în pat în casa părintească din Galaţi, servitoarea intră în camera mea: «Conaşule, îmi zise ea, doi domni sunt în antreu. Au găsit cafelele cu lapte, ce tocmai le aduceam în casă şi s-au pus pe mâncare». În acelaşi timp intră tata în camera mea: «Cine sunt obraznicii care ne mănâncă, în antreu, cafeaua cu lapte?»

Mă îmbrăcai în grabă şi ieşii în întâmpinarea celor doi vizitatori îndrăzneţi. Am rămas încremenit. Era Mateescu şi un domn foarte elegant; am aflat îndată că era fratele său. Cu cel mai mare calm, fără a se clinti din locul său, ca şi cum lucrul era foarte firesc, Mateescu îmi zise: «Bună ziua, dragă Emil. Îţi recomand pe fratele meu». După ce şi-au terminat dejunul, i-am invitat în salon. Aici Mateescu îmi povesti că a fost bolnav de o boală de nervi, că acum e vindecat şi că vine să-mi ceară concursul, fiindcă voieşte să dea o reprezentaţie la Galaţi. M-am întreţinut mult cu el. O! Ce momente neuitate. Cu cea mai mare luciditate de spirit mi-a vorbit de boala lui, de tristele evenimente ale vieţii sale intime. Apoi mi-a vorbit de trecut, uitând durerile care s-au aşternut peste viaţa sa de om, a renăscut într-însul flacăra iubirii de artă... şi mi-a vorbit mult, mult de tot despre succesele sale din trecut, de mizeria neagră ce a îndurat-o în decursul atâtor ani de luptă, părând mângâiat când, în faţa atâtor crude încercări, era răsplătit câteodată de aplauzele publicului. Nu mai vorbea omul, vorbea actorul, adică fiinţa exaltată care-şi hrăneşte idealul din vise şi himere, nesocotind toate bunurile şi toate neajunsurile pământeşti.

A doua zi afişe mari şi mici anunţau gălăţenilor că Mateescu cu trupa sa va reprezenta piesa Nebunii din faţă. *Ce avea nevoie Mateescu de slabul meu concurs? Numele său celebru era un îndemn ca publicul să vie în masă; şi aşa a fost. Teatrul Alcazar era literalmente tixit. Spectacolul începu cu o comedie într-un act, în care nu juca Mateescu. Dar publicul venise pentru el, şi se impacienta să-l vadă. În fine, cortina se ridică peste al doilea act. Mateescu apare; într-un moment scena e acoperită de flori. Este acesta un omagiu pentru arta sa neîntrecută, ori o mângâiere dăruită lui din partea publicului pentru suferinţele îndurate de nefericitul artist? Şi una şi alta.*

Niciodată nu mi s-a părut Mateescu mai desăvârşit ca în acea seară. Scenele comice se scurg în hohotele de râs ale publicului şi... încep scenele de dramă, scenele nebuniei. O tăcere mormântală se întinde peste întreaga sală, nici chiar cei mai profani în ale artei nu se gândesc să tulbure, cu vreun râs deplasat, scenele de nebunie ale actorului. Şi el plânge, plânge cu pasiune peste ruinele dragostei sale sfărâmate sau gesticulează ca un adevărat nebun, şi publicul suferă împreună cu el. Sala întreagă e vădit emoţionată, admiraţia e zugrăvită pe feţele tuturor, toţi stau împietriţi şi cu ochii aţintiţi pe scenă, neîndrăznind să tulbure jocul actorului nici măcar cu un aplauz. Iar eu par gata să strig: Destul! Destul!

Căci în ochii actorului văd scânteia nebuniei neprevăzute, în jocul său disting mai mult decât arta sa desăvârşită; în toate mişcările lui ghicesc perfecţiunea a însăşi nebuniei şi mă îngrozesc ştiind de unde a pornit actorul, ca să arate pe scândurile acelei scene..

Dar, deodată răsună acordurile viorilor din orchestră, având să acompanieze pe actor în cântecul cu care se sfârşeşte actul: «Ca şi frunza toamnei grele». O! Niciodată nu am auzit sunete mai mişcătoare, accente mai sincere de durere, ca în acea seară.

Da, căci Mateescu cânta propria sa suferinţă, da, drumul ultimelor accente dintr-însul, nesubjugate minciunii scenice, înainte de a se stinge din mintea lui dreapta judecată. Şi odată cu ultimul accent al melodiei, scoase un oftat şi căzu leşinat, inert pe scândura scenei.

«Aşa e sfârşitul piesei» îşi zise publicul, mirându-se că actorul n-a mai reapărut pe scenă, să-i mulţumească pentru aplauze şi ovaţiuni. A doua zi Mateescu veni la mine. Cum îl văzui mă îngrozii. Peste redingota lui stăteau atârnate peste 30 de ceasornice de buzunar, de diferite dimensiuni. Cu un râs înfiorător, caracteristic celor lipsiţi de raţiune, dânsul îmi zise: «Am cumpărat ceasornicele astea, le duc la Bucureşti că acolo nu se găsesc». Şi izbucni într-un hohot de râs, care mă impresionă dureros. Mateescu era nebun." (Emil Nicolau în: *Din culisele teatrelor: Nebunia lui Mateescu*, din „Rampa", anul I, nr. 3/miercuri 19 octombrie 1911)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din colecţiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
(II)
Bucureştii văzuţi de sus

Prof. Virgiliu Z. TEODORESCU

Încă din Renaştere, pictorii au descoperit avantajele vederii aeriene. Fie că priveau din vârful unor turle de biserică, de pe un acoperiş descoperit, sau pur şi simplu de pe o înălţime naturală, peisajele astfel create aveau adâncime, oferind privirii o perspectivă inedită. Procedeul a fost reluat, în zorii modernităţii, de artiştii fotografi, care au descoperit, cu uimire, valenţele peisajelor aeriene. Folosite iniţial pentru a fi admirate, public, în târguri sau la iarmaroace, vederile mono şi bidimensionale, reprezentând monumente reprezentative din unele capitale europene, dar şi peisaje cotidiene, aspecte citadine sau casnice, au devenit cu timpul foarte preţuite, fiind intens comercializate.

Biblioteca Metropolitană Bucureşti deţine un set valoros de astfel de documente iconografice, unele surprinse direct de pe cele câteva clădiri mai răsărite ale Bucureştilor de acum un veac, altele fixate de pe colinele vechiului oraş. Continuăm, aici, să răsfoim, cu ajutorul colaboratorului nostru, dl. prof. Virgiliu Z. Teodorescu, vechile cronici bucureştene, oferind o selecţie de peisaje aeriene, majoritatea inedite. (Redacţia „B.B.")

Carte poştală ilustrată, color, având imprimat pe faţa vederii: *Bucureşti – Vedere Generală*, iar pe verso: *CARTA POSTALA Editura Librăriei SOCEC & Co. S.A., Bucureşti. Reproducerea oprită*, o menţiune scrisă cu cerneală: INV. 3973/2004, anulat cu roşu. Fâşia de hârtie roz are menţiunea 12, iar pe anvelopa de protecţie mica etichetă are consemnarea: C.P. XX/91 INV. 91/2006. Dimensiunea: 8,8 x 13,5 cm.

Fotografie realizată dintr-un punct înalt, eventual acoperişul Palatului Poştelor, având deschidere spre axul Străzii Mihai Vodă. În prim plan, lângă Palatul Poştelor, se afla Biserica Zlătari, ridicată pe spaţiul fostului han omonim, demolat după 1900, la terminarea lucrărilor la Palatul Poştelor. Dincolo de axul Căii Victoriei, cu vehicule caracteristice anilor '30 se remarcă, parţial, latura nordică a Palatului C.E.C., iar alături, patrulaterul Hotelului de France, a cărui clădire a fost proiectată de arhitecţii Ioan I. Kraus şi George Rosnovanu (1851–1906).

După 1948 a purtat un timp denumirea de Hotelul „7 Noiembrie", apoi, până la cutremurul din 4 martie 1977, s-a numit „Victoria". La parter avea un mare restaurant şi o serie de magazine. Spre strada Lipscani, construcţia era compartimentată pentru a găzdui mici ateliere-magazine de ceaprăzărie, şepcari, pălării. Anterior anului 1977, a intervenit o modificare care a condus la eliminarea unor pereţi la parter pentru a fi realizat un mare şi elegant magazin de cosmetice, dar care a generat la cutremur prăbuşirea respectivului tronson, fapt care a impus demolarea lui. Terenul a fost timp de două decenii spaţiu verde, existând un fericit raport între clădirea Ministerului de Interne, Palatul C.E.C. şi Biserica Zlătari. După 1990, s-a trecut la construirea unui edificiu de o cu totul altă manieră pentru a găzdui, iniţial, Bancorex.

În piaţeta delimitată de Străzile Mihai Vodă şi Lipscani, între Vama Poştei şi Grand Hotel de France a fost cândva Casa Anticarilor. Clădirea fost ridicată în anii '30 la insistenţele lui N. Iorga, după planurile arhitectului Edmond van Saanen Algi (1871–1938). Compartimentele înguste aveau rafturi până în tavan, amfitrionul ajungea la cele de sus folosind o scară plasată aproape la verticală pentru a scoate exemplarul solicitat de client. Astăzi, clădirea respectivă a dispărut.

Vama Poştei a fost desfiinţată, în spaţiul respectiv au fost plasate Procuratura R.P.R. şi apoi sediul central al M.A.I. Înlăturarea Casei Anticarilor a fost dispusă din motive de securitate, fără a se proceda la ridicarea în alt spaţiu a unui asemenea edificiu. Ca instituţie din subordinea Ministerului Finanţelor, Vama Poştei a valorificat un proiect al colectivului de arhitecţi ai ministerului, coordonat de arhitectul Statie Ciortan.

Palatul Vama Poştei este plasat în spaţiul aflat între Strada Lipscani nr. 1 şi Strada Mihai Vodă nr. 6, construit între anii 1914–1926, fiind una dintre realizările în care elementele stilului neoromânesc au fost ingenios valorificate, asigurând un echilibru constructiv, funcţional şi decorativ. În concordanţă cu arhitectura a fost proiectat şi realizat şi mobilierul.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Carte poştală ilustrată, alb-negru, având imprimat pe faţa vederii: *Bucureşti – Vederea Generală şi Calea Victoriei*, iar pe verso textele: *ROMÂNIA CARTA POSTALA Editura Depozitul Universal Şaraga, Bucureşti, Str. Lipscani No. 1 (intrarea prin Gang) Reproducţia interzisă 4989 244*, cu cerneală INV. 4586/2004, anulat cu roşu. Fâşia de hârtie roz are menţiunea 13, iar pe anvelopa de protecţie mica etichetă are consemnarea: C.P. XX 270 INV. 270/2006. Dimensiunea: 8,8 x 14 cm. Exemplar folosit pentru corespondenţă francată în august 1915, folosind timbrele poştale uzuale Carol I, respectiv valoarea de 5 bani şi acelaşi timbru, însă cu sursaj, având supratiparul: TIMBRU DE AJUTOR.

Fotografie realizată de pe terasa clădirii din Strada Marconi, surprinzând în partea stângă a Căii Victoriei, fragmentar, clădirea Palatului Casei de Depuneri, clădirea Hotelului de France, iar pe dreapta, fragmentar, Palatul Poştelor, Biserica Zlătari, încadrată de spaţiul verde care a înlocuit, după 1903, clădirea Hanului Zlătari, demolat pentru a asigura o deschidere spre Strada Stavropoleos şi Palatul Poştelor.

Sfântul lăcaş şi-a păstrat denumirea de la primii ei ctitori, breasla zlătarilor, meşterii aurari şi argintari de altădată, care au ridicat o biserică pe aceste locuri în secolul al XVII-lea.

„S-a clădit din nou, din temelii, această Biserică Zlătari, în anul mântuirii 1705 prin ajutorul Domnului Chir Spătarul Mihail Cantacuzino", cum menţionează textul pisaniei scris în limba greacă, la anul 1709. *„Această sfântă şi dumnezeiască biserică fiind în mare ruină şi crăpându-se, s-a început a se ridica din temelie în anul 1850, cu binecuvântarea IPS Mitropolit al Ungro-Vlahiei D.D. Nifon, în zilele prea înălţatului Domn al Ţării Româneşti Dimitrie Ştirbei, de prea Sfinţitul Arhiereu D.D. Calistrat Livis, egumenul de pe atunci."*

Construcţia bisericii s-a făcut după planurile arhitectului Xavier Villacrosse. Pictura interioară a fost realizată între anii 1853–1856, fiind opera maestrului Gheorghe Tattarescu. Pereţii au fost pictaţi cu scene biblice grupate în panouri mari. Tâmpla sculptată în lemn şi poleită cu aur, împreună cu icoanele ferecate în argint, sunt opere de artă. Tot atunci a fost rezidit turnul-clopotniţă. În anul 1903, hanul şi turnul-clopotniţă (cu picturi realizate de pictorul grec Diamantopoulos) din faţa bisericii au fost dărâmate pentru lărgirea Căii Victoriei.

Biserica Zlătari a fost restaurată între anii 1907–1908, lucrare coordonată de arhitectul Jean Pompilian (1872–1938). Cutremurul din 1940 a afectat turlele bisericii, acestea fiind refăcute atunci provizoriu, iar între anii 1971–1973, reclădite în forma existentă şi azi.

Carte poştală ilustrată, color, având imprimat pe faţa vederii: *Bucureşti – Vedere Generală*, iar pe verso: *Romania Carta Postală* /ilizibil/ *Editura Librăriei SOCEC & Co. S.A., Bucureşti. Reproducţia oprită No.* /ilizibil/ o menţiune scrisă cu cerneală: INV. 3977/2004, anulat cu roşu. Fâşia de hârtie roz are menţiunea 15, iar pe anvelopa de protecţie mica etichetă are consemnarea: C.P. XX/162 INV. 162/ 2006. Dimensiunea: 8,8 x 13,7 cm.

Exemplar folosit pentru corespondenţă în septembrie 1923, francat de Poşta Română cu timbrul uzual de 50 bani şi timbrul de Asistenţă socială de 10 bani.

Fotografie realizată dintr-un punct înalt, surprinzând ambientul din jurul Bisericii Sf. Spiridon Nou. În plan îndepărtat se remarcă şi ansamblul monahal Radu Vodă.

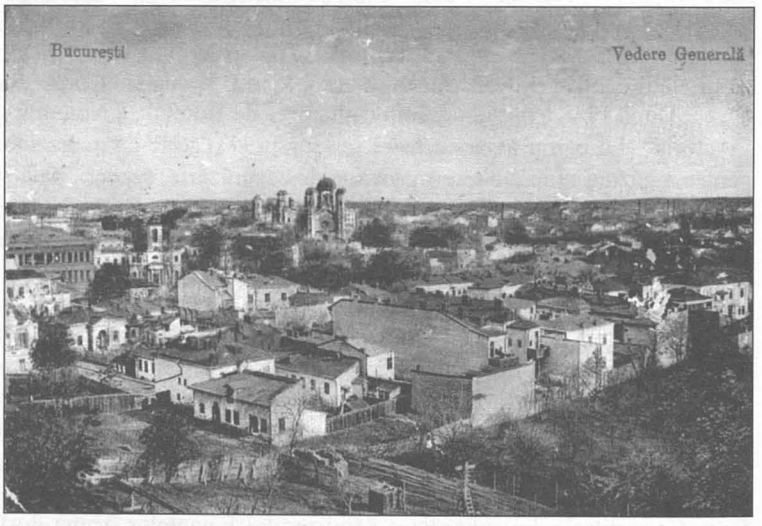

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

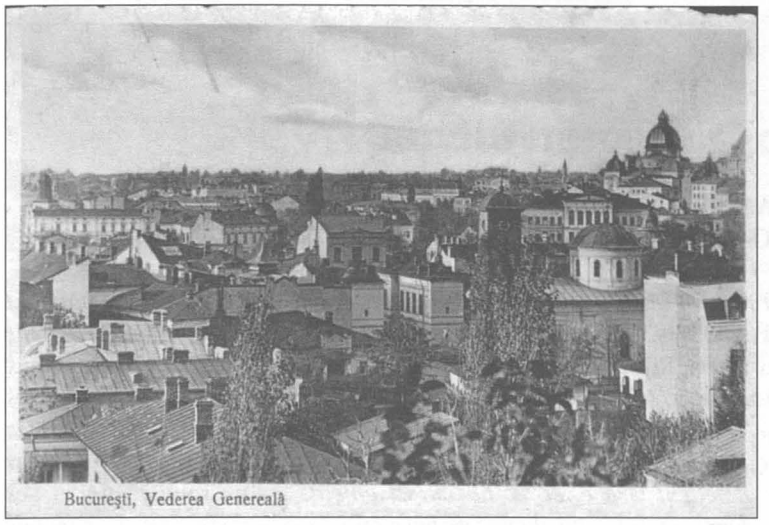

Carte poştală ilustrată, alb-negru, având imprimat pe faţa vederii: *Bucureşti, Vederea Generală*, iar pe verso: *Editura Horowitz 16 Strada Paris Bucureşti 1041/14*, cu cerneală INV. 3967/2004, anulat cu roşu. Fâşia de hârtie roz are menţiunea 16, iar pe anvelopa de protecţie mica etichetă are consemnarea: C.P. XX 96 INV. 96/2006. Dimensiunea: 7,9 x 13 cm.

Fotografie realizată dintr-un punct înalt, surprinzând ambientul zonei centrale a Capitalei.

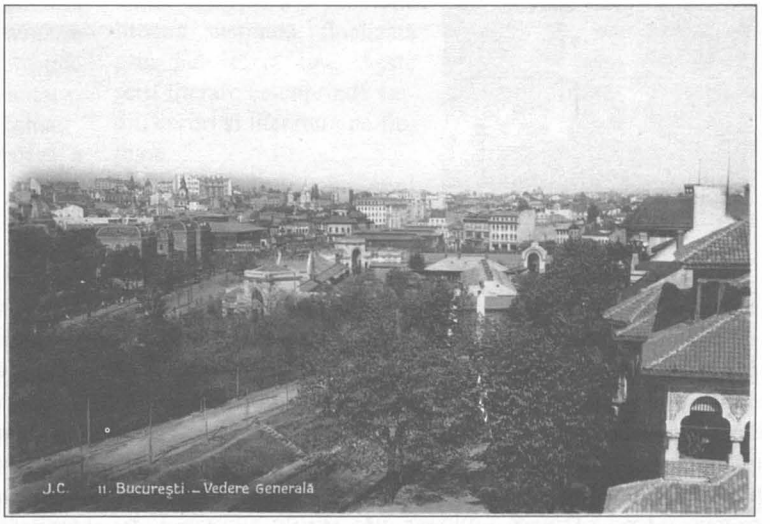

Carte poştală ilustrată, alb-negru, având imprimat pe faţa vederii: *J.C. 11 Bucureşti, Vederea Generală*, iar pe verso: *EDITURA IOSEPH COHN Bucureşti, Reproducerea oprită*; cu cerneală INV. 3971/2004, anulat cu roşu. Fâşia de hârtie roz are menţiunea 17, iar pe anvelopa de protecţie mica etichetă are consemnarea: C.P. XX 92 INV. 92/2006. Dimensiunea: 8,5 x 13,3 cm.

Fotografie realizată dintr-un punct înalt de pe panta actualei alei care conduce la ansamblul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. A fost surprins ambientul zonei actualei Pieţe a Unirii. În partea stângă, clădirile cu alternanţe de cărămidă aparentă găzduiau Spitalul Brâncovenesc, construcţie edificată la 1835–1837 şi demolată la 29 martie 1984. A rezultat din fapta de bine a Saftei, fiica Marelui Ban Tudorache Balş, soţia Banului Grigore Basarab Brâncoveanu, care a dorit un spital pentru nevoiaşi.

La 28 august 1835, ctitora a semnat contractele de construire a spitalului cu arhitectul Iosef Hartl. În 1836 au început efectiv lucrările, finalizate în 1837, pentru ca, după acţiunea de înzestrare cu toate cele necesare bunei activităţi tămăduitoare, la 14 octombrie 1838 Spitalul Brâncovenesc să fie deschis internării bolnavilor. A urmat etapa a doua de extindere realizată în anii 1856–1859, când noi pavilioane au permis extinderea secţiilor şi creşterea numărului de paturi. La începutul secolului XX, între anii 1904–1906, a avut loc înlocuirea unora dintre construcţiile iniţiale. După acelaşi principiu, Domniţa Bălaşa Brâncoveanu, mătuşa Saftei, clădise în 1751 biserica ce-i poartă şi astăzi numele, călăuzită de „dorinţa binelui, pentru nevoiaşi". Chiar lângă această biserică a fost ridicat aşezământul medical al Saftei. Spitalul Brâncovenesc a fost cel de-al patrulea din Bucureşti, fiind statutar independent de Eforia Spitalelor Civile, for administrativ care gestiona averile producătoare de venituri necesare bunei desfăşurării a activităţii. La timpul respectiv, din amintita Eforie făceau parte marile spitale Colţea, Pantelimon şi Filantropia, cărora pe parcursul anilor le-au fost alăturate şi alte instituţii spitaliceşti, din Capitală şi din ţară.

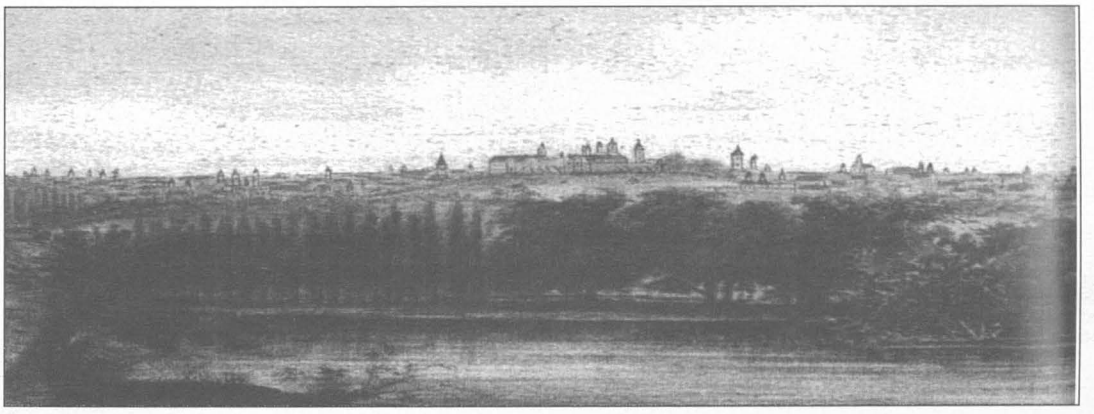

***Bucureşti, vedere generală* – desen de R. Bielitz (începutul secolului al XIX-lea)**

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

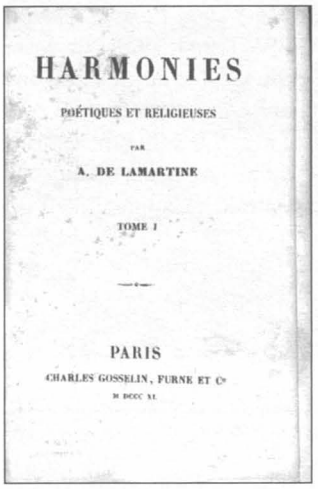
HARMONIES

POÉTIQUES ET RELIGIEUSES

PAR

A. DE LAMARTINE

TOME I

PARIS

CHARLES GOSSELIN, FURNE ET Cᵉ

M DCCC XL

Alphonse DE LAMARTINE, *Harmonies poétiques et religieuses*
Tome I, Charles Goselin, Furne et Cᵉ, Paris, M DCCC XL

Toi qui donnas sa voix à l'oiseau de l'aurore,/Pour chanter dans le ciel l'hymne naissant du jour;/Toi qui donnas son ame et son gosier sonore/A l'oiseau que le soir entend gémir d'amour;//Toi qui dis aux forêts: Répondez au zéphyre!/Aux ruisseaux: Murmurez d'harmonieux accords!/Aux torrens: Mugissez! A la brise: Soupire!/A l'Océan: Gémis en mourant sur tes bords!//Et moi, Seigneur, aussi, pour chanter tes merveilles,/Tu m'as donné dans l'ame une seconde voix/Plus pure que la voix qui parle à nos oreilles,/Plus forte que les vents, les ondes et les bois!//Les cieux l'appellent Grâce, et les hommes Génie;/C'est un souffle affaibli des bardes d'Israël,/Un écho dans mon sein, qui change en harmonie/Le retentissement de ce monde mortel!...

(Invocation)

Cronicarii români
Antologie întocmită de Al. ROSETTI, Editura „Universul" S.A., Bucureşti, 1944

CRONICARII ROMÂNI

Antologie întocmită de

AL. ROSETTI

De zidirea sau făptura lumii, multe păreri şi dovăzi a filosofilor şi a poiaticilor păgâneşti era. Că unii socotiia a fi zidită lumea den haos, adecă den amestecarea lucrurilor şi a stihiilor, între carii şi părerea poiaticului Ovidie au fost, unde zice, în stihurile sale De Metamorfos I aceste: „Mainte de mare şi de pământ şi cât acopere ceriul, un chip era a firii în toată lumea, cărui chip i-au zis Haos, groasă şi neamistuită mamină, iproci". Iară Thales Milisie, care să număra între cei şapte prea înţălepţi Greci, socotiia cu dovadă că toate lucrurile sânt făcute den apă, urmând întru această părere a sa pre Omir cel vechiu, aflătoriul a toatei filosofiei, careli la XVI cap. Iliad au scornit începătura a tuturor lucrurilor a fi ocheanul, marea ce încungiură pământul. Iară Hiparh pre urmă şi Iraclit Efisianul într'altu chip: socotia a fi den foc şi den apă lumea făcută. Empidoclei, Epicur, Dimocrat, Dio Libertan, Zeno, Pithagora şi alţi Greci, lăsindu-să pre mari minţile sale, feliuri de feliuri şi multe începături a lumii a fi socotiia...

(Nicolae Costin, „Pentru zidirea lumii")

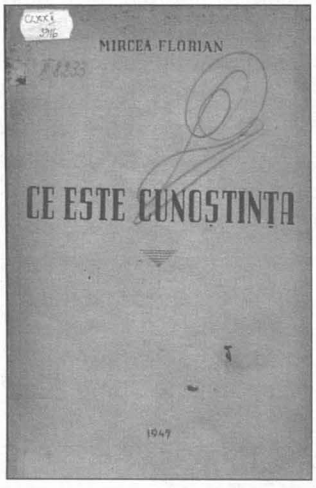
MIRCEA FLORIAN

CE ESTE CUNOŞTINŢA

1947

Mircea FLORIAN, *Ce este cunoştinţa?*
Casa Şcoalelor, 1947

Gândirea este sforţare, dar sforţare de căutare şi de descoperire – de aci iluzia producerii prin gândire şi a depăşirii experienţei. În nici un caz, sforţarea gândirii nu depăşeşte orice experienţă, ci numai o experienţă parţială cu ajutorul alteia care, la început, părea că n'are nici o legătură cu prima. Totdeauna a gândi este a explora zăcămintele ascunse ale experienţei. A gândi este a avea explicit sau clar ceea ce e dat implicit şi confuz în intuiţie. Cunoştinţa are astfel şi acest înţeles secundar: sau e posesie neclară, adică intuiţie, percepţie, sau e posesie clară, adică gândire. Gândirea clarifică, însă clarificarea nu modifică obiectul clarificat, ci doar îl desface în elementele şi articulaţiile sale...

Rubrică realizată de Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ISTORIA CĂRŢII

Gândul nerostit şi darul de carte

Neîndoielnic, cărţile au viaţa lor. Deşi aparent sunt simple obiecte ce ne compun viaţa, pe care le preţuim şi le strângem cu sentimentul că ele pot constitui stabilitatea şi continuitatea noastră în timp, ele reprezintă, în fapt, mai mult decât atât. Cartea, în esenţa ei, este un obiect fără preţuire, deoarece ea cuprinde gândurile şi cuvintele *Învăţătorilor Naţiei*, acelor gânditori neprețuiți care au făcut din universul cărţii un material spiritual unic, sau, după expresia lui Artur Silvestri, „spaţiul libertăţii absolute: alegi ce vrei şi citeşti ce te defineşte".

Pornind de la aceste observaţii, regăsim în gestul şi stăruinţa criticului şi eseistului literar Artur Silvestri (pseudonim pentru Gabriel Târnăcop, n. 19 martie 1953 – m. 30 noiembrie 2008), de a constitui şi dona fonduri de carte pentru bibliotecile săteşti, nu doar un fapt de normalitate culturală, cât de recunoştinţă pentru însuşi universul spiritual în care acesta s-a format.

Absolvent al Facultăţii de Litere, secţia limba franceză, a Universităţii bucureştene, Artur Silvestri s-a afirmat relativ devreme, în calitate de cronicar literar atât la „Luceafărul" (1975–1989), cât şi la alte publicaţii ale vremii, inclusiv „Actualités roumaines" (1981–1984) sau „SLAST" (seria Ion Cristoiu). În paralel, întreţine o amplă corespondenţă cu personalităţi ale exilului, de la care păstrează materiale consistente, în bună parte inedite (M. Eliade, Nicolae Baciu, George Uscătescu ş.a.).

După 1989, în climatul de libertate, dar şi de noi speranţe civice, A. Silvestri trece cu arme şi bagaje în tabăra presei private, constituind, împreună cu soţia sa, Mariana Brăescu, cunoscută anterior ca jurnalist la „Scânteia Tineretului" şi apoi la „Tineretul liber", trustul de presă *Hyparion*, care editează, între altele, revistele „Casa mea" şi „Practic în bucătărie". În acest context, A. Silvestri se specializează în consultanţă imobiliară, susţinând, cu prioritate, la noi în ţară, nu doar profesiile de agent imobiliar, consultant sau evaluator, cât mai ales o piaţă economică în formare. Prin publicaţia „Monitor imobiliar" (apărută on-line, în 2007, în premieră pentru piaţa media din România), dar şi prin cărţile şi studiile dedicate acestui segment economic de mare răspândire în Europa, A. Silvestri se situează, inclusiv în acest domeniu, între pionierii studiilor şi analizelor cu tematică imobiliară.

În paralel, îşi urmează vocaţia cărturărească, iniţiind alături de fostul Mitropolit al Olteniei, Nestor Vornicescu, o campanie de promovare a culturii şi epocii *proto* şi *străromâne*, domenii în care şi-a câştigat, de asemenea, numeroşi adepţi. Doctor în literatură medievală al Universităţii Madras din India, dar şi al Universităţii Francofone din Bruxelles, A. Silvestri desfăşoară o activitate literară susţinută, finalizată prin publicarea unei vaste serii literare ce cuprinde studii, eseuri şi literatură de ficţiune.

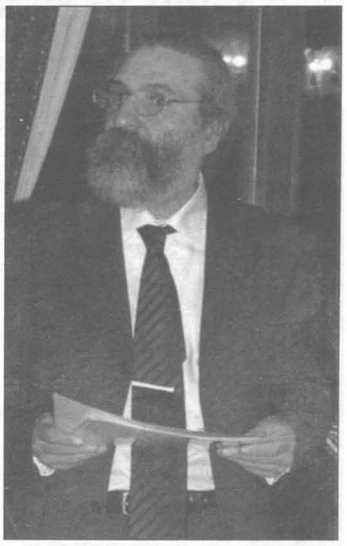

Artur Silvestri

Începând cu anul 2009, un an după decesul său prematur, Editura Carpathia a iniţiat reeditarea *Operei complete* a lui Artur Silvestri, un gest nu doar de restituire literară, cât de recunoaştere a demersurilor sale plurivalente.

Pentru a reîmprospăta memoria cititorilor, am răsfoit câteva dintre volumele acestei serii, apărute sub genericul „In memoriam" şi cuprinzând atât reeditări, cât şi lucrări inedite. Între operele sale de rezistenţă semnalez *Radiografia spiritului creol. Cazul Miron Radu Paraschivescu* (ediţia a II-a, Ed. Carpathia, 2010) sau *Revolta „fondului neconsumat" – cazul Zaharia Stancu* (Ed. Carpathia Press, 2005). A. Silvestri a mai dedicat lucrări de amplă respiraţie culturală mitropolitului A. Plămădeală (*Modelul „omului mare". Zece convorbiri urmate de 28 de scrisori de demult*, Ed. Carpathia Press, 2005), lui Paul Lahovary (*Ultimul bizantin*, Ed. Carpathia Press, 2005), Zoei Dumitrescu-Buşulenga (*Opera încoronată. Florilegiu*, idem, 2005).

Iată, de pildă, o pertinentă concluzie despre *Cânticele ţigăneşti* de M. R. Paraschivescu: „Ele dovedesc acea degradare lăutărească a noţiunii balcanice de haiducie, reacţie, în sine, organică şi demnă. Terente şi Rică nu sunt haiduci, ei sunt *borfaşi*, iar *Cânticele* unde sunt proslăviţi nu constituie folclor, ci compunere creolă. Anonimul popular devine, deodată, lăutar."

În pragul morţii, A. Silvestri ţine un jurnal, pe care soţia sa, Mariana Brăescu, îl editează în condiţii speciale. Albumul *Frumuseţea lumii cunoscute* este cântecul de lebădă al unui fin observator şi analist al unei lumi conservate doar în file de jurnal. Ultimele sale cuvinte sunt simple bătăi ale inimii, iar imaginea dezolantă a Cimitirului Străuleşti II, „întindere de ierburi, alei şi tufişuri", ne duce cu gândul la un tulburător loc al zădărniciei.

Din fericire, după A. Silvestri rămâne „fapta culturală", precum această ambiţioasă *Bibliotecă a satelor*, proiect căruia cărturarul i-a dedicat nu doar ultimele sale clipe de viaţă, dar şi averea, multă-puţină, câtă a strâns din cărţile publicate.

CRONICAR

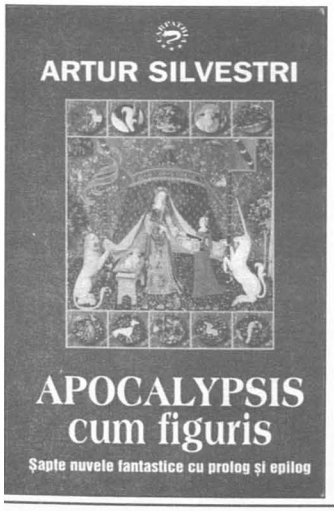

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Voci lirice ale Oştirii – De la Cârlova, în contemporaneitate: Liviu VIŞAN, preşedintele Societăţii Scriitorilor Militari

A vorbi despre o creaţie literară a militarilor pare astăzi o îndrăzneală, sau cel puţin o impietate. Literatura în general şi mai ales poezia par să fie genuri rezervate elitelor literare, nicidecum unei categorii caracterizate mai degrabă prin rutină şi pragmatism. Faptele sunt infirmate nu doar la noi, dar şi în cultura universală, de un mare număr de literaţi militari, adevărate modele ce adeveresc proverbul că excepţia confirmă regula. De la sublocotenentul Vasile Cârlova, mort la 29 de ani, ce romantiza la Cetatea Târgovişte, până la Mihai Săulescu, Nicolae Condiescu, fost preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români, sau mai recent Saşa Pană ori Laurenţiu Fulga, scriitorii militari au fost o prezenţă constantă în viaţa literară.

Cu atât mai mult se justifică azi, în vremea liberalizării inclusiv a literelor române, prezenţa în viaţa cetăţii a Societăţii Scriitorilor Militari, ce reuneşte în principal creatori proveniţi din structurile de ordine şi apărare publică, dar şi numeroşi alţi scriitori purtând doar nostalgia pasului cadenţat. Mentor al acestui grup activ şi distinct al vieţii literare este cunoscutul dramaturg şi prozator George Astaloş, scriitor bilingv, cetăţean al Europei şi ofiţer de topogeodezie la origine. Preşedinte, activ şi ubicuu, rămâne însă Liviu Vişan, „mareşal" al literelor şi bibliotecar practicant. Membru al „grupului de la Tismana" (*comando* neoficial şi semi-clandestin de poeţi militari, desantaţi la cunoscuta locantă de lângă Muzeul Militar), Liviu Vişan păstrează în fibra sa lirică nostalgia boemei. Din această zonă, vag citadină, subtil erotică şi excesiv sentimentală îşi trage sevele poezia sa cu aer de Izvorani. Rari sunt poeţii care să fi iubit atât de mult oraşul de adopţie. Liviu Vişan trăieşte simultan în mai multe epoci, străbătând o geografie urbană deopotrivă concretă şi simbolică, şi marcând-o cu poezie, aşa cum procedează orice animal de pradă. Rodul luării în posesie sunt versurile ocazionale, multe incluse în *Licenţioase* (volum de rezistenţă şi de referinţă al liricii sale), unde dragostea este sublimată în rut.

Ca militar cu simţul datoriei, Liviu Vişan nu-şi neglijează nici prima dragoste – armata, descrisă liric drept o instituţie a evadării şi visării. Referirile sale strict cazone (foaia de cort din bandulieră, bidonul cu apă sălcie, bocancii stâlciţi şi capela, obligatoriu, pe-o ureche) sunt absorbite de o chemare adâncă spre eter, dacă nu fizică, măcar spirituală (santinela scutură cazarmamentul şi *„cu centura lui de piele/scoate praful din saltele/de-l ridică pân'la stele"*). Este o lume tot mai ezoterică, de care îşi amintesc doar bărbaţii cu armata făcută sau rezerviştii târâţi prin pieţe la demonstraţie.

Poezia lui Liviu Vişan nu trebuie doar citită, cât mai ales imaginată. Ea este o pagină ilustrată a unei lumi pe cale de dispariţie, din care rămâne doar refrenul *„Melancolie, misterios amor"* (obligatoriu cu doi „e" şi trei „i", cum subliniază candid poetul). (*Redacţia „B.B."*)

Biobibliografie

Poetul Liviu Vişan s-a născut la Baloteşti, judeţul Ilfov, la 18 octombrie 1953. A absolvit Liceul Teoretic din Buftea, apoi Şcoala postliceală de biblioteconomie „D. Marinescu" din Bucureşti (1975) şi Şcoala Militară de Ofiţeri Activi „N. Bălcescu" din Sibiu. Este licenţiat al Facultăţii de Jurnalism şi al Facultăţii de Filosofie-Istorie a Universităţii Bucureşti. Debutează de timpuriu, în 1971, cu volumul *Primăvara unui timp*, culegere de versuri ale elevilor. După 1980 devine redactor al publicaţiilor militare „Înainte" (1980–1981), „La datorie" (1981–1985), pentru ca, după 1985, să lucreze la revista lunară „Viaţa Armatei", publicaţie al cărui redactor-şef devine pentru o scurtă perioadă (2000–2001). Atât înainte, cât şi după 1989, numele lui Liviu Vişan apare frecvent în presa literară, în special „Luceafărul" şi „SLAST", precum şi alte publicaţii ale Uniunii Scriitorilor. Debutează editorial în 1988 cu volumul *Existenţa iubirii*, publicat de Editura Militară. Alte volume: *Numele focului. 101 poeme de dragoste* (Editura Militară, 1997), *Licenţioase* (două ediţii, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, cu o prefaţă de George Astaloş, Ed. Tritonic, 2008) şi *Sentiment latin/ Sentimento latino. Antologie bilingvă de poeţi români şi poeţi napoletani* (Ed. Scriitorilor Militari, 2009).

Bibliografia lirică a lui Liviu Vişan poate fi completată şi cu o serie bogat ilustrată de *Inedite*, oferite generos prietenilor şi confraţilor literari. Versurile sale au fost puse pe muzică, circulând pe unde scurte, dar şi în cluburi sau la petreceri private. Este un poet din specia rară a oamenilor generoşi ce reuşesc rara performanţă de a avea numai prieteni (literari). Militar de carieră, bibliotecar prin vocaţie, Liviu Vişan este azi director general adjunct al Bibliotecii Militare Naţionale şi preşedintele (perpetuu) al Societăţii Scriitorilor Militari. Microbist pasionat, Liviu Vişan a girat şi condus numeroase reviste efemere, toate gravitând în jurul publicaţiei „Steaua Magazin", secondat de neobositul scriitor „tazlăoan" Tică Ardeleanu. Colonel în rezervă, „mareşalul" Vişan poartă epoleţii lipiţi de suflet, etalând un înşelător chip al boemei, în buna tradiţie a liricii bucureştene.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Laudă frunzei

Cu plecăciune frunza de stejar
în mantia Valahiei se țese,
nervurile cu degete de jar
prind zale de armură-n ochiuri dese

Și cade ca un cap de voievod
spre a se-ncorona-n eternitate,
pe un înscris cu litera de rod
sigiliul cel mai trainic dintre toate

Iar fila-i se întinde ca o hartă
ce-arată patria mereu întreagă
cum n-o să poată nimeni s-o despartă
din țesătura strînsă ce o leagă

Preaplecăciunea frunzei de stejar
în pretutindenea ce ne-nconjoară,
ca o străveche lamă de brăzdar,
ară cuvintele a primăvară

Ziua Eroilor

Prier își lasă liniștea să plouă,
spre-armindeni iar hălăduim curați
și lancea ierbii a răpus o nouă
zăpadă-n unda vechilor Carpați

În mugurii nerăbdători se-arată,
ca-ntr-un consemn al vieții pe de rost
eroii care s-au lăsat la vatră
și primăvara ne dublează-n post

Se-ntorc din veac înfiorînd grînare,
trecîndu-și gîndurile-n înflorit,
gustăm un fruct cărnos și ni se pare
că ne-adîncim iubirile în mit

Ne-aduc în dar cu brațe vegetale
străluminata floare de gutui
iar blînda fulguire de petale
aprinde bronzul veghii în statui

Baloteşti

Satul obosește spre sud
mai departe cu-o toamnă de mine,
pe sub lacrimi negre de dud
cine mai vine la cine?
Sub policandre de tei
mă atinge-n oglinda cunoașterii
capătul funiei
legate de clopotul nașterii

Lacul are fața în cer, plînsul ploii suportă
un lujer stingher
de pelin ce-mi trece chiar prin aortă

Satul obosește spre sud,
neliniștea ierbii o tac
pentru-o clipă s-aud
cum tata se-ncheie la piept cu un mac

Doină de campanie

Sâmbetele tot sergentu'
scutură cazarmarnentu'
cum scrie regulamentu'

Cu centura lui de piele
scoate prafu' din saltele
de-l rădică pân' la stele

Și dă luciu la emblemă
și la nasturii cu stemă
face cizmele cu cremă

Strânge chetă cu pifanii
socotește gologanii
la bonetă-și pune banii

Fluieră după o fată
și pe urm-o face lată:
sare gardu' și se-mbată

Vis de soldat

Visam azi-noapte că mă-ntorc în sat,
îmi potriveam bereta, eram șic,
purtam pe umăr bluza mozaic
și mă simțeam privit și așteptat

Bocancii mă rodeau de-atâta cale
sub pasul de manevră, apăsat,
dar înfloriseră cireșii-n sat
și tălpile pluteau printre petale

Mergeam complet neregulamentar,
fără să-mi fie teamă de gradați,
cu nasturii la mâneci descheiați,
cu mâna șmecherește-n buzunar

N-am rătăcit, în somnul greu, cărarea;
atâta doar: sunase deșteptarea!

Paşalâcul clipei

Din paşalâcul orei, prin geamlâc,
ni se lungește geana să te vadă,
mărite crai cu dor de isarlâk,
pe unde visul ne-ai tocmit iscoadă

Predoslovia cifrelor acuși
ne-ncântă cu fantasticul fior
pe care-ntru iubire ni-l supuși,
din suma verbelor și din produsul lor

Din mediana gândului pierdut
duduia hus să ne mai spună dacă
la întrebarea care te-a durut
vor fi-ți trimis laponii promoroacă

Atât cât luna-i încă în eclipsă
rănită chiar de jocul ei secund,
din paşalâcul clipei o elipsă
ne-adaugă iubirii, trup plăpând

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sfârşit de secol

Şi ce sfârşit de secol draga mea,
lumina este dulce ca o miere,
doar o speranţă se va sfărâma
cu lacrima căzută în tăcere

Locotenenţii pleacă din cazarmă
şi-n locul lor vor fi numiţi poeţii,
plantonul va putea din nou să doarmă
scriind pe cer direct cu eghileţii

Instrucţia din zori va fi sărutul,
ne vom ghici timizi în zaţ de ceşti
ce clipă tulburată ne cuprinde,
hai, nu fi tristă, încă mai iubeşti!

Boemaţion

Aseară recitam Baudelaire
la cârciuma din cartier –
ce limbă îmi împletici
amanta la „Le petit Paris!"

Şi crucea nopţii: vis-à-vis...
îmi bate inima, madam,
ca o lopată Linneman
pe-o crupă verde de soldat
la ţinta piept cu foc culcat!

Inventar de aplicaţie

foaia de cort peste inimă
în bandulieră,
bidonul cu apă sălcie,
o frunză căzută peste scrisoare
în loc de răspuns,
camera de înzăvorâre a cuvintelor,
gura de foc a vocalei „o"
colţul de pâine din sacul portmască,
raţie tăiată cu baioneta,
un cec în alb al destinului: biletul de voie,
umbrele dezertând din formaţie,
roua căzută în iarbă,
cadenţa tăcerii
şi
dintr-o dată,
ca explozia unei grenade de
exerciţiu,
uimirea:
Doamne,
cu ce ochi se uită fasolea din
gamelă la noi!

Poem uitat

Vino în spaţiul nemăsurat al tăcerii
unde poemul se ascunde
cu frică de sunet
cu foame de vocale mute

Gura flămândă a lui o
va muşca din carnea inimii tale
un cuvânt inexistent în vreo limbă
vorbită

Litere nesăţioase te vor devora încet
cu cerneală de sânge
pe boturile lor mici
ascuţite ca briciul

Pe un pergament al tăcerii
săgeţi de lumină vor zbura
ca falangele nearticulate
ale maşinii de scris

Versuri reproduse din volumele: Liviu Vişan, *Existenţa iubirii*, Editura Militară, Bucureşti, 1988; *Numele focului*, volum colectiv (George David, George Mihalcea, Laurenţiu Sfinteş, Vasile Ursache, Liviu Vişan), Editura Militară, Bucureşti, 1997; Liviu Vişan, *Poeme: Licenţioase*, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, prefaţă de George Astaloş, Editura Tritonic, Bucureşti, 2008; *Sentiment latin: poeţi români, poeţi napoletani: antologie*, ediţie bilingvă, versiunea în limba italiană de Ana Haş, versiunea în limba română de Lelieana Ionescu, Societatea Scriitorilor Militari, Bucureşti, 2009.

Ziua Armatei

25 octombrie reprezintă, prin tradiţie, Ziua Armatei. Recunoscută sau contestată, această zi rămâne în conştiinţa colectivă drept o zi reprezentativă a oamenilor în uniformă, ca şi a celor în rezervă, reamintind de gestul eroic de eliberare a „ultimei brazde de pământ românesc" de sub ocupaţia horthystă, la 25 octombrie 1944. Adversarii acestei sărbători o leagă, indirect, de ziua de naştere a Regelui Mihai, el însuşi un simbol şi un garant al unui stat român suveran şi independent, păstrat azi doar ca un talisman de preţ în inimile unor incurabili romantici.

Cu bune şi cu rele, Ziua Armatei nu a putut fi scoasă din inimile publicului ce mai crede şi acum că armata reprezintă un garant al suveranităţii, dar şi singurul sprijin real şi concret la dezastre şi calamităţi.

În cinstea acestei sărbători cu caracter naţional, Editura Militară şi Societatea Scriitorilor Militari, cu sprijinul Comandamentului Logistic Întrunit al Armatei şi al Bibliotecii Militare Naţionale organizează anual, în saloanele Cercului Militar, Salonul de Carte POLEMOS, ajuns deja la ediţia a VI-a. Anul acesta manifestarea a coincis şi cu aniversarea a 60 de ani de la înfiinţarea Editurii Militare. Între expozanţii la POLEMOS, alături de structurile de specialitate (Centrul Tehnico-Editorial al Armatei, Ed. M.A.I., Ed. Societăţii Scriitorilor Militari, Institutul de Studii Politice de Apărare şi Istorie Militară) au expus edituri partenere (Ed. Detectiv, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, publicaţiile „Istorie şi civilizaţie", „Magazin istoric", dar şi Fundaţia culturală „Gh. Speteanu", cunoscută cititorilor „B.B." ş.a.). Pe parcursul celor patru zile (20 – 23 octombrie) de funcţionare a Salonului POLEMOS au fost lansate aproape 30 de cărţi noi, personalităţile prezente la salon, cadre universitare, oameni politici, dar şi istorici şi scriitori militari cunoscuţi oferind publicului nu doar o informaţie de primă mână, cât mai ales un prilej de cunoaştere şi preţuire reciprocă.

În acest context, Editura Detectiv a lansat joi, 21 octombrie, un număr de trei lucrări noi: *Sociologia devianţei şi controlul social* (coordonator dr. Pavel Abraham), *Personalitatea umană în contextul social* (coordonator comisar Mariana Cenea) şi *Negocierea şi medierea conflictelor* (coordonator dr. Petre Dunca de la Universitatea de Nord din Baia Mare). Cărţile au fost prezentate, între alţii, de Firiţă Carp, directorul editurii, şi dr. Marian Nencescu, redactor-şef al revistei „Biblioteca Bucureştilor". O selecţie a noutăţilor editoriale de la POLEMOS va fi inclusă în cursul numerelor următoare ale publicaţiei noastre.

(*CRONICAR*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Promovarea lecturii pentru copii în bibliotecile din Germania şi România

Drd. Gabriela TOMA
Serviciul Resurse Educative. Animaţie Culturală
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

În zilele de 25 şi 26 octombrie 2010, Asociaţia Bibliotecarilor din România (ABR) şi Institutul Goethe din Bucureşti au organizat, la sediul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I", al patrulea workshop cu tema *Copiii devin încrezători în folosirea limbii/cuvintelor*.

Au participat la seminar bibliotecari şi profesori din Bucureşti, Cluj, Sibiu, Braşov, Reşiţa, Focşani, Vaslui, Galaţi, Constanţa, Iaşi, Craiova, Timişoara şi Sf. Gheorghe.

Christine Bornett, de la Biblioteca de Stat Friedrichshain-Kreuzberg din Berlin, a prezentat, într-un cadru interactiv, proiectul de promovare a limbii şi literaturii *Măiestria cuvintelor*. Scopul proiectului „a fost facilitarea accesului la limba şi literatura germană pentru copiii proveniţi din familiile defavorizate şi din familiile de imigranţi", aşa cum se menţionează în prezentarea cuprinsă în mapa de sală.

Studiile internaţionale PISA pentru evaluarea nivelului de competenţă lingvistică au determinat numeroase modificări ale reformelor în cadrul şcolii, punându-se accent pe stimularea competenţelor lingvistice, evaluarea programelor potrivit unor standarde de calitate. Aceste studii au avut un impact deosebit şi asupra bibliotecilor, în sensul în care s-a pus problema creării unor proiecte care să vizeze stimularea vorbirii şi lecturii, căutarea unor parteneri în grădiniţe şi şcoli. Astfel au luat naştere proiecte de lungă durată precum *WortStark pentru preşcolari*, *Wortschule*, *Timp de lectură*, *Lectura este frumoasă pentru elevii claselor I – IV*, *Timp de lectură pentru familii*, *Detectivi de informaţie* (vizând dicţionarele), *Vulpile urbane* (animaţie în afara bibliotecii).

Structura acestor proiecte este unitară, vizând obiectivele mai sus menţionate. Pentru fiecare proiect sunt prezentate oferta, obiectivele, grupul-ţintă şi perioada (jumătate de an şcolar sau un an şcolar), standardele de asigurare a calităţii, participarea obligatorie a cadrelor didactice la acţiuni, numărul participanţilor (10 – 12 copii). Educatoarele şi profesorii ce însoţesc copiii au misiunea de a observa dezvoltarea limbajului, de a comunica părinţilor eventualele progrese sau deficienţe (probleme de concentrare, memorizare).

Foarte importante sunt întâlnirile periodice de lucru ale bibliotecarilor din bibliotecile pentru copii cu educatorii, precum şi formarea continuă a bibliotecarilor prin participarea la seminarii, conferinţe, cursuri de animaţie. Prin urmare, biblioteca este partener de învăţământ şi educaţie pentru creşe, grădiniţe şi şcoli în baza unor acorduri de cooperare şi convenţii, unde se stipulează responsabilitatea fiecăruia şi persoanele de contact în vederea desfăşurării propriu-zise a activităţilor. O dată pe an, bibliotecarii trebuie să realizeze o vizită în grădiniţe şi şcoli pentru a urmări desfăşurarea unei ore şi pentru prezentarea programului bibliotecii.

O altă componentă importantă este implicarea părinţilor în organizarea acţiunilor. O modalitate de comunicare a programului către părinţi este realizarea şedinţelor periodice în bibliotecă.

Sponsorii sunt cooptaţi pentru finanţarea programelor *after-school*, în cadrul cărora studenţii sunt plătiţi să asiste copiii în rezolvarea temelor pentru acasă.

În funcţie de temă, se selectează documentele de bibliotecă şi materialele necesare, se stabileşte structura, se realizează proiecţii pentru cărţile ilustrate şi se fac propuneri pentru lecturi suplimentare. Toate aceste elemente sunt stocate în cutii de plastic pentru fiecare acţiune, putând fi reutilizate. Activităţile organizate cu copiii, de tipul celor menţionate mai sus, se desfăşoară o dată la 14 zile, dimineaţa, timp de o oră, înaintea orei de deschidere a bibliotecii, evitând astfel zgomotul şi suprapunerea activităţilor de împrumut/restituire cu cele de animaţie.

După ce toate acestea au fost stabilite este necesară construirea evenimentului. În acest sens, importantă este poziţionarea scaunelor sau a pernelor în cerc, într-un spaţiu dedicat. La început, copiii primesc ecusoane cu numele lor şi timp de 15 minute sunt lăsaţi să aleagă şi să răsfoiască documentele din bibliotecă. În acest timp, bibliotecarul poartă discuţii cu educatorul însoţitor în vederea stabilirii unei viitoare activităţi comune. Toate activităţile care au loc în bibliotecă se desfăşoară în concordanţă cu programa grădiniţelor şi, respectiv, a şcolilor. Se acordă o importanţă deosebită componentei etnice şi valorificării diversităţii culturale.

Bibliotecarul stabileşte împreună cu educatorul tema întâlnirii. Pentru copiii cu vârste cuprinse între 3 şi 6 ani, activitatea poate începe cu extragerea şi atingerea unor obiecte dintr-un săculeţ de catifea şi ghicirea acestora. Toate aceste obiecte fac parte din povestea ce urmează a fi citită. O altă modalitate de începere a activităţii o constituie aşezarea unor obiecte pe o pânză: ghindă, castană, frunze, măceşe. După prezentarea lor, acestea sunt acoperite cu pahare de plastic de diferite culori. Un copil aruncă zarul colorat, iar culoarea de pe faţeta zarului va corespunde culorii paharului ce ascunde obiectul ce trebuie ghicit. Jocul vizează dezvoltarea vocabularului şi memorizarea obiectelor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pentru a facilita introducerea/prezentarea cărţii, important este şi jocul senzorial bazat pe atingerea unor obiecte care se regăsesc în poveste, pe căutarea acestora în bibliotecă: jad, scoică ş.a.

Importantă este alternarea lectură – joc – lectură, ceea ce creează o ritmicitate plăcută a activităţii, precum şi implicarea tuturor simţurilor, orientarea spre acţiune (spre exemplu, în prezentarea poveştii *Jack şi vrejul de fasole*, copiii pot aşeza boabele de fasole în ghivece cu pământ, special achiziţionate pentru această activitate).

Copiii primesc câte un bilet cu un cuvânt din poveste, iar când bibliotecarul îl rosteşte, ei trebuie să ridice mâna. Jocul acesta vizează concentrarea şi atenţia copiilor în timpul lecturii.

Christine Bornett a realizat o selecţie a cărţilor care au fost citite în bibliotecă în cadrul proiectelor de stimulare a vocabularului. Una dintre acestea, *Frederick*, scrisă de Leo Lionni, spune povestea şoricelului Frederick care, spre deosebire de ceilalţi confraţi ai săi care adunau provizii pentru iarnă – seminţe, alune, strângea culori, vise şi raze de soare. După ce povestea este citită, copiii ascultă cu ochii închişi o muzică relaxantă, apoi sunt rugaţi să deseneze propriile provizii de toamnă, propriile desene care sunt prinse pe o planşă şi pot constitui o mică expoziţie.

Christine Bornett (stânga), de la Biblioteca de Stat Friedrichshain-Kreuzberg din Berlin, alături de dr. Mircea Regneală, directorul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I"

Povestea *Zece heringi verzi* de Wolf Erlbruch începe cu „Zece heringi verzi dorm în fân. Unul a făcut alergie şi au rămas doar nouă". În final, dispar toţi, unul câte unul, din diverse motive, urmând ca toţi să se întoarcă şi să se regăsească în mare. Această poveste vizează învăţarea adunării şi scăderii. Dispariţia heringilor se poate ilustra astfel: heringii copiaţi din carte şi legaţi cu o agrafă de birou se pot pescui cu o undiţă ce are în vârf un magnet şi se introduc într-un recipient din hârtie.

În cadrul aceluiaşi exerciţiu, copiii sunt rugaţi să închidă ochii, iar bibliotecara lasă să cadă câte o pietricică într-o cutie, iar copiii trebuie să numere în gând şi la final să rostească cifra corectă. De asemenea, copiii sunt invitaţi să arunce zarul, iar numărul de pe faţeta zarului trebuie să corespundă cu numărul de membre cu care pot atinge pământul.

Pentru recapitularea basmelor unui autor, sunt aşezate pe o pânză obiecte ce apar în poveste: un pantof aurit, un măr, o cretă, o baghetă, amintind de Cenuşăreasa, de Albă ca Zăpada, de Capra cu trei iezi.

Se poate face, de asemenea, un puzzle cu imaginile din poveste (fotocopii plastifiate) pentru reconstituire: copiii trebuie să le ordoneze şi să povestească câte ceva despre fiecare imagine.

În ceea ce priveşte ghicirea unui personaj, se stabilesc două echipe, iar un membru al unei echipe extrage un bilet cu numele unui personaj pe care trebuie să-l prezinte celeilalte echipe prin mimică sau desen. Tot în echipe se poate organiza următorul joc: se aleg anumite cărţi în dublu exemplar, bibliotecarul selectează din săculeţ câte un bilet pe care sunt notate fraze de genul „la pagina 19 putem vedea un dragon", „pe autor îl cheamă…", „personajul principal este o fetiţă", iar copiii trebuie să spună cât mai repede Bingo de fiecare dată când este vizată cartea lor. Pentru şcolari, jocul se poate adapta, fiind selectate cărţi non-ficţionale şi punându-se accent pe indexul tematic şi cel alfabetic.

Pentru dezvoltarea vocabularului pe o anumită temă, spre exemplu animalele, se constituie două echipe. Fiecare are la dispoziţie un număr egal de cartonaşe pe care sunt scrise literele. Un membru al echipei trebuie să alerge să extragă o literă, s-o arate echipei sale, iar aceasta să spună numele unui animal care începe cu litera respectivă, după care aleargă şi predă ştafeta următorului membru al echipei. Câştigătorii sunt cei care reuşesc să epuizeze cât mai repede cartonaşele puse la dispoziţie.

Frecventele vizite la bibliotecă pot fi organizate sub forma unui joc. Astfel, pentru a explica ordinea din bibliotecă şi aranjarea şi regăsirea cărţilor, se poate spune povestea *Familia Hempel face ordine*. Toţi membrii familiei sunt în căutarea telului pentru a pregăti o prăjitură, dar pe măsură ce-l caută, descoperă obiecte care nu sunt aşezate la locul lor. Astfel, în baie descoperă o greblă care trebuie dusă în grădină, în grădină găsesc ursuleţul de pluş care trebuie dus în dormitor ş.a.m.d.

Pentru ca cei mici să conştientizeze faptul că litera este un simbol grafic ce reprezintă un concept abstract, a fost selectată cartea *Călătoriile lui Liu*. Personajul visează noapte de noapte să ajungă la bunicul său. Într-o bună zi, se hotărăşte să plece. După ce străbate munţi şi dealuri, îşi întâlneşte bunicul şi află despre acesta că este desenator. Desenând o pasăre pe planşă, aceasta îşi ia zborul. Bibliotecara alege simbolul păsării pentru poveştile pe care urmează să le citească. Catherine Louis, autoarea cărţii, a realizat şi o planşă ce însoţeşte povestea, cu pictograme şi ideograme ale limbii chineze.

Un alt joc presupune extragerea dintr-un sac a unor cuvinte cu număr de ordine. Copilul care extrage trebuie să descrie respectivul obiect, iar ceilalţi să ghicească. După ce-l

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ghicește, îl pune pe o planșă potrivit numărului de ordine. Toate cuvintele sunt alese de bibliotecar din povestea ce urmează a fi citită și așezate într-o ordine astfel încât să construiască un acrostih (ce poate fi titlul cărții sau numele unui personaj din carte).

Pentru prezentarea unui autor, spre exemplu Astrid Lindgren, se pot extrage din săculeț litere numerotate. Copiii ating cu ochii închiși literele de lemn și trebuie să le ghicească și să le așeze în ordine pe o masă până se formează cuvintele. De asemenea, bibliotecara folosește diferite elemente, cum ar fi monede suedeze, fotografii cu actorii care interpretează rolul lui Pipi Șosețica, personajul cărților lui Lindgren. La final, coroanele suedeze se pot schimba cu biscuiții cu scorțișoară, specifici Suediei. Copiii pot fi invitați să caute cărțile lui Lindgren în bibliotecă. În fiecare carte, ei vor găsi o întrebare legată de cărțile autoarei, la care trebuie să răspundă.

Programul cu tema Crăciunul presupune organizarea a trei grupe de lucru: prima grupă trebuie să construiască o frază pornind de la un puzzle de cuvinte, a doua să dea cu zarul și să desfășoare un ghem, a treia să ghicească cojile de nucă ce ascund bomboanele. Grupele de lucru se schimbă de fiecare dată când bibliotecarul sună din clopoțel. Obiectele ascund obiecte specifice sărbătorilor de Crăciun. Un program de promovare a diversității culturale cu tema Crăciunul se poate realiza prin prezentarea unor planșe care pe față să aibă steagul unei țări și pe verso un element specific: de exemplu, steagul Italiei și vrăjitoarea Befana, steagul Angliei și ciorăpelul roșu cu alb legat de șemineu.

Programele pentru copiii cu vârste între 4 și 5 ani implică o abordare holistică, vizând gramatica, vocabularul, accentul și implicarea tuturor simțurilor.

Trebuie menționat faptul că toate aceste jocuri nu sunt considerate o distracție, ci au obiective educative clare, întărind legătura dintre bibliotecă și școală, astfel încât tratarea unei teme la școală să implice consultarea cărților în bibliotecă. În Germania, în învățământul primar se lucrează mult cu proiecte, iar acest lucru stimulează utilizarea documentelor din bibliotecă. Pentru desfășurarea oricărui program în bibliotecă, este necesar acordul conducerii școlii și acceptul părinților.

Pe parcursul workshop-ului, au existat numeroase intervenții ale profesorilor și bibliotecarilor români care au creionat asemănările și diferențele între cele două țări, la nivel biblioteconomic, social și cultural. De asemenea, invitații au participat efectiv la desfășurarea unor jocuri din cadrul proiectelor de stimulare a lecturii.

Dincolo de diferențele la nivel structural (diversitatea tipurilor de grădinițe – municipale, ale bisericii, ale unor ONG-uri, ale asociațiilor de părinți – numărul mic al bibliotecilor școlare, prezența unui birou consultativ pentru stabilirea standardelor de calitate a activităților desfășurate în bibliotecă), organizarea activităților de genul celor prezentate mai sus este nu numai posibilă, dar și binevenită.

Trebuie să se țină seama, însă, de câteva aspecte, precum: o mai bună comunicare între inspectorat, respectiv unitățile de învățământ și biblioteci, reducerea redundanței în sensul transformării bibliotecilor școlare în centre de documentare și informare și colaborarea acestora cu bibliotecile publice, o prezență susținută a cadrelor didactice în proiectele bibliotecii, stabilirea de către biblioteci a unui program anual în concordanță cu programa școlară și în colaborare cu cadrele didactice.

Festivalul Bibliotecilor Mobile din Turku, Finlanda

11 – 13 august 2011

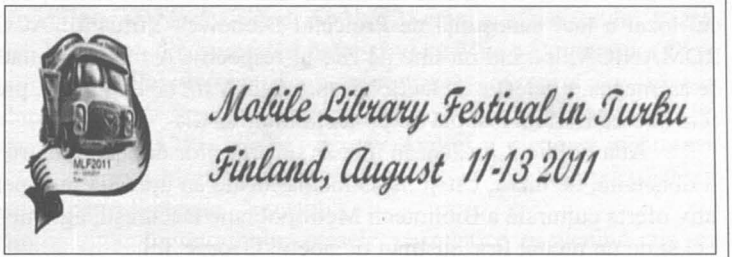

Festivalul Bibliotecilor Mobile din 2011 va fi o reuniune internațională a bibliobuzelor. Manifestarea va avea loc la Hotel Radisson Blu Marina Palace, localizat în centrul orașului Turku. Bibliobuzele vor fi parcate în fața hotelului, lângă râul Aura, și vor fi deschise atât către participanți, cât și către cetățenii orașului. În seara zilei de 11 august, orașul Turku celebrează festivalul anual *Noaptea Artelor*. În tot orașul vor avea loc diverse evenimente, se vor organiza expoziții și vor avea loc spectacole muzicale. Organizatorii speră să poată ține bibliotecile mobile deschise până târziu în noapte.

Scopul festivalului este de a duce la o mai bună cunoaștere a participanților, la schimbul de opinii, experiențe și soluții ale problemelor ridicate de către munca bibliotecarilor, dar, în același timp, și la petrecerea câtorva zile minunate la Turku.

Informațiile despre festival ne-au fost puse la dispoziție de dna Leena Kuivanen, coordonator, Asociația Bibliotecilor Finlandeze.

Pentru alte detalii: www.confedent.fi/mlf2011

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Secvenţe culturale argeşene

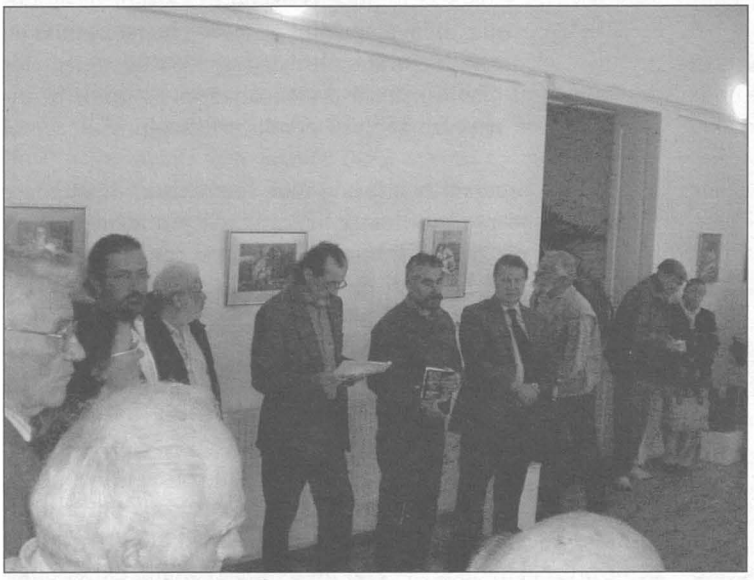

**Acad. Gheorghe Păun (centru),
gazdă permanentă a Clubului Iubitorilor de Cultură**

Miercuri, 13 octombrie 2010, Biblioteca Metropolitană Bucureşti, prin Redacţia „Biblioteca Bucureştilor“ şi Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară, a fost oaspete al colegilor de la Casa de Cultură „George Topârceanu“ din Curtea de Argeş şi al Clubului Iubitorilor de Cultură din localitate, iniţiat şi condus de acad. Gheorghe Păun, matematician, fiu al meleagurilor argeşene.

Manifestare ajunsă în al cincilea an de la inaugurare, Clubul Iubitorilor de Cultură reuneşte, lunar, în Sala „Orfeu“ a Casei de Cultură atât artiştii şi creatorii locali, cât şi oaspeţi din ţară şi chiar din străinătate cu care iniţiatorul şi sufletul manifestării, acad. Gheorghe Păun, are relaţii de colaborare.

Activitatea din această lună, ce a avut în prim plan Biblioteca Metropolitană şi invitaţii ei, a reunit, de asemenea, pe artiştii plastici Ioan Oratie şi Cristian Sergiu Ianza, alături de elevii de la Colegiile Naţionale „I.C. Brătianu“ şi „Zinca Golescu“ din Piteşti, membri ai Cenaclului literar şi de jurnalism „Sind Junior“, condus de poetul octogenar Marin Ioniţă.

Invitaţi ai Bibliotecii Metropolitane, participanţi la programul cultural-artistic al serii, au fost poetul George Tei, colaborator al revistei noastre, al cărui „Autograf liric“ a apărut în numărul 8/august 2010, pictorul Teodor Meiloiu, precum şi redacţia Editurii Detectiv, reprezentată de col. (r) Firiţă Carp, director, şi g-ral dr. ing. (r) Ilie Gheorghe, consilier editorial.

Prima parte a manifestării a fost dedicată artelor plastice. A expus tablouri în ulei şi tempera artistul plastic Ioan Oratie. Temele alese se încadrează în ciclul dedicat satului ardelenesc, îmbinând figurativul cu expresia expresionist-abstractă. Tema predilectă este peisajul, identificând ceea ce s-ar numi „spiritul locului“, respectiv zonele suburbane, casele izolate, arborii şi vegetaţia constituite într-o structură geologică. La polul opus s-a situat ceramistul şi sculptorul Cristian Sergiu Ianza, un artist cosmopolit, creator în lut, ceramică şi marmură de compoziţii eteroclite, combinaţii antropomorfice şi geometrice. Ciclurile *Adam şi Eva*, *Bisericile înaripate* se situează, după expresia Roxanei Păsculescu, între „sacru şi senzual“, creând o atmosferă rarefiată, îmbibată de metaforă.

Dacă elevii de la Piteşti, autointitulaţi „Ucenicii vrăjitori“, preluând titlul Antologiei literare lansate cu acest prilej, au întreţinut cadrul cultural liric adecvat, adevărata prezenţă a întâlnirii a constituit-o participarea Bibliotecii Metropolitane. Cu această ocazie, publicul local a luat cunoştinţă de Proiectul Biblioteca Virtuală DACOROMANICA, intrând on-line pe site-ul respectiv. A fost prezentată, de asemenea, o selecţie de lucrări despre *Bucureştii de odinioară*, precum şi o conferinţă însoţită de proiecţii multimedia.

Atât publicul prezent în număr surprinzător de mare pentru o zi obişnuită, de lucru, cât şi mass-media locale au apreciat la superlativ oferta culturală a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, agrementată şi de un recital liric susţinut de poetul George Tei.

CRONICAR

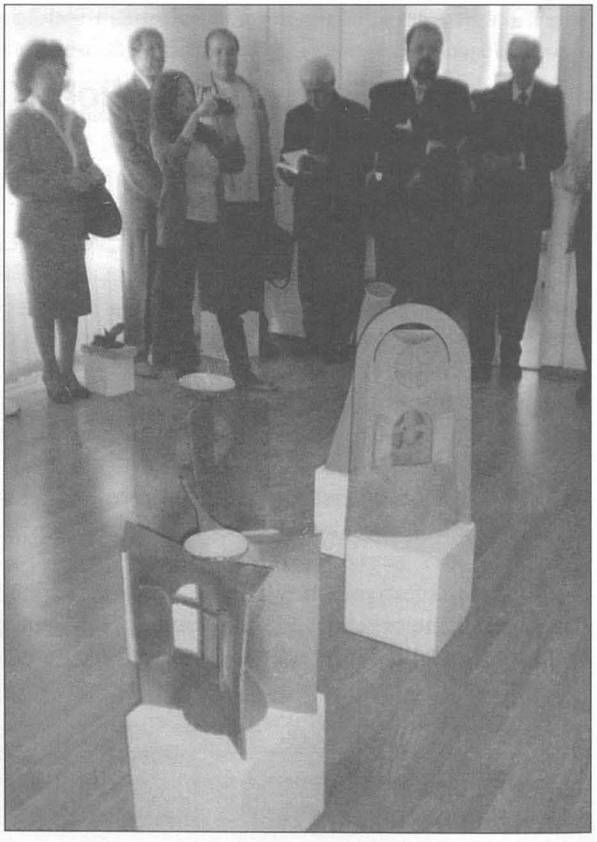

***„De aici şi chiar de la autoportretul în porţelan, în care artistul* [Cristian Sergiu Ianza – n.red.] *se recunoaşte cu umilinţă, lucrare a lui Dumnezeu, până la proiectele evident încărcate de sacralitate este doar un pas. Cu evidente semnificaţii, ceramistul şi-a intitulat seriile sale de lucrări din ultimii ani* între sacru şi senzual.“**

Roxana Păsculescu, critic de artă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Comori de artă veche românească la Muzeul Satului

În lumina aurorală a unui septembrie luminos, ca o ultimă privire aruncată peste umăr verii trecute, Muzeul Satului „Dimitrie Gusti" din Capitală a găzduit, în ziua de 28 septembrie a.c., cea mai amplă expoziție de artă veche bisericească din Episcopia Harghitei și Covasnei adusă vreodată la București și intitulată *Mărturii de artă și cultură ortodoxă din Episcopia Covasnei și Harghitei*. Manifestarea s-a înscris în programul anual *Bisericile – centre de spiritualitate a satului*, inițiat de dna dr. Paula Popoiu, director general al instituției, împreună cu colaboratorii d-sale de la Departamentul de cercetare, fiind cea de-a treia din acest ciclu, după *Icoana Maicii Domnului* (2008) și o expoziție similară cu valori de patrimoniu din Arhiepiscopia Iașilor (2009).

Prezența pe esplanada din Muzeul Satului a Î.P.S. Ioan Selejanul, „Arhiepiscopul din Carpați", împreună cu toți ierarhii și preoții episcopiei, ca și a câtorva zeci de credincioși din județele Harghita și Covasna, îmbrăcați în frumoase costume populare, dar și a altor ierarhi, între care Î.P.S. Calinic al Argeșului și Î.P.S. Ciprian, arhiepiscopul Bucureștilor, precum și a unor înalți oficiali de la Ministerul Culturii și Academia Română, împreună cu un grup masiv de invitați și prieteni bucureșteni, oaspeți tradiționali ai manifestărilor organizate la Sf. Gheorghe și Miercurea Ciuc, a dat întâlnirii caracterul unei veritabile reuniuni naționale și totodată de suflet și simțire românească. Revederea, în acest context, cu dr. Ioan Lăcătușu, arhivist și istoric de anvergură națională, director al Centrului Ecleziastic „Nicolae Colan", a prilejuit și schimbul unor amare observații despre soarta românilor într-o zonă unde interesul național este umbrit de patimi și jocuri politice meschine. Privite în acest context, acțiunile românilor din Harghita și Covasna, orchestrate curajos și demn de marele patriot și vizionar care este Arhiepiscopul Ioan, reprezintă o pagină de istorie și totodată un semnal că inima românismului continuă să bată în Carpați.

Expoziția în sine reunește un număr de 74 de piese de patrimoniu, identificate și selectate dintr-un inventar cu mult mai bogat de dl. dr. Sebastian Duicu, curatorul expoziției. Majoritatea obiectelor expuse provin de la Muzeul Mănăstirii Sf. Ilie din Toplița sau de la Catedrala episcopală cu hramul Sf. Nicolae din Sf. Gheorghe ori de la Muzeul Carpaților Răsăriteni din Miercurea Ciuc. Cele mai valoroase exponate datează de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și provin de la bisericile sătești dărâmate sau prăduite în urma Uniației. Pilduitoare rămâne însemnarea făcută cu mină de plumb pe tâmpla bisericii de la Moslănești, județul Harghita, unde meșterul cioplitor a însemnat: *„Să se știe când a căzut Uniația din Ardeal † 1762"*.

Între piesele de rezistență ale expoziției semnalez și cele trei manuscrise, împreună cu alte șapte cărți de cult, majoritatea provenind din biblioteca personală a Episcopului Nicolae Colan, între care manuscrisul *Evangheliile peste tot anul* (incomplet, se păstrează doar paginile 93-305), purtând însemnarea *„Sfârșitul scrisului Sfintei Evanghelii / șapte septembrie [1600], arhiereu Mihail"*. Un secol mai târziu, un anume Mihai „Diacu", feciorul lui Muste Ionuț din Coroiani, jud. Maramureș, sfârșea de copiat un *Moliftevnic*, *„în luna lui maiu, 13, joi, Anul Domnului 1703"*. Cartea va fi păstrată de părintele Ioannu din Vințu de Jos (Vința), jud. Alba, făcând de asemenea parte din biblioteca părintelui (Episcopului) Dionisie Colan de la Cluj.

Arhiepiscopul Ioan Selejanul (dreapta) în dialog cu acad. Răzvan Theodorescu, dr. Sebastian Duicu și Î.P.S. Ciprian, Arhiepiscopul Bucureștilor

De la Mitropolitul Miron (Elie) Cristea, primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1925–1939), originar din Toplița, jud. Harghita, provine o pafta de centură monahală (purtând încrustate însemnările: *diacon, 30 ianuarie 1900, călugăr, 23 ianuarie 1902, ieromonah, 1903, investit † Patriarh ales, 1 februarie 1925, regent, 4 ianuarie 1926*) etc.

Expoziția mai cuprinde piese de broderie, între care un *Sfânt Epitaf* datând din secolul al XVIII-lea, brodat cu fir de metale prețioase, pictat în tehnica tempera pe pânză și având ca suport o catifea de proveniență occidentală, semn că legăturile economice ale comunității românești răzbăteau dincolo de hotarele naturale. Remarcăm, de asemenea, o bogată colecție de icoane pe lemn și pe sticlă, cea mai valoroasă piesă datând din 1743, creație a meșterului zugrav Andrei, din Șumfalău, înfățișând pe Maica Domnului – *Platitera*. Pe verso întâlnim însemnarea: *„Această icoană s-au plătit de Suciu Ion pentru iertarea păcatelor sale"*, precum și anul 1743. Același zugrav Andrei a pictat și iconostasul mare al bisericii din Șumfalău, de la care se mai păstrează patru figuri de „Apostoli".

În ansamblu, piesele muzeistice provenind din patrimoniul Episcopiei Harghitei și Covasnei sunt un indiciu pentru viața „călătoare" a multor opere culturale locale. Adesea, însemnările ce le cuprind reprezintă singurele dovezi despre unele lăcașuri de cult ce astăzi au dispărut din voia oamenilor. Ele vorbesc despre jertfe, persecuții și suferințe ce s-au întins de la tunurile lui Bukow și până în perioada horthystă.

Astăzi, prin strădania Vlădicii Ioan, multe din suferințele trecutului sunt spălate cu jertfă și rugăciune. Rămâne însă mărturia culturală, dovadă a continuității prezenței românești în Carpați. (*CRONICAR*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De la Filialele BMB...

Filiala „Dimitrie Cantemir"

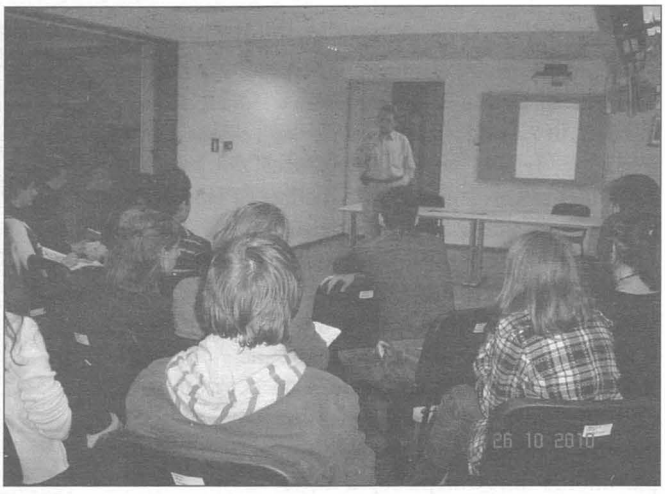

• În luna august, cu prilejul sărbătoririi *Zilei Filialei*, a fost organizată masa rotundă cu tema *Închisorile comuniste*, cu participarea doamnei Lăcrămioara Stoenescu, scriitoare.

În prezenţa utilizatorilor apropiaţi de filiala noastră, dna Lăcrămioara Stoenescu a vorbit şi despre volumul pe care îl semnează în calitate de autoare, *De pe băncile şcolii în închisorile comuniste*.

• Începând cu data de 17 septembrie 2010, în fiecare a treia vineri din lună, se vor desfăşura întâlniri ale Societăţii cultural-ştiinţifice GETICA.

Prima astfel de reuniune a cuprins o informare despre cel de-al XI-lea Congres Internaţional de Dacologie, care a avut loc la Alba Iulia, în luna mai a.c. şi prezentarea volumelor *De la Atlantida la Calendarul Geto-Dacic* de Eugen Costel Popescu, *Istorii neelucidate şi alte istorii neelucidate* de Silviu N. Dragomir şi *Soarele Carpaţilor* de Michaela Al. Orescu.

• Elevi ai clasei a XII-a din Colegiul „Cantemir-Vodă", coordonaţi de prof. Victoria Şerban, au vizionat, în ziua de 1 octombrie, filmul *Felix şi Otilia* (ecranizare din 1971 a regizorului Sergiu Nicolaescu, după cunoscutul roman al lui G. Călinescu). Elevii au vizitat apoi biblioteca, fiind informaţi despre serviciile pe care le oferim.

• Patronul spiritual al bibliotecii a fost sărbătorit marţi, 26 octombrie, alături de prieteni, utilizatori şi colaboratori.

Evenimentul a fost deschis cu un montaj literar-artistic oferit de elevii Colegiului Naţional „Cantemir-Vodă", coordonaţi de prof. Oana Bobeanu, şi a continuat cu acordarea premiilor bibliotecii pentru activitatea din anul 2009: cel mai fidel utilizator – d-na Cornelia Dima, cel mai activ utilizator – d-na Paulina Caraciugiuc şi cel mai bun colaborator – d-na prof. Victoria Şerban. Seara a fost încheiată prin prezentarea cărţii *Oglinda*, a profesorului universitar Cristian Mihai Pomohaci (foto). Pentru cei pasionaţi de fotografie, a fost deschisă timp de o săptămână expoziţia realizată de Foto-Clubul Colegiului Naţional „Cantemir-Vodă". *Adriana PANĂ*

Filiala „Nicolae Bălcescu"

• Sub genericul *A citi, a comunica, a fi împreună*, s-a desfăşurat pe timpul vacanţei de vară un program de petrecere a timpului liber. Întâlnirile cu tinerii utilizatori, într-un spaţiu util şi atractiv, printre cărţi, au avut ca punct de plecare bibliografiile şcolare obligatorii şi facultative. Lectura de plăcere, combinată cu lectura de studiu sau informativă, conduce la dezvoltarea spirituală a tinerilor prieteni ai bibliotecilor şi ai cărţilor. Pentru ei lectura este una dintre multele activităţi posibile, care a fost completată într-un mod fericit cu socializarea. Evitând festivismul şi având ca preocupare eficienţa reală, aceste întâlniri au fost punţi de cunoaştere, de comunicare, facilitând dialogul indiferent de vârstă.

În încheierea primei etape din acest subproiect al *Atelierului de lectură*, am purtat o discuţie deschisă despre „aşteptări", despre „eforturi conjugate" ş.a. Concluzia este una pozitivă şi lucrurile, cu certitudine, nu se vor opri aici...

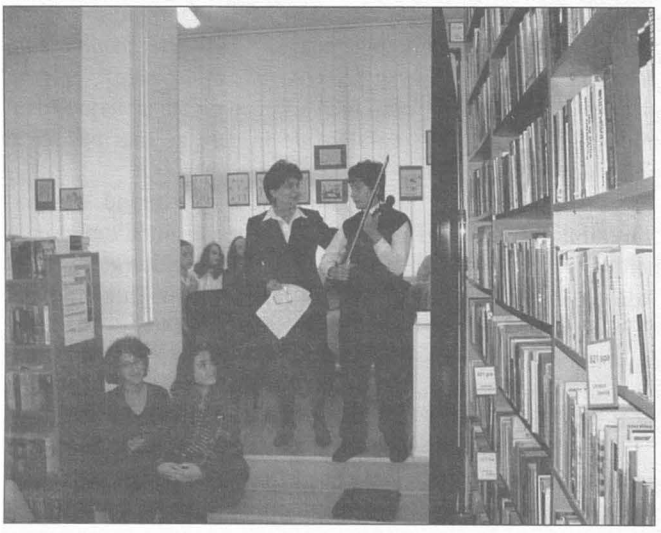

• Întâlnirea de vineri, 8 octombrie a.c., a fost o manifestare sensibilă a ideii de frumos, cu contraste convingătoare pentru public.

La *Interferenţa artelor* s-au aflat: *muzica* prin conferinţa doamnei profesor Dorina Gorgan despre *Impactul muzicii asupra vizualului*... şi prin interpretarea de excepţie a tânărului violonist Dan Nanoveanu, clasa profesor Olivia Papa Liceul „George Enescu" (foto), a trei piese contrastante de Yepes, Kreisler şi Mezzacapo; *dansul* prin desene: *Gest şi sunet interior* (expoziţie) şi eseul doamnei Marinela Florea despre *Ilimitarea simbolică a teatrului*. Cum diversitatea place, domnul Corneliu Lupeş, de la Muzeul Literaturii Române, în alocuţiunea dumnealui ne-a amintit de Brâncuşi, de Enescu şi de alte nume importante ale culturii române. Sincretismul temelor a fost o căutare a echilibrului sufletesc în încercarea de a ne feri de abrutizare. *Mihaela DRAGOMIR*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Filiala „Dimitrie Bolintineanu"

• Miercuri, 27 octombrie, a avut loc manifestarea *Bucuriile toamnei – Ziua Filialei II*. Programul a cuprins o evocare a poetului Dimitrie Bolintineanu şi un program artistic oferit de elevii Şcolii Generale Nr. 179, clasa a II-a E, coordonaţi de d-na învăţător Daniela Săvescu.

De asemenea, au fost acordate premiile bibliotecii pentru activitatea din anul 2009: cel mai fidel utilizator – d-na Luiza Vişan, cea mai bună colaborare – d-na Daniela Săvescu şi cel mai generos sponsor – PROCREDIT BANK, director Sebastian Chiaburu. În final, toţi elevii au primit câte o carte de poveşti. *Delia BOIAN*

Filiala „Cezar Petrescu"

• Vineri, 29 octombrie, a avut loc lansarea volumului de poezii *Dialog cu entitatea* semnat de Alex Amalia Călin, la care au participat utilizatori ai filialei şi membri ai Cenaclului literar „Amurg sentimental", dintre care îi amintim pe Ion Machidon, Elena Călugăru Baciu, Dorin Ionescu, Doru Ion Lazăr, Anastasescu Vintilă. Alături de autoarea volumului, a fost prezent dl. Tiberiu Horvath, directorul Editurii H&H Promotions din New York.

Poeta Alex Amalia Călin şi-a făcut debutul literar în revista „Lumina Lină" din New York, poeziile în limba română prezentându-le la Cenaclul literar „Mihail Eminescu" din metropola americană. A obţinut mai multe premii literare americane precum Medalia de bronz la concursul *Poets Summer*, Washington, D.C., august 2002, *Commemorative Poetry Ambassador Medal of 2007* acordată de International Library of Poetry, SUA, Noble House New York: *Poet Fellowship Award 2007*.

Cristina TUDOR

Filiala „Alexandru Macedonski"

• Miercuri, 29 septembrie a.c., a avut loc manifestarea cu titlul *Pregătiri de toamnă*, organizată în parteneriat cu Uniunea Pensionarilor din Bucureşti – Filiala Sector 4. Având drept temă obiceiurile legate de pregătirea pentru sezonul rece, întâlnirea a prilejuit discuţii despre reţete culinare tradiţionale şi o expoziţie de carte gastronomică din fondul filialei. Alături de noi şi de partenerii noştri de la Uniunea Pensionarilor s-au aflat şi utilizatori mai tineri ai bibliotecii, care au apreciat tema manifestării.

• Vineri, 29 octombrie, copii de la Şcoala nr. 194 „Marin Sorescu" au fost invitaţi ai filialei (foto), unde au asistat la un spectacol oferit de Teatrul de păpuşi „Licurici" al BMB, coordonat de dna Gabriela Stamatiade, şi au primit informaţii despre serviciile bibliotecii.

Luminiţa NEDELCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Filiala „Nichita Stănescu"

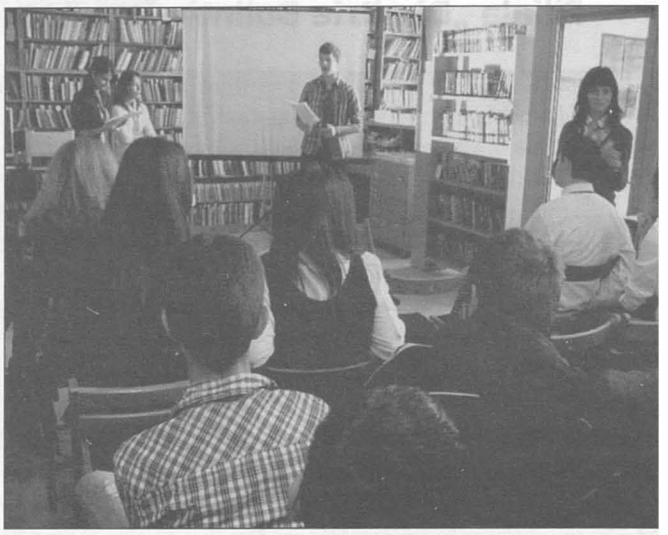

Vineri, 29 octombrie a.c., având ca pretext sărbătorirea Internetului, a avut loc o întâlnire cu publicul utilizator al filialei, purtând titlul *Navigăm într-un univers... de idei*, prin care s-a dorit informarea despre serviciile oferite de Biblioteca Metropolitană Bucureşti prin utilizarea Internetului. Prezentul subproiect face parte din programul *INFORMARE şi CONSILIERE COMUNITARĂ*, proiectul *NAVIGAREA ÎN 8 PAŞI*.

Dintre partenerii şi colaboratorii manifestării îi amintim pe Adrian Emanuel Diaconu, masterand – studii de securitate naţională; din BMB: Horia Frunză – Centrul de Tineret. Animaţie. Audiovizual, şi Marilena Chiriţă – Serviciul Coordonare Baze de Date; Lucreţia Nechifor – Liceul Economic Viilor, bibliotecar şcolar; Iustina Bunea, coordonator de proiecte şi programe educative – Colegiul Tehnic de Material Rulant pentru Transporturi Feroviare.

Programul întâlnirii a cuprins teme şi prezentări precum: Calculatorul/Internetul – prieten sau duşman?; Captarea interesului pentru utilizarea calculatorului; Cartea viitorului, într-o prezentare PowerPoint a elevilor de la Liceul Economic Viilor; KartierTV se prezintă; Biblioteca Digitală a României – DACO-ROMANICA; Cum accesăm catalogul electronic al BMB. *Liliana RADU*

Filiala „George Coşbuc"

• Vineri, 17 septembrie a.c., a avut loc manifestarea culturală cu titlul *Balade şi idile*. Patronul spiritual al bibliotecii a fost evocat de dl Corneliu Lupeş, de la Muzeul Literaturii Române, precum şi printr-un microrecital liric. Florin Preda, şef Serviciul Patrimoniu Cultural. Memorie Comunitară, a vorbit, în contextul *Zilei Bucureştilor*, despre *Piaţa Palatului Regal*. Alături de noi s-au aflat elevi ai Şcolii nr. 111 „George Bacovia", colaboratori şi colegi.

• În ziua de 1 octombrie, *Ziua Internaţională a Dreptului la Informaţie*, elevi de clasa a XII-a de la Colegiul Naţional „Emil Racoviţă", coordonaţi de d-na prof. Silvia Sava, au prezentat modalităţi de informare în cadrul mesei rotunde *Mijloace de informare – între tradiţional şi modern*. Ca răspuns la întrebarea *de unde se poate obţine informaţie pertinentă*, evitându-se căutarea Google, Florin Preda a oferit prezentarea PowerPoint *Locuri de popas bucureştene*. Întâlnirea s-a încheiat cu vizitarea Muzeului Memorial „George Bacovia", intermediată de către biblioteca noastră.

• Marţi, 12 octombrie, a avut loc manifestarea culturală *Ecou de serenadă bacoviană*. În cadrul intim al bibliotecii, a fost evocat George Bacovia de către dl Corneliu Lupeş, apoi am fost conduşi de către Florin Preda printr-un Bucureşti al vremurilor trecute. În final a fost audiată o înregistrare a poetului *Amurgului violet* recitând din poeziile sale. Întâlnirea a fost, în format restrâns, o reuşită încercare de apropiere a noastră de marele poet.

• Joi, 21 octombrie, manifestarea *Popasuri bucureştene* (foto) a oferit elevilor de clasa a IV-a de la Colegiul Romano-Catolic „Sf. Iosif" o lecţie specială de istorie, la bibliotecă, în care colegul Florin Preda le-a vorbit despre întemeierea Bucureştilor, despre locuri importante din Capitală şi le-a răspuns la întrebări, care s-au dovedit, de altfel, foarte interesante.

Florentina DOBROGEANU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Filiala „Marin Preda"

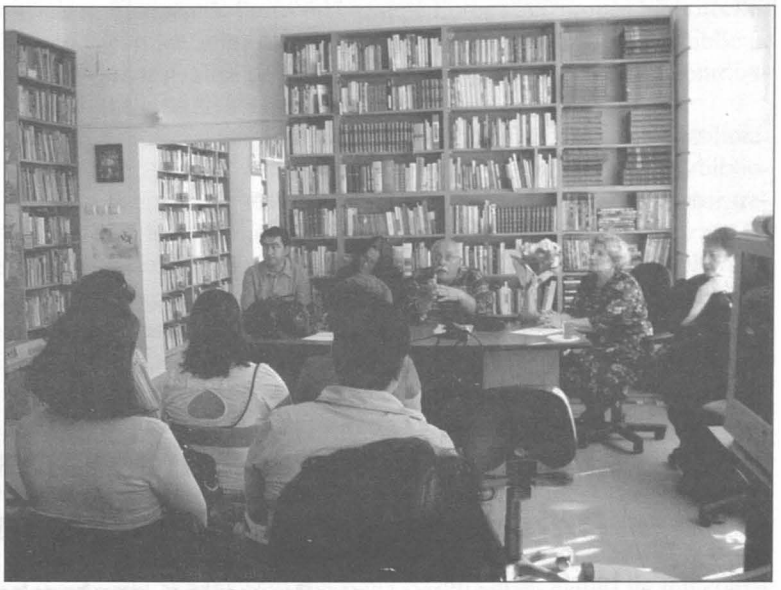

Marți, 28 septembrie a.c., a fost sărbătorită *Ziua Filialei II*. Manifestarea a fost prilejuită de împlinirea a 55 de ani de la apariția primului volum al romanului *Morometii*.

Despre această aniversare și despre lumea masculină din romanul lui Marin Preda a vorbit dr. Șerban Anghelescu, etnolog, iar despre satul românesc din opera marelui scriitor a povestit doamna prof. Viorica Provian.

Un al doilea moment al manifestării a fost vernisarea expoziției de artă plastică *Toamna la Cuibul cu Barză*, care cuprinde lucrări ale copiilor de la Școala de Muzică și Arte Plastice nr. 3, clasa prof. Luminița Ciupitu, care este unul dintre colaboratorii noștri speciali.

Am asistat apoi la un spectacol literar-muzical realizat de actrița Doina Ghițescu, care ne-a delectat cu fragmente din romanul lui Marin Preda, și de elevul Alexandru Georgian Radu, un talentat pianist, elev al Școlii de Muzică și Arte Plastice nr. 3.

În final, s-au decernat premiile filialei – numeroase, datorită sponsorizărilor, s-au legat prietenii și s-au pus bazele unor viitoare colaborări.

Manifestarea noastră a fost prezentată pe site-urile Radio România Actualități (http://romania-actualitati.ro /morometii_la_a_55_a_aniversare-19606) și moldova.org (http://social.moldova.org/news/morometii-la-a-55a-aniversare-212778-rom.html), precum și în direct la Radio România Actualități și Radio Antena Bucureștilor.

Mulțumim colaboratorilor, părinților, sponsorilor și colegilor prezenți alături de noi. *Cătălin GAVRILĂ*

Un nou Club de informare și lectură

În contextul sărbătorii, la 1 octombrie, a *Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice*, joi, 30 septembrie 2010, în prezența reprezentanților autorităților locale și a instituțiilor implicate, a fost deschis un nou club în cadrul Centrului de Asistență Nr. 1, Sector 4.

La deschiderea oficială a *Clubului de Informare și Lectură* au rostit alocuțiuni din partea Asociației pentru Drepturile Pensionarilor din România, Elena Vâneață, președinte, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 4, Ion Purcărea, director executiv, Bibliotecii Metropolitane București, Rodica Cosmaciuc, director adjunct, și a Centrului de Asistență Nr. 1, dr. Cristina Negrescu.

Proiectul face parte din programul NU SUNT SINGURI al Bibliotecii Metropolitane București, derulat prin Serviciul Dezvoltarea Serviciilor Publice. Evaluare Prospectivă. Marketing. Programul își propune asigurarea asistenței gratuite, din punct de vedere biblioteconomic, a persoanelor defavorizate, instituționalizate, prin înființarea de cluburi de informare și lectură în cămine pentru adulți, centre de copii, penitenciare, precum și furnizarea de servicii specifice pentru persoane cu dizabilități de vedere sau locomotorii.

În aceste cluburi este asigurat accesul liber la informație și lectură publică și sunt întreprinse acțiuni de socializare prin organizarea de activități specifice (întâlniri cu diverse personalități, expoziții, vizite la obiective de interes cultural – teatru, muzee, circ ș.a.).

De la demararea programului, acesta este cel de-al treilea club, după cele deschise la Complexul de Servicii Sociale „Odăi" (Sectorul 1) și la Centrul de Activități Recreative și Inovare Ocupațională Calderon (Sectorul 2).

Clubul de Informare și Lectură de la Centrul de Asistență Nr. 1 Sector 4 a fost organizat în parteneriat cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 4 și, mai ales, prin contribuția voluntară (donare de cărți) a utilizatorilor Bibliotecii Metropolitane București. Tuturor le aducem mulțumirile noastre.

Manifestarea a cuprins și un program cultural-artistic asigurat de elevi ai Școlii Populare de Artă din București.

Manifestări dedicate *Zilei Internaționale a Persoanelor Vârstnice* au mai fost organizate la Complexul de Servicii Sociale „Odăi" și Filiala „B.P. Hasdeu" a Bibliotecii Metropolitane București.

Coordonator program
Sergiu GĂBUREAC
Șef Serviciul Dezvoltarea Serviciilor Publice.
Evaluare Prospectivă. Marketing

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

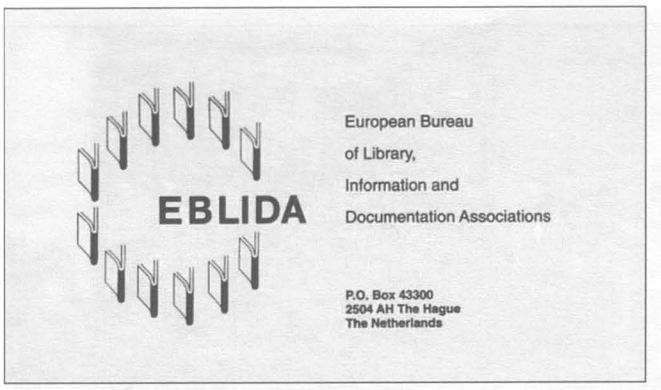

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Inițiative

Al Doilea Congres European al Includerii Digitale:
Difuzarea Europei Digitale în Bibliotecile Publice
Bruxelles, septembrie 2010

Peste 200 de delegați din 27 de țări s-au întâlnit la Parlamentul Flamand din Bruxelles, în zilele de 20 și 21 septembrie 2010, pentru a dezbate viitorul bibliotecilor publice în Europa. Congresul, organizat de președinția belgiană a Consiliului Uniunii Europene, a ajuns la următoarele concluzii:

• Biblioteca publică aduce o valoare adăugată majoră, iar aceasta trebuie făcută cunoscută lumii în general.

• Bibliotecarul va avea un nou rol, acela de ghid care îi ajută pe utilizatori să se familiarizeze cu Internetul și să folosească web-ul pentru a dobândi noi abilități. Utilizatorii și problemele lor se află în centrul activității bibliotecarului.

• Biblioteca publică trebuie să privească dincolo de granițele ei și să inițieze parteneriate în care fiecare parte să aibă o contribuție prin cunoștințele și abilitățile proprii.

Contextul organizării congresului l-a constituit Anul European al Combaterii Sărăciei și Excluderii Sociale, ca și noua Agendă Digitală pentru Europa. Cu acest prilej, au fost decernate și Premiile Internaționale JODI, care se acordă bibliotecilor, arhivelor, muzeelor, galeriilor, organizațiilor pentru persoane cu dizabilități, pentru cea mai bună utilizare a tehnologiei digitale în facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități la informații, colecții și învățare. Anul acesta, premiul a fost acordat pentru cel mai inovator și accesibil website, și anume *Berlinul pentru nevăzători*, care oferă persoanelor cu deficiențe de vedere noi posibilități de a cunoaște Berlinul.

În acest context, prioritatea agendei congresului a fost de a identifica și a răspunde la provocările și oportunitățile oferite de un mediu digital în expansiune, precum și beneficiile sociale, culturale și economice care rezultă din aceasta. A fost pus în discuție rolul vital al bibliotecilor publice în această perspectivă, în scopul reducerii divizării digitale, creșterii accesibilității serviciilor și informațiilor și susținerii programelor de alfabetizare digitală.

Agenda congresului a fost structurată, astfel, pe cinci mari teme, pe baza cărora au fost organizate cele cinci secțiuni specializate:

1. O politică europeană pentru bibliotecile publice: ce se poate spune, ce se poate face?
2. Noi abordări pentru includere digitală, tehnologie și conținut.
3. Bibliotecile publice și noile parteneriate pentru viitor.
4. Bibliotecile publice pe o piață din ce în ce mai competitivă.
5. Activitatea comunitară: rețele sociale, comunități de interes, surse comunitare.

O politică europeană pentru bibliotecile publice

Această dezbatere a fost coordonată de EBLIDA și NAPLE, care au evidențiat necesitatea cooperării cu Uniunea Europeană pentru a elabora un document programatic despre rolul bibliotecilor publice și au chemat asociațiile bibliotecare din Europa să participe la acest proiect. Bibliotecile trebuie să se constituie într-o platformă larg europeană prin intermediul căreia poate fi conturată viziunea Europei anului 2020: cetățeni conectați digital, programe de instruire pentru dobândirea abilităților electronice și de învățare continuă, reducerea sărăciei, dezvoltarea durabilă, acces pentru toți. Inovația, cercetarea și educația sunt elemente-cheie pentru un viitor mai bun. Este nevoie de o acțiune concertată, orientată de o politică europeană, pentru a ajunge la o transformare pentru toate bibliotecile.

Noi abordări pentru includere digitală, tehnologie și conținut

Secțiunea a fost condusă de Fundația „Bill și Melinda Gates", care a investit masiv în tehnologie accesibilă pentru biblioteci din Bulgaria, Letonia, Lituania, Polonia și România. A fost discutată crearea unui „standard european" pentru bibliotecari, pentru a le oferi abilitățile necesare furnizării unor servicii relevante pentru comunitățile lor locale, abilități constând în îmbunătățirea abilităților în utilizarea tehnologiilor informaționale, asigurarea serviciilor pentru consumatori și conștientizarea dizabilităților. Există speranța că toate

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ţările europene vor stimula inovaţia şi vor asigura că politica bibliotecară este modernizată astfel încât noţiuni depăşite ale erei informaţiei să nu împiedice oportunitatea pe care Europa o are în a folosi bibliotecile publice în îndeplinirea obiectivelor Europei 2020.

Bibliotecile publice şi noile parteneriate pentru viitor

Prin această secţiune condusă de Europeana – Biblioteca Digitală Europeană, congresul s-a angajat să lucreze alături de această iniţiativă pan-europeană de digitizare a patrimoniului european, pentru dezvoltarea unui nou şi ambiţios program pentru bibliotecile publice de a încheia parteneriate cu Europeana, prin care conţinutul bibliotecilor publice locale să devină interoperabil şi disponibil tuturor europenilor prin Europeana, ca şi de a face conţinutul Europeana disponibil în bibliotecile publice şi comunităţile lor locale. Lucrul cu comunităţile locale şi dezvoltarea de noi aplicaţii şi servicii sunt esenţiale în a crea noi facilităţi fizice şi virtuale şi în a atrage noi utilizatori pentru bibliotecile publice.

Bibliotecile publice pe o piaţă din ce în ce mai competitivă

Congresul a dezbătut rolul bibliotecilor publice într-o lume a informaţiei care se schimbă rapid, în care Google, fluxul informaţiei, cărţile electronice şi societatea de 24 de ore pe zi şi 7 zile pe săptămână reprezintă tot atâtea provocări pentru colecţiile pe suport tradiţional şi orarele de funcţionare a bibliotecilor publice în Europa. Au fost cerute soluţii care să se bazeze pe beneficiile şi resursele reale ale bibliotecilor: cu privire la bibliotecari – ce abilităţi trebuie schimbate şi perfecţionate pentru a le permite acestora evoluţia către statutul de manageri ai informaţiei, călăuze printr-o eră a informaţiei plină de riscuri, capabile să încheie noi parteneriate cu alte agenţii care, la rândul lor, furnizează abilităţi electronice, alfabetizare digitală şi principii de accesibilitate. Toate acestea presupun noi servicii care îi vor diferenţia pe bibliotecari de cei care utilizează Google, Kindle şi Amazon.

Activitatea comunitară: reţele sociale, comunităţi de interes, surse comunitare

Coordonată de Telecentres Europe, această secţiune a concluzionat că bibliotecile publice pot deveni adevărate spaţii sociale accesibile electronic. A fost reafirmat faptul că ele semnifică mândrie şi identitate locală pentru comunităţile lor şi conservă patrimoniul local şi identitatea într-o lume din ce în ce mai uniformă. Bibliotecile publice ar trebui să-şi maximizeze avantajul competitiv faţă de alte instituţii publice, mai ales prin personalul lor, ale cărui abilităţi aparţin managementului informaţiei. Bibliotecile sunt plasate pretutindeni în centrul comunităţilor lor şi oferă un mediu sigur şi de încredere. Cu toate acestea, ele trebuie să furnizeze servicii peste tot, inclusiv on-line, şi să utilizeze tehnici media sociale pentru a-şi extinde spaţiul fizic în lumea virtuală.

Privire generală asupra congresului

Misiunea esenţială a congresului a fost de a crea un cadru de politică europeană pentru promovarea şi dezvoltarea bibliotecilor publice în Europa. EBLIDA şi NAPLE susţin cu fermitate această politică prin punerea în discuţie a unui document programatic privind continuarea cooperării cu Uniunea Europeană. Proiectul bazat pe Europeana, propus bibliotecilor publice, oferă un mecanism sigur pentru poziţionarea bibliotecilor publice pe agenda europeană, arătând care este contribuţia colectivă a acestor instituţii.

Pe lângă nevoia unei politici europene pentru bibliotecile publice, există şi cea a evaluării viitorului lor. Atât bibliotecile, cât şi cei care le conduc şi lucrează pentru ele vor trebui să se schimbe. În cursul dezbaterilor din congres nu a existat un acord clar asupra faptului dacă bibliotecile publice, ca spaţii fizice, trebuie să rămână în forma prezentă, dar a existat părerea fermă că rolurile şi abilităţile bibliotecarilor trebuie să se modifice fundamental. Trebuie adoptată o atitudine mult mai activă de către cei care conduc bibliotecile, care trebuie să înceteze să mai fie victime ale schimbării şi să devină adevărate modele, „războinici ai cunoaşterii", pentru Europa Digitală.

De asemenea, trebuie create noi parteneriate pentru a asigura că tot bagajul de abilităţi va fi disponibil. Va fi necesară şi va deveni frecventă recalificarea, alături de integrarea noilor profesiuni – de exemplu, bibliotecari şi informaticieni lucrând împreună într-un spaţiu informaţional comun şi o mai mare integrare a serviciilor între diferite tipuri de biblioteci sau între biblioteci şi alte instituţii.

Congresul a afirmat faptul că, dacă bibliotecile publice doresc să aibă un rol principal într-o Europă digitală şi integratoare, trebuie să se aibă în vedere următoarele aspecte:

1. Biblioteca publică trebuie să se facă cunoscută publicului şi să-şi pună în lumină beneficiile pe care le oferă.

2. Rolul bibliotecarului nu mai este doar acela de colectare de cărţi. Acesta trebuie să-şi asume rolul de consilier care îi ghidează pe utilizatori şi îi ajută în dobândirea de noi abilităţi.

3. Biblioteca publică nu trebuie să ezite să încheie noi parteneriate, de a căror valoare adăugată beneficiază deopotrivă biblioteca şi utilizatorii ei.

Concluzia congresului a fost că obiectivul prioritar este de a integra aceste idei într-un tablou complet şi coerent.

Alte ştiri EBLIDA

Agenda Digitală: Patrimoniul cultural european on-line

Grupul de reflecţie în domeniul digitizării, care funcţionează sub egida Comisiei Europene, a iniţiat o consultare în vederea unei mai bune susţineri a prezenţei on-line a patrimoniului cultural european. Întrucât sectoarele creative şi culturale din Europa trec printr-o tranziţie revoluţionară, este nevoie de soluţii inovatoare pentru a ţine pasul cu evoluţiile tehnologice şi a obţine toate beneficiile ce rezultă din acestea. Comisia a cerut grupului să propună soluţii de îmbunătăţire a digitizării, accesibilităţii on-line şi prezervării operelor culturale în Europa.

Toate părţile interesate – cetăţeni, instituţii culturale, autorităţi publice, companii private, ONG-uri, instituţii academice – au fost chemate să-şi exprime opinia pe teme relevante din domeniul digitizării: surse potenţiale de finanţare a digitizării şi a dezvoltării Europeana, modele de exploatare a conţinutului digitizat prin fonduri publice, condiţiile care guvernează parteneriatele public – privat în digitizare, prezenţa on-line a mai multor materiale purtătoare de drepturi de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

autor, asigurarea accesului de dincolo de graniţe la resurse digitizate.

Grupul de reflecţie va analiza toate răspunsurile la această consultare, precum şi opiniile formulate în alte contexte, pentru ca la sfârşitul anului 2010 să emită un set de recomandări privind digitizarea, accesibilitatea on-line şi prezervarea patrimoniului cultural european în era digitală, vizând în mod special parteneriatele public – privat în digitizare.

Grupul de reflecţie în domeniul digitizării, înfiinţat în luna aprilie 2010, face parte din strategia Comisiei Europene de a ajuta sectorul cultural să facă tranziţia către era digitală. Aceasta pentru a asigura că patrimoniul cultural european şi conţinutul cultural divers sunt prezervate şi făcute accesibile tuturor pe Internet.

IFLA lansează baza de date on-line în statistica de bibliotecă

IFLA (Federaţia Internaţională a Asociaţiilor Bibliotecare) şi-a făcut disponibil on-line, în premieră, Raportul Mondial sub forma unei baze de date, completată cu o interfaţă grafică de tip hartă. Făcând click pe indicatorul unei ţări, există opţiunea consultării raportului individual al unei ţări sau cea a mai multor ţări într-un singur raport.

Raportul IFLA cuprinde întrebări privind: accesul la Internet în biblioteci, drepturile de autor, iniţiativele bibliotecilor în furnizarea informaţiei către diferite categorii sociale (vârstnici, femei, persoane cu dizabilităţi sau cu deficienţe de vedere), rolul bibliotecilor în educaţia primară şi în sustenabilitatea mediului bibliotecar ş.a.

Raportul bianual al IFLA, care se publică din 2001, a fost conceput ca o bază de date on-line de către o echipă a Universităţii din Pretoria, condusă de prof. Theo Bothma, şi conţine informaţii despre mediul bibliotecar din 122 de ţări, reprezentându-i pe cei care au răspuns la un chestionar on-line. Au fost consultate şi alte resurse privind cazuri de încălcare a libertăţii de acces la informaţie şi a libertăţii de expresie.

Utilizatorii au posibilitatea să adauge comentarii la raport, care sunt văzute ca modalităţi de actualizare a informaţiilor.

Analiza datelor arată, pe de o parte, că în multe ţări au loc încălcări ale libertăţii intelectuale (au fost raportate cazuri în 109 din cele 122 de ţări participante la chestionar), iar pe de altă parte, există multe cazuri pozitive în care bibliotecile au implementat proiecte inovatoare pentru a îmbunătăţi accesul la informaţie.

Din Buletinul „EBLIDA News",
Nr. 9/septembrie şi 10/octombrie 2010

(*Traducerea redacţiei „B.B."*)

Bibliotecile lumii

Moştenirea culturală a caligrafiei şi tipografiei în provincia Gansu

(III)

Yi XUMEI, Lu XIUWEN
Biblioteca Provincială din Gansu
şi Institutul de Cercetare din Dunhuang

3. Evoluţia legării şi aşezării în pagină

Metoda hindusă de legare

Această metodă a fost folosită în vechile sutre *pattra* redactate în sanscrită. După introducerea sa în China, metoda a fost acceptată treptat. Sutrele din Dunhuang legate prin metoda hindusă au moştenit şi şi-au păstrat această formă ce include perforarea, prinderea, legarea cu sfoară, formând metoda locală a legării de tip hindus pentru cărţile pe hârtie. Majoritatea lucrărilor clasice în limba tibetană, care au fost transcrise, au fost legate în stil indian.

În timpul domniei Tubo, transcrierea de tip *pattra* realizată cu legătură hindusă era foarte răspândită, iar paginile sale erau inscripţionate de sus până jos în tibetană. De obicei, două găuri erau făcute pe ambele părţi ale fâşiilor, servind la legare. Printre cărţile din tradiţia Dunhuang se află multe sutre transcrise în tibetană, având legături hinduse. Există 10.000 de pagini de acest fel în Gansu, majoritatea fiind colectate de Muzeul Municipal din Dunhuang, Biblioteca Provincială din Gansu, Institutul de Cercetare din Dunhuang şi de Muzeul Municipal Wuwei. *Watasahasrika Prajabaparamita Sutra* tibetană, cu o legătură hindusă, colectată de Biblioteca din Gansu, ar putea fi moştenirea perioadei medii a Dinastiei Tang (aproximativ la sfârşitul secolului al VIII-lea şi începutul celui de-al IX-lea). Această sutra este realizată cu hârtie din iută albă, dură şi densă. Două bucăţi de hârtie sunt ataşate, formând o folie de 20,5 cm lăţime şi 73 cm lungime. Sutra este imprimată pe ambele părţi ale documentului. Fiecare pagină conţine 12 rânduri, iar hârtia cu dimensiune dublă conţine 24 de rânduri. Numerele de pagină sunt scrise în afara marginii din stânga, pe recto. Pentru a păstra spaţiul nefolosit, două cercuri cu rază de 2,5 cm sunt trasate la o distanţă de 22 cm faţă de fanta stângă şi la 10,2 cm faţă de fanta de sus. O deschidere cu raza de 0,4 cm este făcută în centrul fiecărui cerc, în scopul legării.

Foarte puţine lucrări clasice chinezeşti au folosit această metodă de legare; ele au fost găsite în Dunhuang. Uneori se face o singură deschizătură, alteori nu există nici o deschizătură (totuşi cercurile sunt desenate). *Siyi sutra: patru volume*, Beituxin nr. 1201, din colecţia Bibliotecii din

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Beijing, a fost transcrisă la sfârșitul Dinastiei Tang. Hârtiile folosite în această transcriere sunt maronii și dure. Există trei transcrieri legate după metoda hindusă, colectate de Departamentul de Manuscrise orientale al British Library. Acestea sunt *Canmen sutra*, *Note adăugate sutrelor* și *Note la discuțiile despre Vijnanamatravada*, toate fiind moștenirea Dinastiei Tang târzii și a celor Cinci Dinastii. *Pătrundere a principiilor Mahayana*, item P4646 din colecția Bibliotecii Naționale Franceze, este de asemenea legată după această metodă.

Legarea după metoda acordeonului

Această metodă constă în plierea pergamentului la fiecare patru sau șase rânduri, pentru a obține o legătură de forma unui acordeon, care poate fi deschis oriunde. Legarea a fost inspirată de cărțile de tip *pattra* din Tibet sau India, apărute în timpul Dinastiei Tang târzii și în timpul Celor Cinci Dinastii. Există un exemplar în Dunhuang, *Taisho Tripitaka*, făcut din hârtie albă de iută, item nr. 354 din colecția Institutului din această regiune. O singură secțiune (de 7,4 cm lățime și 14 cm lungime) s-a păstrat din această sutră. Există trei exemplare de documente legate prin metoda acordeonului în Muzeul Municipal din Dunhuang, anume 056, 057 și 071.

Legarea Xuanfeng a apărut în mijlocul Dinastiei Tang, în timp ce Legarea de tip acordeon a apărut în Dinastia Tang târzie. Ambele metode de legare sunt forme tranziționale între metoda pergamentului și metoda codexului, sau formele inițiale de legare codex.

Legarea prin cute

În colecția Dunhuang din provincia Gansu există patru exemplare de transcrieri din Dunhuang legate prin șnur sau sfoară împletită: *Note la Prajnaparamita Hrdaya Sutra*, cu inscripția „lângă Templul Baihe, primul an Tianbao, Dinastia Tang (742 d.Chr.)“, nr. 096 din colecția Institutului din Dunhuang; *Sutrele virtuților*, cu inscripția „cel de-al nouăsprezecelea an al perioadei Zhenyuan (803 d.Chr.)“, item nr. 016 din colecția Muzeului Provincial din Gansu; *Prajnaparamita Hrdaya Sutra*, cu inscripția 26, luna întâi, al treilea an al perioadei Tianyou (906 d.Chr.)“, nr. 053 din colecția Muzeului Municipal din Dunhuang, și *Colecția celor cinci sutre*, printre care și *Sutra Tan*, realizată din hârtie groasă de iută în Dinastia Song, nr. 077 din colecția Muzeului Municipal din Duhuang. Toate acestea sunt considerate a fi legate cu o pliere de tip fluture.

Metoda de legare constă în: se așează cinci sau șase pagini una peste cealaltă, se îndoaie pe mijloc, se fac șase găuri prin care trec legăturile de sfoară, se suprapun fascicolele, se trece sfoara sau șnurul prin găuri, în față și în spate. Metoda este asemenea celei folosite pentru manuale: se taie colțurile de sus și de jos ale paginilor legate pentru a se obține rotunjiri care previn încrețirea. Pe marginile de sus, de jos și din stânga se aplică ulei Tung sau pudră argintie, pentru protecție.

Există, în plus, patru fragmente de transcrieri legate prin această metodă în colecția de cărți legate prin cute din Dunhuang, de la finele Dinastiei Tang și începutul dinastiei Song de nord, la Departamentul de Manuscrise orientale al British Library, anume nr. S5534 (905 d.Chr.), S5536 (Cinci Dinastii), S5646 (969 d.Chr.), *Prajnaparamita Hrdaya Sutra* și S5531 (920 d.Chr.). În Biblioteca Națională a Franței există o broșură ce include *Modaoyigui*, un teanc de șapte foi de 10,5 cm lățime și 15 cm lungime. Cele mai lungi margini de hârtie sunt împăturite în paisprezece pagini singulare, cusute la încrețitură. Evident, acestea au fost produse în timpul domniei regilor tibetani în Dunhuang (781–848 d.Chr.). Metoda de legare menționată mai sus este identică cu cea folosită la item nr. 096 din colecția Institutului de Cercetare din Dunhuang.

În ianuarie 1972, un exemplar al *Saddharmapundarika Sutra* în scriere *Xia* occidentală a fost descoperit în Wuwei. Opt bucăți de hârtie sunt legate între ele și împăturite de două ori pentru a obține 32 de pagini.

Așa cum a indicat inscripția anului, asemenea legături au apărut în Dinastia Tang mijlocie și au fost folosite și de-a lungul Dinastiei Tang târzii, al celor Cinci Dinastii și Dinastiei Song de nord.

În trecut, o astfel de legătură a fost considerată „pliere de tip fluturaș“ sau legare tradițională cu sfoară. În *Moștenirea Dunhuang și plierea de tip fluturaș* de Bai Yudai, această metodă este denumită pliere de tip fluturaș. Totuși, legarea prin cute este diferită în multe puncte de metoda fluturașului:

1. Ambele fețe ale paginilor legate prin cute sunt folosite pentru scriere, în timp ce o singură față este destinată textului la exemplarele fluturaș. Semnele apar cu fața spre interior când hârtia este pliată, iar partea cea mai adâncă din pagină este centralizată pe creastă.

2. Legarea prin cute este realizată cu șnururi prin deschizături, în timp ce în cazul exemplarelor fluturaș nu există deschizături, întrucât nu folosesc șnururi. Acestea din urmă folosesc pastă pentru lipire.

3. Fiecare pagină din cartea legată prin cute este folosită pentru scriere, în timp ce la exemplarele fluturaș se lasă o pagină goală la fiecare două pagini scrise.

Așadar, este greșit să ne referim la aceasta prin expresia „pliere de tip fluturaș“.

Apoi, este o legătură prin șnur. Li Zhizhong oferă acest exemplu ca legătură prin șnur, în lucrarea sa *Identificarea edițiilor cărților vechi*. În orice caz, este diferită de legarea cu șnur, care era foarte răspândită de la mijlocul Dinastiei Ming și care poate fi considerată o legătură standard prin șnur.

În perioada timpurie a Dinastiei Song de sud, Zhang Bangji spunea în *Note întâmplătoare la Mo Demesne*: „Lipirea cu pastă ar putea fi cea mai bună metodă de legare. În cazul în care se deteriorează de-a lungul timpului, lucrarea poate fi copiată dacă nu este pierdută. Deseori am găsit cărți rare care, datorită acestei metode de legare, au fost salvate. În cazul legării prin pliere este imposibil să reparăm o carte. Găsind numeroase volume din *Fanglu* de Dl Dong, am observat că ordinea paginilor a fost stricată. După un an de muncă am reușit să repar această carte. Acestea sunt cusururile legării prin cute.“ În timp ce lăuda plierea de tip fluturaș, Dl Zhang ne-a confirmat existența unei metode de legare prin cute. Moștenirea livrescă din Dunhuang conține numeroase modele de acest tip.

Shao Guoxiu, referindu-se la acest model, a scris *Metoda de legare pierdută în istorie – cute cu șnur*, subliniind că această metodă poate fi numită „cute cu șnur“, pentru a se

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

evita confuzia cu legarea prin şnur, populară de la mijlocul Dinastiei Ming.

4. Noi descoperiri privind vechiul tipar

Numeroase descoperiri au fost făcute în Gansu, contribuind cu dovezi incontestabile la cercetarea tiparului în China.

Hârtia

Descoperirea arheologică: în 1942, o secţiune din „hârtia Tsakhortej" a fost dezgropată în situl Turnului Tsakhortej, din Dinastia Han, pe partea de răsărit a râului Erginar, provincia Gansu, care este acum păstrată la Institutul de Istorie şi Limbă din Taipei.

În perioada 1973–1974, două bucăţi de hârtie de iută au fost descoperite în Turnul Jinsuiguan, din Dinastia Han occidentală, aflat în Juysan, Gansu (acum în Mongolia interioară). Una dintre cele două a fost restaurată pe o hârtie albă, subţire şi uniformă de 12 x 19 cm, cu o textură fină şi dură, cu rămăşiţe de cioturi de iută. Micro-examinarea şi analiza chimică arată că aceasta conţine numai fibră de cânepă. Cele mai recente plăcuţe de bambus descoperite în acelaşi sit sunt din al doilea an al Împăratului Xuan al Dinastiei Han (52 î.Chr.). Toate aceste indicii sugerează existenţa hârtiei de calitate la frontieră cel târziu la mijlocul primului secol înainte de Christos.

În 1979, cinci seturi şi opt foi de hârtie de iută au fost găsite la Turnul Maquanwan din Dinastia Han, în Dunhuang, Gansu, toate fiind mototolite. Item T12 nr. 47: 32 x 20 cm este cea mai mare dintre ele. Cele mai vechi plăcuţe descoperite în aceeaşi perioadă aparţineau regimului lui Yuankang, Împăratul Xuan al Dinastiei Han occidentale (65–62 î.Chr.), iar cele mai recente erau din anii Ganlu (53–50 î.Chr.). Item T10:06 şi T9:26, laolaltă patru bucăţi, sunt plăcuţe dezgropate, care provin din ani diferiţi ai Împăraţilor Cheng, Ai şi Ping. Item T9:25 şi T12:18, două bucăţi împreună, sunt plăcuţe care ţin de date diverse din perioada împăratului Wang Mang (9–23 d.Chr.). Plăcuţele acestea au datat cu exactitate hârtia. În 1986, o hartă de hârtie a fost dezgropată din mausoleul Dinastiei Han din Fangmatan, Tianshui, Gansu. Studiul arheologic arată că este o hartă a Regatului Qin din perioada Statelor Beligerante. Harta conţine munţi, ape şi drumuri, desenate cu tuş. Hârtia are culoarea kaki, rămăşiţele sale măsurând 5,6 cm lungime şi 2,6 cm lăţime. Această hartă poate fi datată în perioade ale Împăraţilor Wen (187–179 î.Chr.) şi Jin (156–141 î.Chr.), în faza incipientă a Dinastiei Han, şi este de calitate mai bună, fiind totodată mai veche decât hârtia descoperită în Baqiao, Shanxi [înainte de domnia Împăratului Wu al Dinastiei Han (140–87 î.Chr.)]. „Rămăşiţele hârţii de hârtie găsite în mausoleul Dinastiei Han constituie cel mai vechi obiect din hârtie găsit până în prezent. Această descoperire, nu numai că datează inventarea hârtiei cu 200 de ani mai devreme, de la Dinastia Han orientală la începutul Dinastiei Han occidentale, dar descoperirea aduce în posesia noastră şi prima hârtie din lume pe care s-a folosit tuşul." Ea dovedeşte că hârtia pentru scris şi tipar a fost inventată la începutul Dinastiei Han occidentale, ceea ce este semnificativ pentru recunoaşterea originii, tehnologiei manufacturiere, materialelor şi scopului hârtiei.

În 1990, numeroase hârtii de iută şi mătase au fost găsite în situl Postul de observaţie Xuanquanzhi, Dunhuang, Gansu. Două hârtii conţineau înscrieri din timpul Dinastiei Han occidentale, iar 20 de hârtii erau nefolosite. Cele două hârtii cu înscrieri erau scrise în stilurile Li şi Cao, stiluri folosite în timpul Împăraţilor Yuan şi Cheng ai Dinastiei Han. Descoperirea a adus noi şi substanţiale dovezi în cadrul disputei academice privind datarea inventării hârtiei fie în Dinastia Han occidentală, fie în cea orientală.

Wang Kien (1598–1677), *Munte în timpul verii*, desen în cerneală pe hârtie, 1642

Săpăturile arheologice dintre anii 1970 şi 1990 au scos la lumină hârtii din perioade diferite, care aproape acoperă toate domniile Împăraţilor Dinastiei Han occidentale, de la Împăraţii Wen şi Jing, până la Wang Mang. Descoperirea hârtiei antice în Gansu a adus dovezi semnificative pentru studiul materialelor şi tehnicilor de realizare a hârtiei în stadiul incipient, dovezi care arată cu precizie că originea hârtiei este în Dinastia Han occidentală (aproximativ al doilea secol î.Chr.), datând inventarea hârtiei cu 200 de ani mai devreme decât s-a stabilit anterior. Dovezile arheologice desemnează China nu numai ca leagăn al producţiei de hârtie, dar şi ca ţara cu cele mai vechi mostre de hârtie.

Hârtia de transcriere din depozitele de piatră din Dunhuang: începând cu secolul al patrulea, a existat o colecţie de transcrieri ale sutrelor budhiste în Peştera Clasicelor din Duhunag. Majoritatea acestor sutre au fost transcrise pe hârtie.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din punctul de vedere al istoriei producţiei de hârtie din China, sutrele din casele de piatră din Dunhuang constituie material de studiu privind tehnologia de producţie prin abordare diacronică şi sincronică. Aceste transcrieri, datate între secolele al IV-lea şi al X-lea d.Chr., au originea în Dinastia Jin orientală şi în Cele Şaisprezece Regate. Au devenit populare în timpul Dinastiilor Sui şi Tang şi şi-au pierdut influenţa în timpul Dinastiei Song de nord. Aceste transcrieri au fost închise în depozite de piatră pentru a fi ferite de factori neprielnici, cum ar fi lumina, aerul sau apa. Hârtia din antichitate este montată pe suporturi, prin urmare, cea mai mare parte şi-a păstrat înfăţişarea originală. Unele transcrieri au înscris anul, iar altele, cu toate că nu au inscripţia anului transcrierii, pot fi datate după stilul în care sunt redactate. Toate acestea ne-au ajutat în cercetare.

Producţia de hârtie a constituit unul dintre meşteşugurile cele mai importante din Dunhuang în timpul Dinastiei Tang, iar lucrătorii din acest domeniu erau denumiţi „Zhijiang" (producători de hârtie). Majoritatea hârtiei produse în Dinastia Tang şi în timpul celor Cinci Dinastii în Dunhuang era din iută. În acea vreme, iuta şi lemnul de dud erau materialele preferate în Dunhuang. Seminţele de iută puteau fi folosite ca material pentru presare cu ulei, iar iuta poate fi folosită în producţia de hârtie şi de şnururi de legătură. Prevalenţa plantării de iută în Dunhuang este reflectată de diversele corturi din Dunhuang. Dezvoltarea producţiei de hârtie în această regiune a fost promovată de numeroşi factori: mai întâi, influenţa Buddhismului. Odată cu răspândirea Buddhismului, transcrierile au devenit foarte populare. Există cerere de hârtie pentru contabilitate, documente şi imagini produse de activişti budhişti. În al doilea rând, guvernul avea nevoie de o cantitate mare de hârtie. Din registrul P.4640 putem observa că hârtia tuturor statelor, provinciilor şi satelor era furnizată de Depoul Militar din timpul Armatei Guiyi. Hârtia era folosită în primul rând în contabilitate, ca registru funciar şi pentru varii documente. În al treilea rând, şcolile din Dunhuang din timpul Dinastiei Tang târzii şi al Celor Cinci Dinastii necesitau hârtie. Existau sute de şcoli publice, şcoli judeţene, colegii medicale, şcoli de caritate, şcoli tehnice, şcoli private şi şcoli în cadrul templelor. Numeroase documente sunt moştenite de la instituţiile de învăţământ. În al patrulea rând, publicul general cerea, de asemenea, hârtie. Mari cantităţi erau folosite pentru rituri sacrificiale şi contracte. Cererea mare a susţinut dezvoltarea industriei hârtiei. Din „Declaraţiile Armatei Guiyi asupra utilizării hârtiei şi pânzei" din secolele IX şi X d.Chr. (P.4640) se poate observa că, datorită cererii mari, atât utilizarea hârtiei, cât şi producţia sa au fost strict controlate de guvern. Prin urmare, putem concluzia că producţia de hârtie era o mare industrie controlată de guvern sub Armata Guiyi. Materialele pentru producţie erau la rândul lor furnizate de administraţia militară. P.4640: „La data de 14, luna a patra, un set de pânză de iută este trimis către producătorii de hartie". Cât despre tipurile de hârtie: există hârtie fină, hârtie nefinisată, hârtie pentru pictură etc. Citind inscripţia din peştera Nr. 196, Grota Mokao, putem vedea că He Yanzhu, administratorul materialelor utilizate, şi He Yuanding, producătorul de hârtie, erau fraţi, ceea ce ne spune că industria hârtiei din Dunhuang ar putea fi o afacere de familie sau de gospodărie. Şi, judecând după titlul de „administrator al materialelor utilizate", putem presupune că unitatea de producţie ar putea fi un atelier domestic relativ întins. Producţia de hârtie era realizată manual la acea vreme; la început, iută era fărâmată şi înmuiată, apoi bătătorită până când devenea pastă, apoi urma să fie umplută cu pulbere, înainte de a deveni o foaie de hârtie. P.4525 bv descrie cum producătorii de hârtie îşi lăudau rezultatul muncii.

Instrumente de scris

Tocuri din bambus: În 1991 au fost dezgropate un Gu din Dinastia Han, două vârfuri de săgeată din cupru şi un obiect fabricat din bambus în situl Turnului Gaowang, pe malul sud-estic al Lacului Hanachuoer, la nord-vest de Dunhuang. Obiectul din bambus este cel mai vechi toc de bambus găsit în China până în prezent. Există numeroase menţiuni istorice care cad de acord asupra faptului că „în trecut, oamenii foloseau beţe de bambus pe post de tocuri", iar cel găsit lângă turn este un asemenea exemplar. Acesta este plat, cu un capăt obtuz şi altul ascuţit. Urmele de vopsea de la capătul ascuţit ne arată că a fost folosit pentru scris, confirmând ipoteza istorică: „oamenii scufundau beţele de bambus în vopsea pentru a scrie" în perioada clasică a Chinei.

Pensula de scris: Pensulele de scris au fost descoperite în Mormântul Mozuiji din Dinastia Han, în Wuwei, Gansu, în Valea Hantan din Wuwei şi în Juyan. În 1986, patru exemplare de pensule şi tocuri de pensulă datate în Dianstia Qin au fost descoperite în Grupurile de Morminte din perioada Statelor Beligerante, din dinastia Qin şi dinastia Han, în Valea Fangma, Tianshui, Gansu. Întrucât s-au deteriorat din cauza depozitării necorespunzătoare, au mai rămas doar două pensule şi un toc. Tocul este făcut din două bucăţi de bambus lipite. Mijlocul fiecărei bucăţi de bambus este curăţat, este pictat în negru şi două pensule pot fi introduse în acesta. Măsoară 29 cm lungime şi 2 cm lăţime. Corpul pensulei este confecţionat din bambus, cu un capăt rotunjit, iar celălalt scobit pentru perii pensulei, care au o lungime de 2,5 cm, din care 0,7 cm fiind inseraţi în scobitura corpului. Pensula măsoară 23 cm.

Există o pensulă descoperită în Mormântul Mozuiji din Dinastia Han mijlociu-orientală, în Wuwei, cu o lungime de 23,5 cm şi un diametru de 0,6 cm, cu părul de 1,6 cm lungime. Corpul pensulei este confecţionat din bambus golit în interior. Capul pensulei are păr negru gros, acoperit cu fire roşiatice. Este asemănătoare celor din Dinastia Qin în privinţa formei şi structurii. Capul are o scobitură pentru păr, este legat cu şnururi şi vopsit. Corpul este colorat în maro deschis şi are inscripţia „Realizată de Baima", cu ideograme scrise în fontul Li. Aceasta este una dintre cele mai desăvârşite şi cel mai bine păstrate pensule din Dinastia Han şi poate fi numită o capodoperă în rândul pensulelor din acea perioadă. O altă pensulă descoperită în mormântul Dinastiei Han occidentale are inscripţia „Realizată de Shi Hu". Aceasta are o lungime de 21,9 cm, aşadar măsoară aproape un Han Chi (23 cm), conformându-se normei „un obiect de scris are o lungime de un Chi", aşa cum scrie Wang Chong în *Despre echilibru*. Capătul pensulei a fost ascuţit. Această pensulă de scris a fost găsită inserată în părul proprietarului mormântului. Ofiţerii Dinastiei Han îşi înfigeau adesea pensule în păr sau în pălării pentru comoditate, de aceea capătul pensulei este ascuţit. Această metodă de a transporta o pensulă se numeşte „Zanbi". „Bai Ma" şi „Shi Hu", numele producătorilor de pensule, sunt totodată cele mai vechi nume asociate acestei îndeletniciri. Aceste dovezi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

adiţionale verifică sistemul de semnături în administraţia industriei manufacturiere. În plus, măreşte valoarea obiectului de scris descoperit.

Pensula de scris cu un singur vârf cu lob dual: Arheologii au descoperit acest tip de pensulă în 1972, în situl Zhanyibao din Dinastia Xi occidentală, Wuwei, Gansu. Din punct de vedere al formei şi structurii, pensula este realizată din bambus finisat, cu un cap ascuţit şi o limbă în formă de ureche de cal. Există o despicătură prin centrul limbii, făcând ca aceasta să apară ca doi lobi pliaţi într-unul. Astfel, are un canal de acces pentru picăturile de tuş, dar şi o împărţire în două a vârfului, pentru o flexibilitate mai mare (un principiu care se întâlneşte şi la stiloul modern).

Pietre de tuş antice

Cea mai mare parte dintre aceste recipiente a fost descoperită în Dunhuang, Gansu. În 1979, o astfel de piatră de tuş a fost găsită la farul din Golful Maquan, aparţinând Dinastiei Han. Avea un diametru de 3,4 cm, iar baza este pătrată. Cele patru colţuri ale bazei erau răsucite şi orientate în sus. Avea o înălţime de 1,5 cm şi o bază de lemn pe interior, care are contact direct cu tuşul. Iniţial, fusese depozitată într-o cutie de lemn dreptunghiulară. În 1982, o piatră de tuş cu trei picioare, care s-a dovedit a proveni din Dinastia Han, a fost descoperită la Lacul de Sud din Dunhuang. Este vorba despre o piatră rotunjită cu o grosime de 2 cm, diametrul de 10 cm, cu trei picioare măsurând 1 cm şi reprezentând lilieci. Corpul este decorat cu linii subţiri şi frumos potrivite din punct de vedere decorativ. Este ataşată o piatră (1 x 1 x 1 cm) reprezentând un tigru. Încă o piatră de tuş, măsurând 12 x 8 cm a fost descoperită în cadrul aceleiaşi săpături. Piatra din care este făcută această ultima piatră de tuş este bine finisată şi s-a descoperit că piatra ataşată a fost fabricată în aceeaşi perioadă cu piatra de tuş care avea picioare în formă de lilieci. În 1983, trei pietre de tuş asemănătoare au fost descoperite la aeroportul din Dunhuang, dintre care două erau pătrate, de 8 cm lungime şi 1 cm grosime. Cea de-a treia avea lungimea de 13 cm, lăţimea de 3 cm şi grosimea de 1 cm, cu finisaje de calitate. S-a stabilit că acestea au fost instrumente de scris din Dinastia Jin. Cavitatea pentru tuş din ceramică, găsită la Qijiawan, Dunhuang, este diferită de pietrele de tuş menţionate mai sus. Are o adâncitură de 2 cm şi 0,8 cm lăţime, cu finisaje deosebite. Posesorul acestui obiect era din Dinastia de nord [Han].

Tuşul: Cercetările arheologice arată că tuşul natural a fost folosit pentru pictură pe oale încă din Neolitic. În Dinastia Shang, în urmă cu 3.000 de ani, tuşul natural pe bază de carbon a fost folosit pentru inscripţionarea oaselor sau a carapacelor de broască ţestoasă. În Dinastiile Qin şi Han a fost inventat tuşul artificial. În cele Trei Regate, funinginea de terebentină era transformată în tuş în stare solidă. În Dinastiile Han şi Jin, s-au adăugat adezivi pentru obţinerea unei cerneli de tip pastilă. Pastila de tuş excavată din Mormântul Mozuiji, din Dinastia Han, în Wuwei, Gansu, are o înălţime de 4,5 cm şi un diametru de 4,5 cm la bază. Tuşul este negru, ceea ce indică o tehnologie avansată de manufactură. Este cel mai vechi exemplar, iar exemplare de acest fel se întâlnesc foarte rar în Dinastia Han. În plus, ne arată că inventarea pastilei de tuş trebuie să fie datată nu în timpul Dinastiei Jin şi în Regatul Wei, ci la sfârşitul Dinastiei Han occidentale.

Concluzie

Discuţia de mai sus privind *Jian*, *Du*, litografia, transcrierile, imprimarea prin gravură, tiparul cu elemente mobile, legarea şi aşezarea în pagină şi instrumentele de scris înregistrate de studii arheologice în provincia Gansu au adus dovezi substanţiale în cercetarea noastră privind istoria caligrafiei şi a tipografiei în China. Totuşi, o cercetare comprehensivă şi completă asupra evoluţiei caligrafiei şi culturii tipografice din Gansu este încă asemenea vidului în aşteptarea conţinutului, întrucât numeroase întrebări nu şi-au găsit încă răspuns.

Din vol. *The History and Cultural Heritage of Chinese Calligraphy, Printing and Library Work*,
edited by Susan M. Allen, Lin Zuzao,
Cheng Xiaolan and Jan Bos,
De Gruyter Saur, Berlin, 2010,
IFLA Publications 141, pp. 45-70

Traducere şi adaptare de Şerban TOADER
Centrul de Studii Orientale „Mircea Eliade", BMB

Wang Yuan-K'i (1642–1715), *Peisaj*, desen în cerneală pe hârtie, 1713

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Ion Horea – Cantata Ardealului

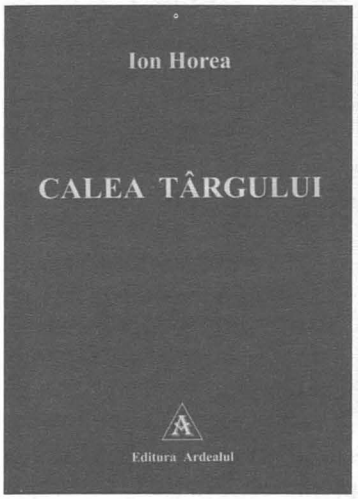

Cu 3.000 de ani înainte, acolo unde este azi Dealul Cetății, situat în inima Transilvaniei, județul Mureș, era o viață spirituală bogată. Mărturie a acelor vremi este *Fibula de la Suseni*, artefact de aramă, expus astăzi la Muzeul de Istorie din Tg. Mureș, purtat probabil de un șef militar. După modelul acestei podoabe antice, prefectul de Mureș, dl. Marius Pașcan, a instituit Ordinul cu același nume, distincție oferită personalităților care fac cinste orașului și județului. La împlinirea vârstei de 80 ani (poetul s-a născut la 10 mai 1929, în comuna Vaidei, jud. Mureș), autoritățile locale au oferit poetului Ion Horea distincția *Fibula de la Suseni* „pentru unitatea întregii opere asigurată prin imagistica de mare puritate, prin ritmurile disciplinate și grațioase pe care poetul le trece din ochiul dilatat al amintirii în cărțile sale" (citām din cuprinzătorul *Laudatio* rostit de un confrate al maestrului Ion Horea și statornic prieten al revistei „Biblioteca Bucureștilor", dr. Eugeniu Nistor).

Poet al „generației pierdute și recuperate", după expresia lui Ion Rotaru (*O istorie a literaturii române de la origini până în prezent*, Ed. Dacoromână, 2006), Ion Horea este un „tradiționalist" ce a purtat mereu în suflet nostalgia obârșiilor. Bibliografia sa lirică este de-a dreptul fabuloasă: peste 30 de volume originale, apărute între 1956 (când a debutat cu *Poezii* la E.S.P.L.A.) până la cea mai recentă apariție, *Calea Târgului* (Ed. Ardealul, 2010). Intrat în rândul „clasicilor" prin publicarea, în 1984, a volumului *Eu trebuia să fiu* (colecția „Cele mai frumoase poezii", Ed. Albatros), Ion Horea dă glas marilor pătimiri istorice, identificându-se cu glasul eroilor eterni și legendari ai neamului. Vibrațiile poeziei sale vin dintr-un ev ancestral, invadat de toamne și melancolii, în care supremele semne ale trecerii sunt „migrațiile" sufletești.

Din „Monitorul Cultural de Mureș" din august 2009, publicație a Primăriei Municipiului Tg. Mureș, reținem aprecierea făcută de dr. Eugeniu Nistor, sub genericul „Ion Horea – un mare poet al Transilvaniei": „Ciclul recuperărilor și al trăirilor dă valență originală poeziei lui Ion Horea. Acest ciclu se constituie într-o tulburătoare incantație a amintirilor și a dragostei intrate în amurg". Din aceeași plămadă lirică din care s-a născut și volumul *Cântec de dragoste pentru Transilvania* (Ed. Dacia, 1983) face parte și cel mai recent volum de versuri purtând semnătura maestrului, *Calea Târgului*.

Alcătuit din patru cicluri (*Drumuri*, *Vitralii*, *Cronici*, *Cruci*), volumul este un dialog subtil între trecut și prezent, alcătuit din „pagini răzlețe" de Jurnal. Versurile sale descriu, sincer și tulburător, o existență despărțită între nostalgia pentru o lume pe cale de dispariție și realitatea deloc îmbietoare a Capitalei, oraș unde poetul își duce existența. Evident că durerea despărțirii definitive de grupul de la „Steaua", de prietenii și colegii de generație, rămâne un subiect generos. În același timp, sentimentul „imposibilei întoarceri" conferă peisajului natal valori suplimentare. În tot ce e mai valoros și peren în creația sa, Ion Horea rămâne un poet al spațiului transilvan, evocat până la detaliu, surprins într-un orizont crepuscular.

În pragul senectuții, lecția de viață a lui Ion Horea, de a cărui prezență și îndrumare colegială am beneficiat noi, cei ce scriem azi în paginile revistei „Biblioteca Bucureștilor" până în urmă cu câteva luni, rămâne simplă și unitară: poezia are darul de a ne împăca cu lumea, cu condiția s-o practici curat, fără motive tainice sau obscure.

Redacția „B.B."

Cronica locurilor

Din Chicui, ca o carte se deschide Ardealul.
De la Corn, coasta Petii își dezvăluie mealul.
Dealuri vezi după dealuri decum treci de Oroi,
Parcă timpul sarmatic ar veni înapoi.
Iclănzelul, Iclandul, și Căpușul, și Bandul
La hotare vecine își ridică pălandul.
Câte neguri, din Mureș își aruncă cenușa
Ca să vezi Chirileul, Sânmărghita, Șăușa,
Vidrasăul, Unghenii drumul țării-l deschid
Din Sânpaul la Ogra, din Giuluș la Cerghid,
Dileuțul sub Râpă și Dileul încoace,
Via Oarbei, pe dealuri de morminte, se coace,
Din Cipău pe la Iernut mai ajungi la Lechința
Și Vaideiul cu Valea ce-mi cunoaște credința,
Continit și Pârloage, Calea Morii și Togul
Parc-ar fi în ogradă melegarul și stogul,
Vânturi suflă prin nouri să se-aprindă cocenii
Cum se văd pe sub neguri, zimțuiți, Apusenii
Și Ineul la Norduri și sub crucea amiezii
Făgărașii veghind sub coroana zăpezii,
Cui ar fi, despre toate oarecândva să spui
Dinspre Dealul pădurii cum apuci spre Chicui?

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Conceptul de frumos la Socrate, Platon şi Aristotel

(III)

*Dr. Dumitru ISAC**

Cu toată influenţa pe care a avut-o Platon asupra întregii filosofii aristotelice, aceasta se conturează ca o *nouă* filosofie, după cum se conturează la Stagirit şi o nouă estetică, oricât ar fi şi aceasta influenţată de cea platoniciană.

Hotărâtor teoretic, atât în considerarea artei cât şi a frumosului, este respingerea de către Aristotel a doctrinei platoniciene a Ideilor. Odată cu imanentizarea acestora, cu renunţarea la mitul transcendenţei lor, va fi retezat etajul superior al esteticii platoniciene. O teorie a unui frumos transcendent, existent în sine, nu mai este posibilă la Aristotel. Iată o primă şi mare deosebire dintre ei în acest domeniu.

Estetica platoniciană stătea pe o temelie idealistă, cât se poate de şubredă: frumosul cu adevărat frumos era o realitate transcendentă, cu funcţie paradigmatică. Frumosul din sfera existenţei terestre nu-şi avea la el o fiinţă proprie, nu exista decât ca o emanaţie sau o copie a celui de *dincolo*. Aristotel pleacă, realist, de la concretul imediat şi nu procedează prin generalizări care nu transcend logosul uman; el nu cunoaşte *noesisul,* intuiţia intelectuală. Deducţiei platoniciene, care explica frumosul imanent lumii printr-o cauzalitate ideal-transcendentă, Aristotel îi opune o metodologie inductivă, pornind (cum observă Schasler), nu de la conceptele generale de *frumos* şi *artistic*, ci de la domeniul concret pe care-l vizează aceste concepte (artele particulare) şi duce cercetarea de la ele la general.

Frumosul va exista şi va avea o existenţă sporită pentru Aristotel, care vede esenţa imanentă existenţei şi refuză dualitatea platoniciană a lumii sensibile şi a lumii Ideilor, a fenomenelor şi a realităţii în sine. De la universal la individual, caratele ontologice sporesc la Aristotel, în vreme ce la Platon scad: pentru Aristotel, individualul este adevărata realitate, iar pentru Platon fiinţa adevărată era universalul concret şi separat al Ideilor. Diferenţa e cât se poate de clară şi de substanţială. Ea se resimte puternic şi în zona problemei frumosului: în timp ce Platon îi găsea expresia supremă în Idee, Aristotel o caută în concretul individual. Ceea ce aduce el nou prin atitudinea lui teoretică declanşează substanţiale mutaţii de accent şi însuşi eşafodajul atât de greu de reconstituit al concepţiei platoniciene în sfera esteticii se clatină din temelii; am putea adăuga că se şi prăbuşeşte. Aristotel atacase, într-adevăr, tocmai suportul principal al concepţiei platoniciene despre frumos: *chórimosul* Ideilor.

Refuzând metafizica Ideilor, Aristotel dă o altă preţuire artei mimetice şi o ridică la o demnitate de alt rang. În contextul său teoretic, arta nu mai poate fi acuzată că, gnoseologic, ar fi o imitaţie mincinoasă; ea nu mai e privită ca fiind copia unei cópii, ci copia unei realităţi, deci ceva consistent şi veridic.

La Aristotel se deschide larg, deşi numai principial (adică fără dezvoltări şi precizări mai ample), calea unei alte estetici a frumosului, bazată pe cercetarea analitică şi pe generalizările ce se justifică prin structura faptului artistic finisat şi consacrat. Arătându-se cum anume e alcătuită o tragedie bună, care îi sunt părţile şi raporturile dintre ele, căror elemente şi ce anume importanţă trebuie să le dăm, nu se face şi o estetică a tragediei, o teorie a frumuseţii tragediei, chiar dacă nu se insistă prea mult în clarificarea şi dezvoltarea acestei probleme?

Cu Aristotel vedem şi mai clar în ce măsură estetica antică s-a orientat, succesiv sau simultan, spre două izvoare polare: filosofia şi arta. În *Poetica* aristotelică prevalează cea de a doua: frumosul e văzut şi extras mai ales din artă. Astfel, estetica naivă a presocraticilor – care şi ei aveau în vedere fie concretul natural receptat senzorial, fie arta însăşi – pare să ajungă, după aventurile speculaţiei platoniciene, pe o treaptă superioară, la perspectiva specific estetică deschisă asupra artei de geniul stagirit.

Din păcate însă, şi la Aristotel ne vom întâlni cu aceeaşi incertitudine de care ne-am izbit la Platon: în analiza pe care o face tragediei şi poeziei în general, nu ştii unde e linia de demarcaţie între teoreticianul anatomist şi legiferator al unui gen artistic şi unde să sesizezi perspectiva estetică a genului explorat.

2. Cele spuse mai înainte despre atitudinea teoretică generală a lui Aristotel se verifică nu numai în raport cu concepţia lui despre frumos, ci şi în raport cu aceea despre artă. Aproape punct cu punct, el se va opune procesului pe care Platon i-l deschide artei, căutând s-o reabiliteze, dacă era cazul, arătând nu numai că nu este periculoasă, ci că e de-a dreptul utilă şi necesară. Una dintre poziţiile lui principale va fi teza normalităţii creaţiei artistice. Ceea ce pentru Platon era miracol supranatural, intervenţie divină, e considerat de Aristotel un fenomen natural, explicabil prin cauze firești: poezia se bazează pe darul înnăscut al omului spre imitaţie, pe darul ritmului şi armoniei. Apoi, poezia imitând realitatea, ne dă o cunoştinţă valabilă, fiindcă are în faţă modelul adevărat şi nu copia unei cópii, ca la Platon. Aici răzbate, evident, caracterul materialist al gândirii lui: arta, ca formă a cunoaşterii, e subordonată realului preexistent, întrucât *orice formă de cunoaştere este în funcţie de natura pe care o reflectă şi căreia tinde să i se conformeze.* Autorul operei de artă nu este nici el pasiv, ca la Platon (v. *Ion*), şi nici arta nu e o simplă translatare mecanică a realului – ea este o transfigurare creatoare a lui în sensul formei sale perfecte.

Aristotel apără în continuare arta şi de învinovăţirea că ar fi lipsită de evlavie, înfăţişând zeii sub aspectele lor presupus detestabile. În această privinţă, recunoscând tacit că aici e un sâmbure de adevăr, el dă anumite sfaturi celor ce vor să facă o tragedie cum se cade şi să se ferească de astfel de greşeli. De exemplu, el cere tragediei să fie *imitarea unei acţi-*

* Istoric al filosofiei antice, medievale şi moderne, istoric şi critic literar, logician, etician, estetician (1914–1984).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

uni alese şi să ţină seama de sensibilitatea spectatorului la deznodămintele impregnate de omenie şi dreptate. Cel bun nu trebuie să iasă înfrânt şi nici cel rău triumfător. Obiecţiei platoniciene că poezia declanşează patimi josnice, Aristotel îi aduce întâmpinarea că patimile nu sunt aşa de condamnat, întrucât nu o dată ele slujesc virtuţii dacă sunt bine alese, bine întrebuinţate şi ferite de excese.

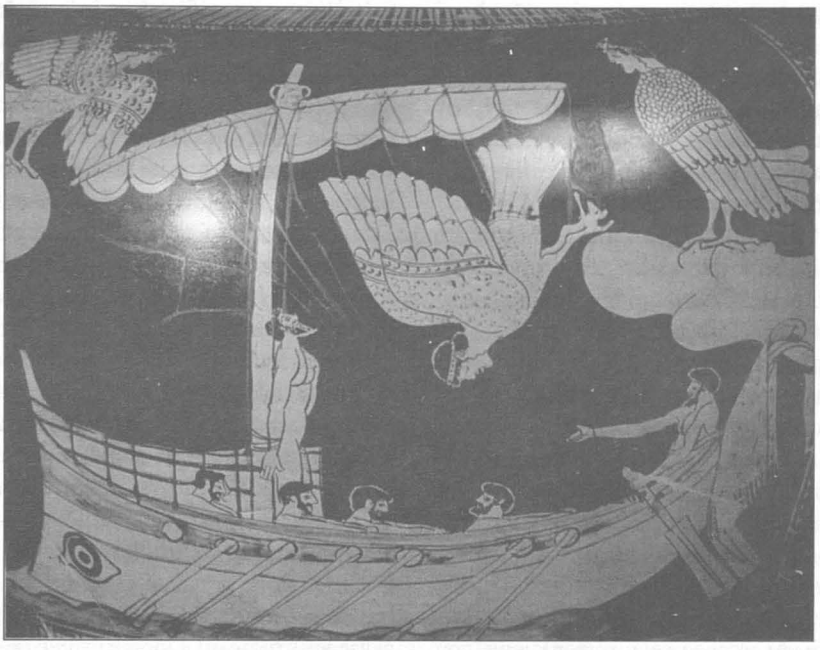

Ulise şi sirenele **(pictură pe o amforă din Atica)**

Dar ceea ce poate interesa în mod deosebit e faptul că Aristotel găseşte în *desfătare* unul din scopurile principale, deplin justificate şi onorabile ale artei. De această plăcere ne vorbeşte şi Platon, dar el o consideră suspectabilă, dacă nu chiar condamnabilă, în timp ce pentru Aristotel ea e curată şi nevătămătoare, fiind însoţită de „purificare".

Aristotel caută să integreze arta în rosturile vieţii umane şi s-o arate argumentat ca fiind de o solidă utilitate. Printre alte argumente, el îl va găsi şi pe acela că arta e o altfel de muncă decât cea obişnuită (anume, una însoţită de plăcere), care reconfortează şi reface energiile cheltuite cu munca productivă.

Cu aceasta, desigur, Aristotel n-a pierdut din vedere rostul educativ al artei, misiunea ei morală în sprijinirea virtuţii. Convingerea lui este însă că tocmai educaţia e aceea care trebuie să cuprindă şi activităţi care oferă o pură desfătare, ceea ce e demn şi nobil pentru om. În *Politica* ni se spune cât se poate de clar că muzica, după tradiţie, nu era privită ca utilă, nici ca necesară educaţiei, cum sunt alte arte şi ştiinţe, ci folosea numai ca un mijloc de întrebuinţare demnă a timpului liber, căci, după părerea timpului – la care aderă şi Aristotel –, dacă există vreo desfătare vrednică de un om liber, aceasta este procurată de muzică.

Remarcabilă în gândirea aristotelică este distincţia pe care o accentuează între *util* şi *frumos*, acordându-le, parţial, o oarecare autonomie. *Kalokagathia* pare să se desfacă, din moment ce se admite şi o desfătare artistică (deci pe linia frumosului), dar fără scop practic, nici măcar cu intenţii etice; deşi, cum am mai spus, lui Aristotel nu-i este deloc indiferentă acţiunea morală a modalităţilor muzicale. Poate fi declarată aproape surprinzătoare afirmaţia din *Politica*, după care *preocuparea exclusivă cu idei practice nu se potriveşte nici sufletelor nobile, nici oamenilor liberi.* Gestul de delimitare a esteticului de alte valori şi-a găsit o deplină aprobare, printre alţii, şi la cunoscutul istoric al filosofiei Gomperz.

De fapt, Aristotel caută doar să justifice rosturile unei arte care nu ne procură decât desfătare estetică; el nu caută să despartă frumosul de moral (etic). În educaţie, spune el (tot în *Politica*), se primesc numai cântecele şi armoniile care au un caracter moral.

Definind *catharsisul* şi arătându-l ca scop al tragediei, ca efect asupra spectatorului, Aristotel aruncă în balanţa reabilitării încă un argument cu remarcabilă greutate, deşi nici Platon nu fusese cu totul străin de acest fenomen.

3. Problema frumosului pare să nu fi fost fundamentală în estetica lui Aristotel – cel puţin nu în lucrările care au ajuns până la noi. Dialogurile platoniciene îi acordă mai mult spaţiu, în timp ce tezele aristotelice cuprind consideraţii practice cu privire la creaţia artistică, o analiză genială a tragediei şi referiri susţinute asupra problemei raporturilor frumosului cu binele şi utilul.

Platon n-a definit categoria frumosului; Aristotel, dimpotrivă, ne-a lăsat o definiţie scurtă şi fermă în *Metafizica* (cap. XIII): „Formele cele mai înalte ale frumosului sunt ordinea, simetria şi definitul şi pe acestea, mai ales, le scot în evidenţă ştiinţele matematice." Ea este completată în cartea a VII-a a *Poeticii*, unde frumosul e arătat ca atribuibil doar acelor fiinţe sau lucruri compuse din părţi diverse, dispuse într-o anumită ordine şi care au, pe deasupra, o dimensiune potrivită. Astfel definit, frumosul este, ca şi la Platon, universal, în sensul că elementele lui se pot regăsi atât în sferele cereşti, cât şi în sânul formelor vieţii de pe pământ ori în viaţa socială (ca, de exemplu, într-un stat bine gospodărit, condus după legi respectate). El există şi în corpul omenesc, în sănătatea şi forţa acestuia, în domeniul moral sau în registrul senzorial (sunete, culori etc.).

Universalitatea frumosului – idee care îi aparţinuse şi lui Platon – oferă o posibilitate de clasificare relativ similară cu aceea pe care am încercat s-o desluşim la dascălul Academiei. Schasler distinge, ca primă treaptă a frumosului la Aristotel, *frumosul formal*, excluzând astfel considerarea lui prin prisma utilizării exterioare, ceea ce, în ochii istoricului german, este semnul unui evident progres. Frumosul formal este determinat – cum am văzut – prin ordine, simetrie, măsură (limitare). Limitarea e aceea care face ca obiectul să ia aspectul de *unitate* în raport cu alte obiecte; ordinea şi simetria acţionează în cadrul raportului dintre părţi şi întreg, care e *unul* în raport cu părţile lui. Frumosul este, deci, *unitate în diversitate*, adică integritate şi justă aşezare a părţilor în ansamblu. Dar părţile trebuie să se afle şi între ele într-o potrivită aşezare, iar sub acest aspect ordinea e simetrie, ca al treilea moment al frumuseţii formale.

Prin urmare, avem şi la Aristotel o frumuseţe a regularităţii matematice, chiar a formelor geometrice, deşi nu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

această regularitate matematică este în stare, singură, să asigure frumosul. Frumosul formal se ridică deasupra exactității și simplelor raporturi matematice, el implică concretul lucrurilor reale sau frumusețea naturii. Dar ceea ce reține aici Aristotel de la Platon și de la alți gânditori greci (cum este Democrit) e convingerea în existența unei *structuri obiective a frumosului* formulabilă în abstract, deci a unui *frumos formal*.

Aristotel n-a căzut nici în idealism, nici în formalism, ci a conceput frumosul în mod materialist, ca proprietate a lucrurilor și fenomenelor însele, exterioare omului.

Dar, dacă frumosul cunoaște universalitatea, nu înseamnă că numai el tronează în existență. În lume există ordine și dezordine; frumosul stă alături cu urâtul.

Aristotel n-a rămas, însă, numai la determinarea matematic-structurală a frumosului. În *Retorica*, el relaționează frumosul la *ceea ce e plăcut sau preferabil în sine*, oferind și definiția după care frumos ar fi *ceea ce e lăudabil pentru sine sau e lăudabil pentru că este și bun.* Aristotel nu lasă frumosul în exclusivitatea perspectivei matematice, ci se străduiește să-i evidențieze corelațiile și implicațiile cu artisticul, eticul și sfera naturii. Asemenea celei platoniciene, considerarea aristotelică a frumosului este complexă, iar aparenta discontinuitate a determinărilor nu e decât rezultatul efortului de a epuiza multilateralul.

Ca urmare, în sfera morală frumosul va prezenta aspecte noi, specifice. El se deosebește de bine prin două trăsături: are caracter sensibil și nu implică o finalitate strictă. Ambele valori se armonizează în cadrul *virtuții,* care este o sinteză a frumuseții și moralității. Felul cum consideră Platon raportul concret dintre valoarea morală a faptei și frumusețea ei ne face să vedem limpede că, în această sferă, calitatea morală este criteriul frumuseții. Întâlnim și unele neconcordanțe: în *Retorica*, binele apare subordonat frumosului, e criteriul acestuia, în timp ce în *Etica* frumosul e o calitate a binelui. Totuși, sunt stabilite și deosebiri între bine și frumos: virtutea aparține *indivizilor, intențiilor lor interioare*, iar frumusețea aparține *acțiunilor, realizărilor*. Binele *se face*, frumosul *se contemplă*; binele are finalitate, pentru frumos, finalitatea nu există sau e accesorie. Cât privește utilul, Aristotel îl separă formal și hotărât de frumos, subordonându-l acestuia (v. *Politica*).

Frumosul artistic pare să ocupe, în mod explicit, un loc foarte modest în preocupările lui Aristotel. Așa cum asertează Bayer, el ar fi situat arta mai mult în sfera științei și tehnicii. Alții însă (de exemplu, Leveque) susținuseră că, pentru Aristotel, obiectul adevărat al artei ar fi fost tocmai frumosul, delectarea prin frumos, despre care am făcut mențiune în paginile anterioare. Gânditorul român Mircea Florian se îndoia și el că, într-adevăr, la Aristotel arta ar fi o creație a frumosului și nota, în același timp, ceea ce numea *caracterul anestetic al frumosului*, la Stagirit. Totuși, convingerea noastră este că din analiza aristotelică nu lipsesc criteriile estetice. Și aceasta reiese foarte evident chiar din alineatul de început al vestitei sale opere (cel care nu este îngăduit să scape atenției celor care se pronunță în această problemă): „Mi-e în gând să vorbesc despre poezie în sine și despre felurile ei; despre puterea de înrâurire a fiecăruia dintre ele; *despre chipul cum trebuie alcătuită materia pentru ca plăsmuirea să fie frumoasă*; din câte și ce fel de părți e alcătuită, așijderi despre toate câte se leagă de o asemenea cercetare începând, cum e firesc, cu începutul." Partea subliniată dovedește cu prisosință că *tocmai criteriul estetic* a fost luat în seamă de Aristotel. Se pare că Leveque era acela care avea deplină dreptate să considere că, deși scrierea *Despre frumos* s-a pierdut, ne-a rămas, totuși, de la Aristotel o concludentă și transparentă aplicare a principiilor sale relative la frumos, în *Poetica.* Cerințele formulate de filosoful grec cu privire la diverse forme de artă pledează, cu îndreptățire neîndoielnică, în același sens. Analiza tragediei se face, evident, prin prisma criteriilor frumosului; stilul poetic e abordat și din perspectiva mărimii, calitățile lui fiind puse în funcție de respectarea cerințelor acestei categorii. Stagiritul recomanda oratorului să întrebuințeze epitete nici prea lungi, nici prea scurte. Opera poetică se cere a fi un întreg unitar, bine încheiat, cu părți care se succed necesar ori verosimil și decurg firesc unele dintr-altele, cu lăsarea la o parte a acțiunilor și întâmplărilor secundare, nesemnificative. El reclamă, printre altele, justificarea părților în ansamblu și organicitatea acestuia.

Frumosul este ordine, spune Aristotel – o spusese și Platon; tocmai de aceea, tragedia trebuie să aibă un început, un mijloc și un sfârșit, iar subiectul ei trebuie să se desfășoare în acest fel; frumosul e simetrie, ceea ce se reflectă tocmai în cerința unei structuri tripartite a tragediei: început – mijloc – sfârșit. Frumosul este limitare, în conformitate cu care „subiectele trebuie să aibă și ele o oarecare întindere, o întindere lesne de cuprins cu gândul...". În general, mai tot ce spune Aristotel despre tragedie se plasează pe coordonatele estetice ale organicității, ordinei, armoniei, limitei, adică *măsurii*. Chiar dacă nu o face în mod explicit și sistematic, criteriile frumosului sunt cele pe care le aplică vizibil Aristotel, deși în cea mai mare parte în mod tacit.

Nu avem nici la Aristotel – cu toate progresele gândirii sale în raport cu Platon – o teorie științifică a frumosului. Deși temeliile cercetărilor sale sunt incomparabil mai solide, el a trecut, pe de o parte, la o cercetare prea morfologică a unui anumit gen artistic, fără a evidenția mai detaliat o estetică a genului, iar, pe de altă parte, în considerațiile generale despre artă și frumos, Aristotel e mai fragmentar decât Platon, păstrând, în mare măsură, indistincțiile acuzate la dascălul său. Nici la el nu este de văzut o clarificare a specificului estetic în raport cu binele și adevărul. Totuși, așa cum am evidențiat, Aristotel indică limpede posibilitatea unei analize estetice a artei, respectiv dovedește că a sesizat în mai mare măsură decât Platon condițiile estetice ale artei și deductibilitatea unei structuri formale a frumosului din opera concretă. Mai mult decât atât, în opoziție cu Platon – care subordona cu totul frumosul sensibil cerințelor etice, pedagogice și politice –, Aristotel vede și susține îndreptățirea unei arte care place printr-un frumos fără scop sau, mai bine zis, prin niciun alt scop decât acela de a delecta sufletul omenesc, înnobilându-l și ridicându-l într-o sferă spirituală eliberată de tribulațiile mărunte ale vieții. Recunoscând clar această bivalență a artei (inegal dezvoltată în preocupările lui), Aristotel atinge și aici o profunzime mult mai mare și un orizont mult mai larg decât acelea ale dascălului său. El s-a ridicat – fie și printr-o nesusținută intuiție – la sesizarea clară a specificului estetic al frumosului, premergând, foarte de departe și doar ca simplu gest, tendința pură spre artă.

Capitolul de încheiere al tezei a vrut să ofere, pe scurt, o privire de ansamblu asupra raportului celor trei mari filosofi greci la formularea problemelor estetice ale artei și frumosului, o evaluare a nivelului până la care s-a ridicat gândirea lor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

în acest domeniu şi, bineînţeles, o reprivire a legăturii ideilor estetice cu cele filosofice printr-o considerare finală a influenţei pe care a avut-o gândirea filosofică asupra mersului ideilor estetice ale celor trei filosofi. Unele dintre aceste consideraţii le-am evocat chiar în paginile de până aici ale acestui rezumat, astfel încât nu mai socotim necesar să revenim asupra lor.

În general, Socrate este mai puţin luat în seamă ca estetician, deşi lui îi aparţine începerea dezbaterii deschise asupra esenţei frumosului, precum şi prima operaţie susţinută de adecvată definire a acestuia.

Cele două nume centrale din perioada clasică a filosofiei greceşti, luate în consideraţie, sunt cele ale lui Platon şi Aristotel. Ca greutate personală, ei sunt apreciaţi diferit. Pentru un Schasler, Aristotel ar avea prioritate valorică, dar Ch. Bénard, platonist ardent, se va strădui să-l aşeze pe acesta pe o treaptă mai jos decât Platon. Într-o lucrare mai recentă, Denis Huisman face şi el din Platon figura centrală a esteticii antice greceşti. Dar o atare problemă este şi greu de soluţionat şi nici nu prezintă un interes deosebit pentru ordinea de idei a tezei noastre. Din consideraţiile pe care le-am făcut asupra ideilor estetice ale celor doi gânditori, rezultă şi pentru noi că Aristotel e acela care a aşezat consideraţia frumosului pe un teren mai solid şi a deschis larg calea pentru o viitoare tratare a problemei frumosului dintr-un punct de vedere mai ştiinţific, eliberat de încorsetarea idealismului platonician.

De un deosebit interes este afirmaţia că Antichitatea nu a avut o estetică propriu-zisă – ceea ce, firește, se poate argumenta. Acestui punct de vedere i s-a raliat, printre alţii, B. Croce, din consideraţii filosofice greu de acceptat. Dar şi alţi autori, atenţi la fuziunea frecventă şi susţinută a frumosului cu binele, chiar a ridicării binelui la rangul de valoare superioară oricărei alteia şi de care depinde oricare alta (inclusiv frumosul), consideră că ideile estetice antice nu s-au autonomizat suficient pentru a constitui o ştiinţă aparte. Şi aici, opiniile au fost împărţite, iar soluţia nu ni se pare a fi alta decât aceea pe care a enunţat-o gânditorul român Tudor Vianu; acesta aprecia că, şi în cazul în care nu se admite existenţa unei estetici antice, rămâne, totuşi, sigur faptul că problemele ei s-au pus încă de atunci.

Nu este, însă, vorba numai de o simplă enunţare a unei problematici. În estetica frumosului şi în teoria artei, filosofia clasică greacă ne-a lăsat şi unele soluţii asupra cărora gânditorul contemporan merită să-şi arunce privirea.

Astfel, dacă gândirea antică n-a delimitat frumosul de moral, nu înseamnă că teza *Kalokagathiei* e repudiabilă în sine. Există un specific al fiecăreia dintre cele două valori, dar există şi o intimă corelaţie a lor. Numai nişte esteţi fără măsură ar putea să pledeze pentru absoluta lor disociere. De aceea, trebuie să-i apreciem pe greci pentru că au tratat frumosul prin stricta prismă a umanului, că l-au subordonat vieţii, că i-au văzut şi reclamat rosturile umane şi cetăţeneşti, educative şi politice. Grecii sunt cei dintâi care au pledat pentru o semnificaţie umanistă a artei, desigur, în sensul limitat în care înţelegeau ei umanismul; tot ei sunt cei care, mult departe de noi, au înţeles funcţia socială a artei, au cerut şi impus artistului şi scriitorului responsabilitatea în faţa cetăţii, pentru rosturile creaţiei lor.

Academia Română, Filiala Cluj-Napoca,
„Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca“,
Editura Academiei Române, VI,
Seria Humanistica, 2008, Extras, pp. 4-22

Cea de-a douăsprezecea ediţie a *Zilelor Culturii Polone* la Suceava

Dr. Ion CONSTANTIN

În organizarea Uniunii Polonezilor din România, în perioada 16 – 18 septembrie 2010, la Suceava a avut loc cea de-a douăsprezecea ediţie a *Zilelor Culturii Polone*, sub forma unui simpozion ştiinţific dedicat trecutului şi prezentului relaţiilor româno-polone, înţelese în sens larg şi în diversele lor manifestări. Manifestarea este singura de acest gen din Europa Central-Răsăriteană. Desfăşurat sub deviza „Mai aproape unii de alţii“, simpozionul din acest an a reunit cercetători istorici, filologi, istorici de artă, sociologi, etnografi din România şi Polonia, dar şi din Ucraina şi Republica Moldova, pe care îi leagă aceleaşi pasiuni şi interese.

În deschiderea oficială a manifestării, au rostit cuvântări: ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Polone în România, Dl. Wojciech Zajączkowski, preşedintele Uniunii Polonezilor din România, Dl. Deputat Ghervazen Longher, precum şi reprezentanţi ai oficialităţilor locale. În discursul său, preşedintele Uniunii Polonezilor din România a subliniat că „Manifestările din cadrul Zilelor Culturii Polone sunt menite să apropie popoarele român şi polon, să promoveze cultura polonă în România, să favorizeze deschiderea către alţii şi cunoaşterea comunităţii poloneze din Bucovina multietnică“.

Lucrările simpozionului s-au desfăşurat în cadrul a două secţii: istorie şi cultură, la Muzeul Ştiinţelor Naturii din Suceava, sub deviza „Polonia şi România – legături istorice şi culturale – trecut şi prezent“.

La secţiunea „În lumea istoriei“, având ca moderatori pe conf. dr. Florin Pintescu, prof. dr. Constantin Rezachevici, dr. Ion Constantin şi dr. Alina Felea, au fost prezentate următoarele comunicări: Michał Wasiucionek – Varşovia: *Obligaţiile băneşti ale Moldovei faţă de Republica celor Două Popoare în anii 1600–1611*; Cristian Bobicescu – Bucureşti: *Observaţii referitoare la imaginea Moldovei şi a moldovenilor în a doua jumătate a secolului XVI şi a doua jumătate a secolului XVII*; Tatiana Cojocaru – Bucureşti: *Domeniul de*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

refugiu al lui Ieremia Movilă şi al familiei sale; conf. dr. Florin Pintescu – Suceava: *Bătălia de la Hotin (1621) în izvoarele şi literatura istorică din România*; dr. Monica Dejan – Suceava: *O salbă cu monede poloneze din argint descoperită la Siret – Biserica Sfântul Onufrie*; dr. Daniel Hrenciuc – Rădăuți: *Casa Polonă din Suceava în documente din arhive*; prof. dr. hab. Zbigniew Karpus – Toruń: *Luptele Regimentului 2 de Ulani al Legiunilor Poloneze (ale Regimentului 2 de Cavalerie Uşoară Rokitna) în Carpați şi Bucovina în Primul Război Mondial*; dr. Aleksander Smoliński – Toruń: *Regele României Carol al II-lea ca şef al Regimentului 57 Infanterie al Armatei Polone a celei de-a II-a Republici*; prof. dr. hab. Michał Klimecki – Toruń: *Demersurile poloneze şi ucrainene în Bucureşti în anul 1920. România față de alianța polono-ucraineană şi Republica Populară Ucraineană*; prof. dr. Constantin Rezachevici – Bucureşti: *Stagiul polonez (1923–1924) – o răscruce în formarea lui P.P. Panaitescu*; Paweł Rutkowski – Toruń: *Izvoare ale cercetării istoriei Marinei de Război a Regatului României în anii 1919–1940*; Jarosław Durka – Częstochowa: *România în ochii diplomaților polonezi în anul 1924*; prof. dr. hab. Waldemar Rezmer – Toruń: *Potențialul militar al Regatului României interbelice în aprecierea autorităților militare poloneze*; dr. Ion Constantin – Bucureşti: *Războiul sovieto-polon din vara anului 1920. Miracolul de pe Vistula*; dr. Patryk Tomaszewski – Toruń: *Opinii despre Corneliu Zelea Codreanu şi Legiunea Arhanghelului Mihail în presa poloneză de dreapta din anii '30 ai secolului XX*; lect. dr. Radu Bruja – Suceava: *Despre polonezi, Polonia şi... Mişcarea Legionară. O cronică a raporturilor polono-române*; dr. Ewa Rosowska – Toruń: *Izvoare ale cercetării istoriei relațiilor polono-române după 1918 în fondurile arhivelor poloneze*; dr. Krzysztof Halicki – Bydgoszcz: *Internarea funcționarilor Poliției de Stat în România*; dr. Krzysztof Spruch – Częstochowa: *Internarea mareşalului Śmigł-Rydz în România*; dr. Adam Burakowski – Varşovia: *Represiunile comuniste împotriva comunității poloneze din România – invitație la cercetare*; Arkadiusz Gnaś: *Meciurile de footbal între Polonia şi România la nivelul primelor reprezentative şi jocurilor pentru cupele europene în anii 1945–1989*; dr. Alina Felea – Chişinău: *Documente despre familia Krzeczkowski în arhiva de la Odessa*; Tadeusz Gaydamowicz – Cracovia: *Istoria şi activitatea polonezilor din neamul Skupiewski şi Jasiewicz în România (a doua jumătate a secolului XIX – prima jumătate a secolului XX)*; col. (r.) prof. Eugen Ichim – Bucureşti: *Un general român de origine poloneză – Leonard Mociulschi*; dr. Hanna Szczechowicz – Włocławek: *Evenimentele din România anului 1989. Aprecieri şi reflecții ale presei poloneze*; Wojciech Szwed – Łambinowice-Opole: *Colaborarea polono-română în domeniul transportului feroviar. Locomotiva românească Diesel 060 DA pe liniile ferate poloneze*; Krzysztof Górski – Gdańsk: *Patriarhul Teoctist şi Biserica Ortodoxă față de Polonia şi polonezi după anul 1989. La un deceniu de la vizita celui de al cincilea patriarh în Polonia*; Joanna Danielewska-Socha – Toruń: *Probleme selectate din concepția poloneză privind politica de securitate şi apărare după 1991*; dr. Karolina Karpus – Toruń: *Experiența Poloniei în adaptarea legii privind deşeurile la cerințele Uniunii Europene. Propuneri pentru România*; Robert Rajczyk – Katowice: *Politica față de diaspora poloneză.*

La secțiunea „În lumea culturii şi a problematicii minorităților naționale", având ca moderator pe prof. dr. Joanna Porawska, au fost prezentate comunicările: dr. Nicolae Mareş – Bucureşti: *Frédéric Chopin în conştiința românilor. 2010 – bicentenarul naşterii compozitorului*; prof. dr. Joanna Porawska – Cracovia: *Noțiunea de patrie în limba română*; dr. Olimpia Mitric – Suceava: *Relațiile culturale româno-polone din perioada interbelică reflectate în paginile ziarului „Glasul Bucovinei"*; dr. Ioan Ieţcu – Suceava: *Câteva repere culturale, istorice şi turistice în relațiile polono-române*; dr. Krzysztof Nowak – Katowice: *Minoritatea poloneză din România pe fond comparativ (până în anul 1989)*; dr. Helena Krasowska – Varşovia şi dr. Magdalena Pokrzyńska – Zielona Góra: *Consecințele structurale ale Festivalului Folcloric Internațional „Întâlniri Bucovinene" (pe baza opiniilor participanților ucraineni)*; dr. Krystyna Jędrzej-Gawlicz – Wrocław: *Contracararea căsătoriilor în Cacica multietnică, în lumina datelor din cărțile parohiale şi în opiniile locuitorilor*; Stanisław Figiel – Cracovia: *Bucovina românească şi comunitatea poloneză în literatura ghidurilor turistice din Polonia*; dr. Ewa Kocój – Cracovia: *Ruşii lipoveni în România – din istoria colonizării şi culturii*; dr. Jan Bujak – Cracovia: *Klemens Kołakowski – poet, ziarist, descoperitor, inspirator şi animator al spiritului polonez în Bucovina*; Vasile Schipor – Rădăuți: *Un bucovinean candidat la Premiul Nobel pentru Pace – profesorul Peter Tomaschek.*

Bogăția de informații prezentate în comunicările şi dezbaterile ce au urmat în cadrul simpozionului, pe o gamă diversă de subiecte referitoare la problematica legăturilor istorice şi culturale dintre Polonia şi România, a conferit simpozionului o utilitate deosebită din perspectiva cercetării ştiințifice a temelor abordate. Cu siguranță, multe dintre aceste comunicări vor constitui surse bibliografice importante pentru lucrări şi exegeze ştiințifice valoroase de viitor.

Cu acest prilej, au fost lansate o serie de lucrări referitoare la istoria şi cultura poloneză, precum: *Relații polono-române în istorie şi cultură*, Suceava, 2010; ultimele numere ale revistei Uniunii Polonezilor din România, „Polonus"; Nicolae Mareş, *Diplomație. Politică. Spiritualitate. Cultură*, Editura Prut Internațional, Chişinău, 2010; Ion Constantin, *Cazul Ryszard Kukliński – un Pacepa al Poloniei?*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, 2009 ş.a.

Organizat în pitoreasca Bucovină – o adevărată „Europă în miniatură", având în vedere varietatea multietnică şi multiculturală a acestei regiuni – simpozionul a reprezentat un prilej potrivit de a cunoaşte comunitatea polonă la ea acasă. Manifestarea a evidențiat faptul că polonezii din România, care au conservat limba, religia şi tradițiile înaintaşilor, vor să fie o punte între Polonia şi România, un intermediar în cunoaşterea şi înțelegerea reciprocă dintre polonezi şi români, legați printr-o istorie comună.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Am primit, vă semnalăm

„Lumină Lină"/„Gracious Light" –
Revistă de spiritualitate şi cultură românească

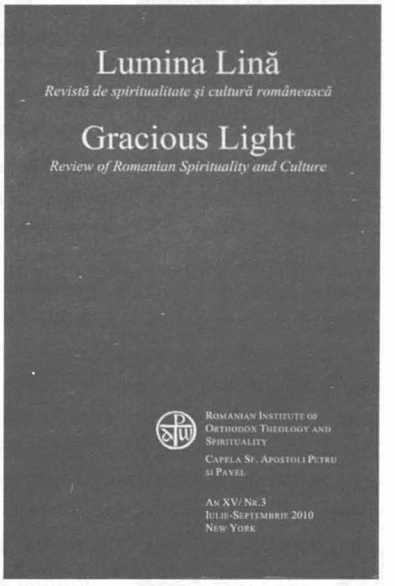

Cel mai recent număr primit la redacţie al publicaţiei new-york-eze „Lumină Lină" (iulie/septembrie 2010) ne oferă surpriza unui sumar generos, din care nu lipsesc, alături de personalităţi marcante ale exilului american, şi voci din ţară. Apărută sub egida Institutului Român de Teologie şi Spiritualitate Ortodoxă „Capela Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel", publicaţia oferă, începând cu anul 1993, cea mai completă imagine culturală a României de dincolo de hotarele istorice. Semnează, în paginile revistei, nume de referinţă ale culturii, precum preotul dr. Theodor Damian, preşedintele fundaţiei, Dan Angelescu – autorul unui substanţial studiu despre poezia lui Horia Stamatu (*Poeticul, între filosofie şi religie*), drd. Stelian Gomboş (*Câteva referinţe despre Biserica Ortodoxă şi societatea românească actuală*) sau George Băjenaru (*O aventură heraclidiană în Logos şi întru Logos*). Din ţară răzbate vocea lui Alex. Ştefănescu (*Întâmplări cu scriitori*), dar şi ecouri ale unor cărţi apărute la editura clujeană Eikon, sub coordonarea lui Aurel Sasu (*Starea de excepţie. Valeriu Anania, omul şi destinul 1946*) sau Valeriu Anania şi Aurel Sasu (*Despre noi şi despre alţii*, Curtea Veche, 2009).

Analizând creaţia lui Horia Stamatu, poet marcant al exilului, stabilit la Freiburg şi preocupat de filosofia heideggeriană, Dan Angelescu constată de pildă: un vers din Hölderlin pe care Heidegger îl ridică la rangul de postulat (*„Ceea ce rămâne, poeţii ctitoresc"*) îi oferă lui H. Stamatu prilejul să se situeze în galeria marilor profeţi precum Novalis, Hölderlin sau… Eminescu. Pornind de la propriul destin şi de la *teroarea istoriei*, după expresia lui M. Eliade, poetul, preocupat de Soarta Fiinţei, constată brusc că „orizontul se reduce la o mlaştină". Prin această observaţie, poezia lui H. Stamatu capătă un discret halou de sorginte hegeliană, confirmând teza că poezia şi filosofia exprimă divinul sau, în cel mai bun caz, cuprinzătoarele adevăruri ale spiritului.

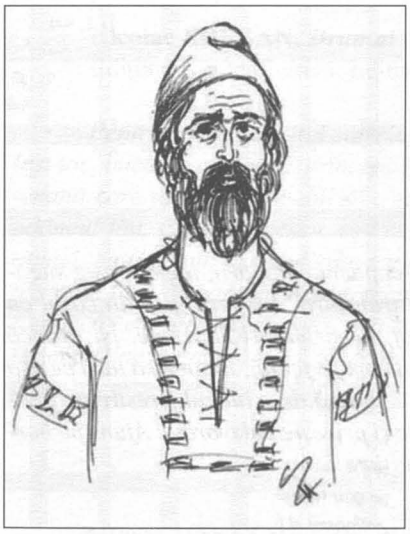

Din cuprinsul revistei nu lipsesc nici poeţii membri ai cenaclului literar „Mihai Eminescu" din New York. Sunt prezente, cu o bogată selecţie lirică, nume mai puţin frecventate ale publicisticii actuale, majoritatea rezidenţi americani, practicanţi ai unui discurs liric dezinhibat, sincer şi original (*„Cădelniţând tomnatic, prin taine şi prin ceaţă/Frunzele mierii se leagănă-nspre moarte/Noiembrie cade oblic, cu frunze ne răsfaţă/Pe gene tremurânde, în viscole de şoapte"*). Versurile aparţin lui Stelian Platon, iar ca dânsul sunt mulţi poeţi români, aflători temporar şi fortuit peste Ocean.

CRONICAR

Filosoful, poetul, exploratorul valaho-dac Aethicus Donares (Ister), aprox. 421–500, autorul *Cosmografiei*, primul european ce face ocolul lumii cu 1057 de ani înaintea lui Magellan (portret în tuş de Patricia Pura, reprodus din revista „Lumină Lină")

Sursele ilustraţiilor: pp. 3-4: Autoarea; p. 9: *Artur Silvestri: Fapta culturală*, ed. coordonată şi îngrijită de Mariana Brăescu Silvestri, ed. Teodora Mîndru, Editura Carpathia, Buc., 2009 (portret); p. 14: Autoarea; p. 16: Redacţia „B.B."; p. 17: http://www.muzeul-satului.ro/imagini_ marturii_septembrie_2010.php; pp. 18-21: Filialele BMB; pp. 26-28: William Watson, *L'Art de l'ancienne Chine*, Éditions d'art Lucien Mazenod, Paris, 1979; p. 31: K. Papaioannou, *L'Art Grec*, Éditions d'art Lucien Mazenod, Paris, 1972; p. 38: *Atlas-ghid: Istoria şi arhitectura lăcaşurilor de cult din Bucureşti din cele mai vechi timpuri până în anul 2000*, volumul II: *Biserici ortodoxe*, coordonare volum Arh. Lucia Stoica, Arh. Neculai Ionescu-Ginea, Editura Ergorom '79, Buc., 2000, p. 495; coperta II: Virgil Brădăţeanu, *Constantin I. Nottara*, Editura Meridiane, Buc., 1966; coperta III: Esenin, *Poezii – Poeme*, în româneşte de George Lesnea, postfaţa de Tamara Gane, ediţia a II-a, ESPLA, Buc., 1959; coperta IV: http://www.right-words.ro/imgupl/author/t-600x600/mircea-florian--3640--t-600x600-rw.jpg

Sursele citatelor: coperta II: Virgil Brădăţeanu, *Constantin I. Nottara*, pp. 51-52; coperta III: Serghei Esenin, *Moscova cîrciumărească*, ediţie bibliofilă, tălmăciri de Zaharia Stancu, ilustraţia de Ovidiu Croitoru, text îngrijit şi Addenda de Florin Rotaru, Editura Biblioteca Bucureştilor, 1999, pp. 16-17; coperta IV: Mircea Florian, *Metafizică şi artă*, Casa Şcoalelor, 1945, p. 12.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Cărţi de literatură română de la Biblioteca „Marin Preda"

Marin MINCU, ***Cvasitratat de/spre literatură: A fi mereu în miezul realului***
Prefaţă de Bogdan Creţu, postfaţă de Ştefan Borbély, tabel cronologic de George Popescu, Editura Paralela 45, Piteşti, 2009, 936 p.

Aş spune – cu teama de a rosti un adevăr care ar putea fi răstălmăcit, cum răstălmăcite vor fi, de altfel, nenumărate afirmaţii din această postfaţă... – că Marin Mincu este unul dintre genialii „regizori din umbră" ai literaturii noastre postbelice: a stârnit ură şi polemici, a generat fervoare şi s-a pus el însuşi în ecuaţii discutabile. Poate visa cineva la mai mult de atât? Se poate compara această energie exacerbată cu voinţa de calm şi obedienţă a celor mulţi şi fatalmente cuminţi?
(Ştefan Borbély)

Doina RUŞTI, ***Fantoma din moară***
Editura Polirom, Iaşi, 2008, 431 p.

Şi atunci, suferinţa lui Ion Nicolescu, răbufnită ca o lavă, se ridică la cer printre măciuliile de porumb, albă şi plutitoare, ca o fantomă. O vedea cum alunecă pe aleea pietruită, până la Sile, care continua să plângă ţinându-se cu amândouă mâinile de ulucile gardului. Şi apoi, ca un duh plutitor, se depărtă în acelaşi ritm de fulg suflat, peste şoseaua îngheţată, pe lângă femeile, nemişcate şi ele, în aburii sfârşitului de toamnă. Dintre tufele de smochin, vedea cum sufletul lui disperat, încolţit şi neputincios, devenit un balon de fiere, se furişează, lichid, prin geamul spart, între zidurile roşii, în pântecul încă viu al morii, pentru a se întâlni cu cealaltă parte a lui, fericită şi caldă, care aştepta acolo de 40 de ani...

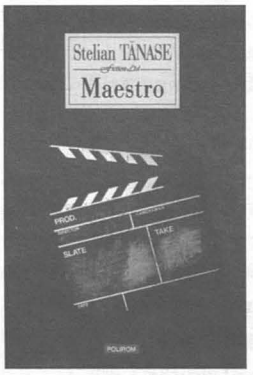

Stelian TĂNASE, ***Maestro – O melodramă***
Editura Polirom, Iaşi, 2008, 592 p.

Îngerul închide catastiful unde a notat povestea. Strînge capacul călimării, împătureşte sugativa şi un şervet de care se folosise să îşi şteargă palmele cînd transpira. Acoperă grijuliu coşul cu merinde, adună restul lucruşoarelor. Se scutură pedant de praf, de firimituri şi scame. Îşi aruncă balonzaidul peste cioturile din omoplaţi care imaginau nişte aripi cam ferfeniţă. Înainte să iasă pe uşa de la balcon, se opreşte o clipă să soarbă o înghiţitură de ceai. Coboară de-a lungul ferestrelor. Soarele îi scapără în faţă. Mijeşte ochii, duce palma cozoroc la frunte şi priveşte bulevardul. Ajuns pe bordură, încearcă să ia un taxi. Nici unul nu opreşte, deşi trec o mulţime...

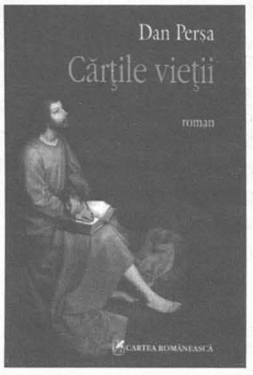

Dan PERŞA, ***Cărţile vieţii***
Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2009, 255 p.

Şi iată trenul, şuierând în timp ce alerga peste câmpii. Şi iată Dâmbul Murelor, Colnicul Vătafului, Gorganul Găinii, Măgura Dulce, Colina Zdrenţărosului, Movila Galbenă, Culmişul Pahonţului, Greabănul Tânguirii, Piscanul Prisăcarului. Şi iat-o pe Luciia cum aleargă prin curtea conacului şi intră în odaia casei bătrâneşti, sub grinzile negre şi cu ascunzişuri misterioase şi, aşezându-se pe pat, cu mâinile împreunate în poală, plânge încetişor, fără hohote, doar suspinând... Ştefan îşi scărmănă, cu nodurile pumnilor, ochii şi când i-a deschis iar, îl văzu pe tătâne-su, stolnicul Costandin, neîntrerupt călare pe cal şi mergând ca într-o veşnicie, fără oprire şi ţintă...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

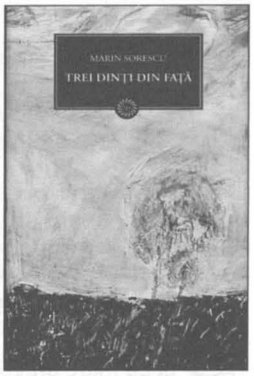

Marin SORESCU, *Trei dinţi din faţă*
Ediţie necenzurată, prefaţă de Sorina Sorescu, Editura Art, Bucureşti, 2009, 559 p.

În ultima vreme, Tudor călători. Tot aşa, chircit, dăduse aproape ocol pământului. Luase ţările la rând, intra în muzee, descoperea lucruri fantastice... şi în zori, când se spăla şi mergea la slujbă... era alt om. Mult mai cult, mai umblat. Ca şi înainte însă, nu făcea caz de cunoştinţe, nici de faptul că dac-ar fi vrut ar fi mers pe acoperişuri, ori ar fi zburat pur şi simplu. Mergea tot pe jos, tocmai ca să nu atragă atenţia şi să nu jignească. *Lucrurile astea se descoperă greu, cu preţul multor încercări, unii ajung la ele mai devreme, alţii mai târziu. Sunt mulţi cărora nu le-a fost dat să le afle niciodată. Şi trebuie menajaţi...*

Gabriela ADAMEŞTEANU, *Drumul egal al fiecărei zile*
Ediţia a V-a revăzută, postfaţă de Sanda Cordoş, Editura Polirom, Iaşi, 2008, 360 p.

Mergeam de-acum pe pavaj, călcând peste grămezile de foi umede, şi-mi simţeam întâmplările de până acum căzând ca-n necontenite oglinzi în ochii miraţi care speram să mă înconjoare. Nu mi se întâmplase nimic deosebit şi totuşi, pentru scurt timp, aveam să fiu mitul coridoarelor, despre mine avea să se pomenească seara în camere. Îmi părea bine că aveam să plec, dar luasem pentru totdeauna cu mine aerul de provizorat de aici şi-acum ştiam că, tot aşteptând să-l părăsesc, ajunsese al meu şi ţineam la ele aşa cum ţineam la corpul meu, cu familiaritate, cu repulsie, cu obişnuinţă...

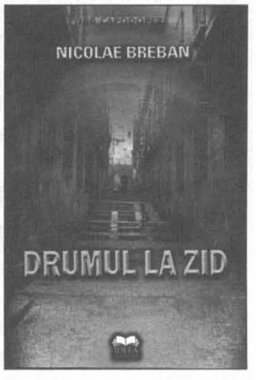

Nicolae BREBAN, *Drumul la zid*
Ediţia a II-a, definitivă, Editura Ideea Europeană, Bucureşti, 2009, 808 p.

Pentru că, la sfârşitul suferinţelor, tunelului, noroaielor şi singurătăţii, te vei întoarce în acelaşi loc, bucuros că poţi să reîncepi. Şi asta numai pentru că în tine există acea măruntă „defecţiune" umană care te face incapabil să „înveţi" sau să oboseşti, să devii „înţelept" sau cinic: undeva, în adâncul tău, Castor Ionescu, eşti nemişcat şi dur, precum metalul din privirile îngerilor. Şi cu toţii atunci, cu trecutul, armatele dezertorii şi vivandierele noastre, preoţii, animalele, obiectele, peştii şi tristeţile fără de care nu ne-am recunoaşte, cu oraşele noastre mândre, distruse, în pulbere sau viitoare, cu cele zece degete şi cu piramida nevăzută de strămoşi ce ne stau cu tălpile pe creştet, ne sprijinim pe tine, ne agăţăm, cu oarecare stângăcie şi brutalitate, ghearele noastre puternice şi obosite de tine...

Mircea DANELIUC, *Ora lanti*
Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2007, 376 p.

Zbîrnîitul din cap s-a mutat în articulaţii. Îmi zornăie fiecare globulă. Sînt zguduit violent, această frecare mă va calcina într-un scăpărat criogenic. Sînt rece, mi-e frig. Am inima învelită în gheaţă, ca pentru transplant. Gîndesc glacial, sînt pătruns de vigoare, presimt un sfîrşit asurzitor, deflorant; explozia nu mai sper s-o aud din cauza diferenţei de viteză dintre lumină şi sunet. Privesc realitatea în faţă, precum Constantin Brîncoveanu. Uite-i cum aleargă spre mine. Nu pot să-i ajut cu nimic. Mi se pare ilar, dar nu-mi vine să rîd.

Rubrică realizată cu sprijinul Filialei „Marin Preda" a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti,
coordonator Cătălin GAVRILĂ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

CALENDARUL LUNILOR
Sfânta Vineri a bucureştenilor

Dr. Marian NENCESCU

Sărbătoarea *Sfintei Vineri* (*Vinerea mare de Toamnă* sau *Vinerea celor 12 vineri*, cum mai era denumită) era ţinută cu mare dragoste în tot spaţiul românesc. Astfel, până în secolul al XIX-lea, sărbătoarea avea loc strict într-o zi de vineri, chiar dacă data de 14 octombrie, considerată prin tradiţie ziua *Sfintei Parascheva*, cădea în altă zi. În fapt, data respectivă marca aducerea la Iaşi, de către domnitorul Vasile Lupu, în ziua de vineri 14 octombrie 1641, a moaştelor Sfintei Parascheva, considerată *Sfânta Vineri de la Iaşi*. Referitor la data la care era sărbătorită efectiv sfânta ocrotitoare a Moldovei, nu există referinţe stricte, toate informaţiile conducând spre cea mai apropiată zi de vineri ce succeda datei de 14 octombrie. Chiar onomasticul grecesc al sfintei, respectiv *paraschevi*, conduce la o traducere literară: „a cincea zi a săptămânii".

Sfânta sau Maica Vineri era, aşadar, personificarea zilei de vineri (o degradare a sărbătorii romane dedicată zeiţei Venus; pentru romani, Venus sau Venera era întruchiparea frumuseţii şi a dragostei). La români, sub chipul sfintei se ascund două *personaje* total opuse: primul reprezintă o sfântă creştină, o imagine benefică, luminoasă şi pozitivă, al doilea, o bătrână cu calităţi demonice, un fel de Baba Cloanţa din basme. Ambele imagini au egală răspândire în popor, dovadă că straturile culturale diferite din care provine mitul nu s-au sudat îndeajuns.

Analizând rolul metalurgiei şi alchimiei, două ştiinţe „empirice", cu implicaţii ezoterice în viaţa popoarelor primitive, M. Eliade constata, de pildă (*Metallurgy and Magic Alchemy*, în „Caietele lui Zalmoxis", Paris, 1956), că în spaţiul românesc studiile despre ocupaţiile tradiţionale nu au găsit ecoul cuvenit, ratându-se astfel exact ce reprezintă „primordial, esenţial şi valoros" în spiritualitatea românească. Analizate sub acest aspect, referirile la Sfânta Vineri, ipostază antropomorfă a divinităţii selenare, pot fi puse în legătură cu marile sărbători *solstiţiale* sau *echinoxiale* sau cu festinurile comunitare consacrate încheierii unor cicluri agrare ori pastorale. Sub aspect mitologic, evenimentele ce preced *pomana* propriu-zisă pot fi puse în acord cu un ceremonial de *îmblânzire* a sufletului mortului, în scopul acceptării ofrandei. De aici derivă tradiţia organizării de ceremonii laice aflate sub protecţia divină a sfântului sau sfintei patroane. În egală măsură, mitologia tradiţională acordă calitatea de protector nu doar asupra fiinţelor vii, dar şi asupra universului în totalitate, de unde şi ideea că Sfânta Parascheva este ocrotitoarea Moldovei.

Apărătoare a animalelor, a păsărilor, dar şi în egală măsură a călătorilor, Sfânta Vineri apărea *în vis* femeilor, oferindu-le şi unele „leacuri" băbeşti. Pe 14 octombrie, femeile măritate nu torceau, nu spălau rufe şi nu preparau pâine. Cele care îndrăzneau să lucreze în această zi riscau să le apară negi pe mâini. Totodată, era zi de *post*, indiferent de ziua săptămânii când cădea aniversarea. Uneori se făceau praznice cu mere, colaci şi carne de oaie. Tradiţia spune că de Sfânta Parascheva *îşi făcea cojoc şi Sfântul Soare*.

La Bucureşti, biserica dedicată *Sfintei Vineri – Hereasca* din centrul oraşului a fost întotdeauna loc de pelerinaj. Demolarea lăcaşului sfânt, la mijlocul anilor '80, a însemnat nu doar un eveniment perceput public ca negativ la adresa guvernului, cât mai ales o premoniţie a unei răzbunări divine. Cel care a comandat, din umbră, demolarea Sfintei Biserici atât de dragă bucureştenilor, a plătit *cu sânge*, în ziua de Crăciun, 1989, îndrăzneala sa.

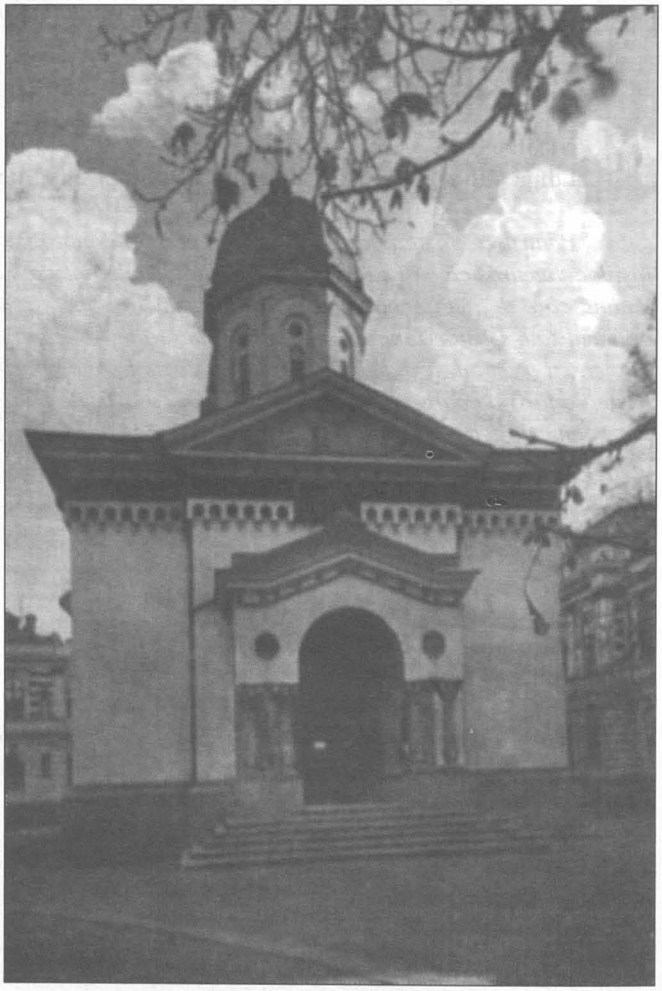

Biserica Sf. Vineri – Hereasca, la 1939

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

octombrie 2010

♦ 1 octombrie 1855. 155 de ani de la apariţia, la Iaşi, a revistei **„Steaua Dunării. Jurnal politic, literar şi comercial“**, până la 5 noiembrie 1860, sub redacţia lui M. Kogălniceanu

♦ 1 octombrie 1905. 105 ani de la naşterea compozitorului, dirijorului **Gheorghe Danga** (1 oct. 1905 – 5 nov. 1959)

♦ 1 octombrie 1930. 80 de ani de la naşterea actorului francez **Philippe Noiret** (1 oct. 1930 – 23 nov. 2006)

♦ 1 octombrie 1945. 65 de ani de la naşterea actorului **Tudor Gheorghe**

♦ octombrie 1970. 40 de ani de la apariţia, la Bucureşti, a revistei **„Manuscriptum“**, editată de Muzeul Literaturii Române, director fondator D. Panaitescu-Perpessicius

♦ 2 octombrie 1875. 135 de ani de la moartea inventatorului, inginerului, matematicianului **Petrache Poenaru** (10 ian. 1799 – 2 oct. 1875)

♦ 2 octombrie 1905. 105 ani de la moartea poetului francez **José María de Heredia** (22 nov. 1842 – 2 oct. 1905)

♦ 2 octombrie 1935. 75 de ani de la naşterea scriitorului **Paul Goma**

♦ 3 octombrie 1895. 115 ani de la naşterea poetului rus **Serghei Esenin** (3 oct. 1895 – 27 dec. 1925)

♦ 3 octombrie 1900. 110 ani de la naşterea prozatorului, dramaturgului american **Thomas Wolfe** (3 oct. 1900 – 15 sept. 1938)

♦ 4 octombrie 1880. 130 de ani de la moartea compozitorului, dirijorului francez **Jacques Offenbach** (20 iun. 1819 – 4 oct. 1880)

♦ 4 octombrie 1940. 70 de ani de la moartea sociologului, filosofului **Petre Andrei** (21 iul. 1891 – 4 oct. 1940)

♦ 5 octombrie 1830. 180 de ani de la moartea cărturarului iluminist, memorialistului **Dinicu Golescu** (7 febr. 1777 – 5 oct. 1830)

♦ 5 octombrie 1950. 60 de ani de la naşterea poetei, eseistei **Doina Uricariu**

♦ 7 octombrie 1885. 125 de ani de la naşterea fizicianului danez **Niels Bohr**, Premiul Nobel pentru Fizică pe anul 1922 (7 oct. 1885 – 18 nov. 1962)

♦ 7 octombrie 1910. 100 de ani de la naşterea scriitorului **Eusebiu Camilar** (7 oct. 1910 – 27 aug. 1965)

♦ 7 octombrie 1935. 75 de ani de la naşterea criticului literar **Livius Ciocârlie**

♦ 9 octombrie 1835. 175 de ani de la naşterea compozitorului francez **Camille Saint-Saëns** (9 oct. 1835 – 16 dec. 1921)

♦ 10 octombrie 1875. 135 de ani de la moartea poetului, dramaturgului rus **Aleksei Tolstoi** (5 sept. 1817 – 10 oct. 1875)

♦ 10 octombrie 1930. 80 de ani de la naşterea dramaturgului englez **Harold Pinter**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 2005 (10 oct. 1930 – 24 dec. 2008)

♦ 10 octombrie 1960. 50 de ani de la moartea arhitectului **Toma T. Socolescu** (20 iul. 1883 – 16 oct. 1960)

♦ 10 octombrie 1985. 25 de ani de la moartea cineastului american **Orson Welles** (6 mai 1915 – 10 oct. 1985)

♦ 11 octombrie 1885. 125 de ani de la naşterea scriitorului francez **François Mauriac**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1952 (11 oct. 1885 – 1 sept. 1970)

♦ 12 octombrie 1935. 75 de ani de la naşterea tenorului italian **Luciano Pavarotti** (12 oct. 1935 – 6 sept. 2006)

♦ 13 octombrie 1715. 295 de ani de la moartea filosofului francez **Nicolas de Malebranche** (6 aug. 1638 – 13 oct. 1715)

♦ 13 octombrie 1925. 85 de ani de la naşterea omului politic britanic **Margaret Thatcher**

♦ 14 octombrie 1465. 545 de ani de la **prima menţiune documentară a Bucureştiului** ca reşedinţă domnească a lui Radu cel Frumos, domn al Ţării Româneşti (1462–1478)

♦ 14 octombrie 1845. 165 de ani de la naşterea editorului, tipografului **Carol Göbl** (14 oct. 1845 – 13 ian. 1916)

♦ 15 octombrie 1905. 105 ani de la naşterea lui **Sir Charles Percy Snow**, fizician, prozator englez (15 oct. 1905 – 1 iul. 1980)

♦ 16 octombrie 1885. 125 de ani de la naşterea dramaturgului **Mihail Sorbul** (16 oct. 1885 – 20 dec. 1966)

♦ 16 octombrie 1935. 75 de ani de la moartea actorului **Constantin I. Nottara** (5 iun. 1859 – 16 oct. 1935)

♦ 16 octombrie 1930. 80 de ani de la naşterea dramaturgului **Theodor Mănescu** (16 oct. 1930 – 11 mai 1990)

♦ 17 octombrie 1760. 250 de ani de la naşterea lui **Claude Henri de Rouvroy, conte de Saint-Simon**, socialist utopist francez (17 oct. 1760 – 19 mai 1825)

♦ 17 octombrie 1900. 110 ani de la naşterea medievistului **Constant Grecescu** (17 oct. 1900 – 6 iun. 1959)

♦ 17 octombrie 1905. 105 ani de la naşterea esteticianului, criticului şi istoricului literar **Alexandru Dima** (17 oct. 1905 – 19 mart. 1979)

♦ 17 octombrie 1915. 95 de ani de la naşterea dramaturgului, eseistului american **Arthur Miller** (17 oct. 1915 – 10 febr. 2005)

♦ 18 octombrie 1875. 135 de ani de la naşterea scriitorului, publicistului **George Ranetti** (18 oct. 1875 – 2 mai 1928)

♦ 18 octombrie 1955. 55 de ani de la moartea eseistului spaniol **José Ortega y Gasset** (9 mai 1883 – 18 oct. 1955)

♦ 19 octombrie 1605. 405 ani de la naşterea lui **Sir Thomas Browne**, scriitor englez (19 oct. 1605 – 19 oct. 1682)

♦ 19 octombrie 1745. 265 de ani de la moartea scriitorului englez **Jonathan Swift** (30 nov. 1667 – 19 oct. 1745)

♦ 19 octombrie 1935. 75 de ani de la moartea scriitorului **Gib I. Mihăescu** (23 apr. 1894 – 19 oct. 1935)

♦ 19 octombrie 1980. 30 de ani de la moartea dramaturgului **Teodor Mazilu** (11 aug. 1930 – 19 oct. 1980)

♦ 20 octombrie 1890. 120 de ani de la naşterea economistului, omului politic **Mitiţă Constantinescu** (20 oct. 1890 – 20 sept. 1946)

♦ 20 octombrie 1895. 115 ani de la naşterea filologului, memorialistului **Alexandru Rosetti** (20 oct. 1895 – 27 febr. 1990)

♦ 20 octombrie 1930. 80 de ani de la naşterea scriitorului, publicistului **Ioan Grigorescu**

♦ 21 octombrie 1790. 220 de ani de la naşterea poetului francez **Alphonse de Lamartine** (21 oct. 1790 – 28 febr. 1869)

♦ 21 octombrie 1945. 65 de ani de la naşterea regizorului rus **Nikita Mihalkov**

♦ 21 octombrie 1980. 30 de ani de la moartea ziaristului, prozatorului **Pamfil Şeicaru** (18 apr. 1894 – 21 oct. 1980)

♦ 22 octombrie 1870. 140 de ani de la naşterea scriitorului rus **Ivan Bunin**, Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 1933 (22 oct. 1870 – 8 nov. 1953)

♦ 22 octombrie 1975. 35 de ani de la moartea istoricului englez **Arnold J. Toynbee** (14 apr. 1889 – 22 oct. 1975)

♦ 25 octombrie 1400. 610 ani de la moartea poetului englez **Geoffrey Chaucer** (1343 – 25 oct. 1400)

♦ 25 octombrie 1825. 185 de ani de la naşterea dirijorului, compozitorului austriac **Johann Strauss fiul** (25 oct. 1825 – 3 iun. 1899)

♦ 26 octombrie 1850. 160 de ani de la naşterea istoricului, arheologului, folcloristului **Grigore Tocilescu** (26 oct. 1850 – 18 sept. 1909)

♦ 26 octombrie 1860. 150 de ani de la inaugurarea, în prezenţa domnitorului Al. I. Cuza, a **Universităţii din Iaşi**

♦ 26 octombrie 1895. 115 ani de la naşterea pictorului **M.H. Maxy** (26 oct. 1895 – 19 iul. 1971)

♦ 28 octombrie 1965. 45 de ani de la moartea pictorului **Lucian Grigorescu** (1 febr. 1894 – 28 oct. 1965)

♦ 29 octombrie 1930. 80 de ani de la naşterea scriitorului, publicistului **Radu Cosaşu**

♦ 30 octombrie 1885. 125 de ani de la naşterea poetului american **Ezra Pound** (30 oct. 1885 – 1 nov. 1972)

♦ 30 octombrie 1955. 55 de ani de la moartea sociologului **Dimitrie Gusti** (13 febr. 1880 – 30 oct. 1955)

♦ 31 octombrie 1795. 215 ani de la naşterea poetului englez **John Keats** (31 oct. 1795 – 23 febr. 1821)

♦ 31 octombrie 1835. 175 de ani de la naşterea chimistului german **Adolf von Baeyer**, Premiul Nobel pentru Chimie pe anul 1905 (31 oct. 1835 – 20 aug. 1917)

♦ 31 octombrie 1960. 50 de ani de la moartea filosofului **Mircea Florian** (1 apr. 1888 – 31 oct. 1960)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

G. M. CANTACUZINO – Man on the Street 2
Dr. Vera MOLEA – Tragic Destiny of Actor Mihail Mateescu 3
Prof. Virgiliu Z. TEODORESCU – From Bucharest Metropolitan Library's Collections (II). Bucharest Seen on High 5
Bucharest Metropolitan Library – Old Books 8
History of the Book – Artur Silvestri 9
Contemporary Autographs – Lyrical Voices of the Army – Liviu VIŞAN 10
Romanian Army National Day 12
Drd. Gabriela TOMA – Reading Promotion for Children in Libraries in Germany and Romania 13
Mobile Festival in Turku, Finland, August 11 – 13, 2011 15
Cultural Meetings in Argeş County 16
Treasures of Old Romanian Art in the Village Museum 17
News on Bucharest Metropolitan Library's Branches 18
EBLIDA – The 2nd European Congress on E-Inclusion:
Delivering Digital Europe in Public Libraries, Brussels, September 2010 22
Yi XUMEI, Lu XIUWEN – The Calligraphy and Printing Cultural Heritage of Gansu (III) 24
Ion Horea – Transylvania's Cantata 29
Dr. Dumitru ISAC – The Concept of Beautiful to Socrates, Plato and Aristotle (III) 30
Dr. Ion CONSTANTIN – Twelve Edition of *Polish Culture Days* in Suceava 33
Review – „Lumină Lină"/„Gracious Light" 35
Bucharest Metropolitan Library – Books of Romanian Literature from Marin Preda Library Branch 36
Dr. Marian NENCESCU – Calendar of Months – Saint Friday of Bucharest People 38
Cultural Calendar – October 2010 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25
BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06
Redacţia: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 130
bibliobuc@yahoo.com / www.bibliotecametropolitana.ro

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacţia: Ion HOREA (redactor-şef onorific), Georgeta FILITTI, Iulia MACARIE (secretar de redacţie), Marian NENCESCU (redactor-şef), Florin PREDA, Gabriela TOMA, Radu VLĂDUŢ

CUPON

ABONAMENT LA BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociaţia noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Preţul unui număr este de 12 RON. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 144 RON. Primul an de apariţie: 1998.

Tipărit la Tipografia COPERTEX **ISSN 1454-0487**

Redacţia revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SERGHEI ESENIN

1895–1925

115 ani de la naştere

Mi s-a urît trăind în țara mea.
Sub alte ceruri doru meu m-ar vrea,
O, izbă-am să te părăsesc, să plec,
Prin lume vagabond şi hoț să trec.

Voi merge pe zulufii albi ai zilei
Cătînd coliba liberă – a milei –
Şi un prieten scump cuțitul strîmb
Mi-l va ascute, scos de la carîmb.

Cu primăvara-n stepă şi cu soare
Se-mbrobodeşte drumul, galben floare,
Şi tu, al cărui nume-l tăinui, drag,
O să m-alungi din nou de lîngă prag.

Şi iarăşi o să mă întorc aici
Să mă mîngîi cu bucurii prea mici.
Dar într-o seară verde, sub fereastră,
O să mă spînzur cu-o eşarfă-albastră...

„Mi s-a urît trăind..."

În româneşte de Zaharia Stancu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MIRCEA FLORIAN

1888–1960

50 de ani de la moarte

Filosofia, ameninţată a dispărea odată cu metafizica în faţa ştiinţei, sacrifică noului spirit ştiinţific sau critic partea cea mai preţioasă din sine, metafizica, şi îşi dă seama că pentru ea este un adevărat „a fi sau a nu fi" solidaritatea cu spiritul ştiinţific. Filosofia a pactizat cu ştiinţa biruitoare în scopul de a-şi asigura neatârnarea, după amputarea metafizicii. Se pare că jertfa atât de grea a filosofiei a fost zadarnică. Ştiinţele speciale în proaspătul lor imperialism, nesocotind îndreptăţitele cerinţe ale filosofiei, cu o naivă lăcomie au năzuit să absoarbă filosofia sub pretextul că numai ştiinţele pot înfiripa o „filosofie ştiinţifică", a cărei temă e sau o coordonare, o sinteză, a rezultatelor celor mai generale obţinute de ştiinţele speciale (pozitivismul lui Aug. Comte) sau numai statornicirea enunţurilor cu sens (neopozitivismul „cercului vienez"). Câtă mizerie într'o asemenea „filosofie ştiinţifică"!

„Metafizică şi artă"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro